T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARININ EĞİTSEL DEĞERİNİN OKUL YÖNETİCİSİ VE ÖĞRETMEN BAKIŞ AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRE DÖNGEL

DANIŞMAN
DOÇ. DR. YALÇIN DİLEKLİ

AKSARAY-2024

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARININ EĞİTSEL DEĞERİNİN OKUL YÖNETİCİSİ VE ÖĞRETMEN BAKIŞ AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRE DÖNGEL

DANIŞMAN: DOÇ. DR. YALÇIN DİLEKLİ

JÜRİ ÜYESİ: PROF. DR. SAVAŞ KARAGÖZ

JÜRİ ÜYESİ: PROF. DR. MUSTAFA GÜÇLÜ

AKSARAY-2024

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren ….. (….) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : EMRE

Soyadı : DÖNGEL

Bölümü : Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

İmza :

Teslim Tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı : Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitsel Değerinin Okul Yöneticisi ve Öğretmen Bakış Açısından İncelenmesi

İngilizce Adı : Examining The Educational Value Of Support And Training Courses From The Perspective Of Administrators And Teachers

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Emre DÖNGEL

İmza:

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Emre DÖNGEL tarafından hazırlanan "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitsel Değerinin Okul Yöneticisi ve Öğretmen Bakış Açısından İncelenmesi" başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları Ve Öğretim Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Doç. Dr. Yalçın DİLEKLİ) İmza

(Eğitim Bilimleri, Aksaray Üniversitesi) ……

Üye: (Prof. Dr. Savaş KARAGÖZ)
(Eğitim Bilimleri, Aksaray Üniversitesi) ....……

Üye: (Prof. Dr. Mustafa GÜÇLÜ)

(Eğitim Bilimleri, Erciyes Üniversitesi) ……

Tez Savunma Tarihi: 10/05/2024

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ……tarih ve …… sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Aybala ÇAKIR

İmza

TEŞEKKÜR

Çalışmam süresince yardımlarını esirgemeyen, her zaman bilgisi ve tecrübesiyle destek olan Sayın Hocam ve danışmanım Doç. Dr. Yalçın DİLEKLİ' ye çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans ders ve tez döneminde bana yapmış oldukları katkılar ve manevi desteklerinden ötürü Sayın Prof. Dr. Savaş KARAGÖZ, Doç. Dr. Şenol ORAKÇI, Doç. Dr. M.Emir RÜZGAR hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca araştırmam sırasında çalışmalarımı yürüttüğüm Aksaray'da bulunan tüm meslektaşlarıma ve öğretmenlere göstermiş oldukları çaba ve hoşgörüden dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmalarımı yürüttüğüm sırada bana en büyük manevi desteği veren, neşe kaynağım olan biricik oğlum Erdem DÖNGEL'e ve Sevgili eşim Meliha DÖNGEL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimime başlamamda büyük katkısı olan değerli abim Kemal KAVURMACI'ya, müdürüm Orhan BARIŞ'a ve sevgili kardeşim Dr. Öğretim Üyesi Nilüfer ZEYBEK' e ve kıymetli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı 2014 -2015 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm ortaokullarda uygulanmaya başlanan Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının kazanımları ve uygulanma sürecindeki problemleri belirlemektir. Bu amaçla 20 kişi ile görüşme yapılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ortaokulda görev yapan 10 öğretmenden ve 10 okul yöneticisinden veri toplanmıştır. Araştırma için veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formu, alan yazın taraması yapılmış, 11 soru ve 19 sonda soruluk bir görüşme formundan oluşmuştur. Araştırmada öğretmenler ve okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler yazılı hale getirilerek içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerinin, kursların öğrencileri sınava hazırlamada katkı sağladığı görüşmüştür. Kurslarda en büyük sorun olarak devamsızlık öne çıkmıştır. Ayrıca destekleme ve yetiştirme kurslarının ekonomik anlamda öğretmen ve okul yöneticilerine katkı sağladığı ve öğrenci başarısının artmasından dolayı öğretmenlerin mesleki anlamda tatmin oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Kursların hafta içi yapılmasının öğrenci ve öğretmenin motivasyonunu düşürdüğü bu nedenle kursların hafta sonu yapılmasının daha uygun olacağı ifade edilmiştir. Ayrı bir kurs programı olmasının kursların sınavlara hazırlanma konusunda daha etkili olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar tarafından devamsızlık yapan öğrenci ve velisine yaptırım uygulanması ve kurslarda belli miktarda ücret alınması önerilmektedir. Ayrıca öğrenci sayısı bakımından dezavantajlı olan okullarda kurs açılabilmesi için gerekli sayının esnetilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada ortaya çıkan sonuçların Millî Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili tüm paydaşlara yol göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Destekleme ve yetiştirme kursu, okul yöneticisi, ortaokul

Bilim Kodu: 10203

Sayfa Adedi: 96

Yazar: Emre DÖNGEL

Danışman: Doç. Dr. Yalçın DİLEKLİ

ABSTRACT

The aim of this study is to identify the achievements and challenges in the implementation process of the after school activity courses, which have been implemented in all secondary schools affiliated with the Ministry of National Education since the 2014-2015 academic year. For this purpose, interviews were conducted with 20 individuals. In this research, a case study design, one of the qualitative research methods, was employed. Maximum variation sampling was used to determine the study group. Data were collected from 10 teachers and 10 school administrators working in public secondary schools affiliated with the Ministry of National Education. The data for the research were collected using a semi-structured interview form. The interview form was created through a literature review and consisted of 11 main questions and 19 probing questions. The data obtained from the interviews with teachers and school administrators were transcribed and analyzed using content analysis techniques. According to the findings of the study, it was observed that school administrators and teachers believe that the courses contribute to preparing students for exams. Absenteeism emerged as the biggest issue in the courses. Additionally, it was found that the after school activity courses provided economic benefits to teachers and school administrators and that teachers experienced professional satisfaction due to the increased student success. It was suggested that holding the courses on weekdays reduced the motivation of both students and teachers, and thus, it would be more appropriate to hold the courses on weekends. Having a separate course program was concluded to be more effective in exam preparation. It was recommended to impose sanctions on students and parents who exhibit absenteeism and to charge a certain fee for the courses. It was also suggested that number of minimum students to open a courses in schools that are disadvantaged in terms of student numbers should be more flexible. The results of the study are expected to guide all stakeholders, especially the Ministry of National Education, regarding the support and training courses.

Keywords: Support and training course, school administrator, secondary school

Science Code: 10203

Page Number: 96

Author: Emre DÖNGEL

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yalçın DİLEKLİ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU ..... **i**

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ..... **ii**

JÜRİ ONAY SAYFASI ..... **iii**

ÖZET ..... **v**

ABSTRACT ..... **vi**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **x**

KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xi**

GİRİŞ **1**

Problem Durumu 2

Araştırmanın Amacı 4

Araştırmanın Önemi 4

Sayıltılar 5

Sınırlılıklar 6

Tanımlar 6

BİRİNCİ BÖLÜM **7**

KURAMSAL ÇERÇEVE **7**

1.1.Türk Eğitim Sistemi 7

1.2. Eğitsel Hesap Verilebilirlik 8

1.3. Okul Sonrası Aktiviteler ve Eğitime Katkısı 10

1.4. Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Uygulamaları 12

1.5. Türkiye'de Yerleştirme Sınavları ve Kursları 14

1.6. Merkezi Sınavlar ve Sınav Merkezli Sistemin Avantaj ve Dezavantajları 17
1.7. Desteleme ve Yetiştirme Kurslarının Avantaj ve Dezavantajları.....18
1.8. Yurtdışında Destekleme ve Yetiştirme Kursuna Benzer Uygulamalar.....20
1.9. İlgili Araştırmalar 21
İKİNCİ BÖLÜM.....24
YÖNTEM.....24
2.1. Araştırma Modeli.....24
2.2. Çalışma Grubu.....24
2.3. Verilerin Toplanması.....26
2.4. Verilerin Analizi.....26
2.5. İnandırıcılık ve Aktarılabilirlik.....27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....29
BULGULAR.....29
3.1. Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular 29
3.1.1. "Destekleme ve Yetiştirme Kursunun Öğretmenler Üzerindeki Etkileri" Temasına Ait Kodların Dağılımı.....30
3.1.2. "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri" Temasına Ait Kodların Dağılımı.....32
3.1.3. "Uygulama Sürecine Dair Görüşler" Temasına Ait Kodların Dağılımı.....34
3.1.4. " Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri" Temasına Ait Kodların Dağılımı.....36
3.1.5. "Ayrı Bir Kurs Programı Geliştirilmesine Yönelik Öneriler" Temasına Ait Kodların Dağılımı.....39
3.1.6. "Öğretmenlerin Seçim Sürecine Yönelik Görüşler" Temasına Ait Kodların Dağılımı.....41
3.1.7. "Kursların Dershane, Özel Kurs ve Özel Derslere Olan Etkisi" Temasına Ait Kodların Dağılımı.....42

3.2.2. “Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar” Temasına Ait Kodların Dağılımı 46
3.2.3. “Uygulama Sürecine Yönelik Görüşler” Temasına Ait Kodların Dağılımı.....48
3.2.4. “Kurslarda Görevlendirilecek Öğretmenlerin Seçimi” Temasına Ait Kodların Dağılımı 51
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 53
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....53
4.1. Sonuç ve Tartışma 53
4. 1. 1. Öğretmenlerle İlgili Görüşmelerin Sonuçları 53
4. 1. 2. Okul Yöneticileri İle İlgili Görüşmelerin Sonuçları.....61
4.2. Öneriler.....67
KAYNAKÇA 69
EKLER.....77
EK 6: Aksaray Üniversitesi Tez Değerlendirme Formu 82

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Demografik Özellikleri 25
Tablo 2 . Öğretmenler ile Yapılan Görüşmeler Sonucunda Tespit Edilen Temalar 29
Tablo 3. Destekleme ve Yetiştirme Kursunun Öğretmenler Üzerindeki Etkileri Kodların Dağılımı 30
Tablo 4. Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri Kodların Dağılımı 33
Tablo 5. Uygulama Sürecine Dair Görüşler Teması Kodların Dağılımı 34
Tablo 6. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Kodların Dağılımı 36
Tablo 7. Ayrı Bir Kurs Programı Geliştirilmesine Yönelik Öneriler Kodların Dağılımı 39
Tablo 8. Öğretmenlerin Seçim Sürecine Yönelik Görüşler Kodların Dağılımı 41
Tablo 9. Kursların Dershane, Özel Kurs ve Özel Derslere Olan Etkisi Kodların Dağılımı 43
Tablo 10: Yöneticiler ile Yapılan Görüşmeler Sonucunda Tespit Edilen Temalar 44
Tablo 11: Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Paydaşlara Kodların Dağılımı 44
Tablo 12. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Kodların Dağılımı 46
Tablo 13. Uygulama Sürecine Yönelik Görüşler Teması Kodların Dağılımı 48
Tablo 14. Kurslarda Görevlendirilecek Öğretmenlerin Seçimi Teması Kodların Dağılımı 51

KISALTMALAR LİSTESİ

DYK: Destekleme ve Yetiştirme Kursu

LGS: Liseye Geçiş Sınavı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

OKS: Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı

ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı

SBS: Seviye Belirleme Sınavı

TEOG: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş sistemi

GİRİŞ

Eğitim, dünyada ve Türkiye'de geçtiğimiz yüzyılda yaşanan teknik gelişmeler sonucunda hızlı bir değişim ve dönüşüm sürecinden geçmiştir. Değişime ayak uydurarak toplumları modern dünyaya uydurmak için bu dönüşüm sürecinde eğitim çok önemli bir rol oynamaktadır. Toplumların nasıl ilerlediğini ölçmenin temel ölçütlerinden biri de ait oldukları toplumda vatandaşların eğitimine ne kadar önem verildiğidir (Canöz, 2014). Eğitim, yaşam boyu devam eden ve toplumun gelişmesi için gerekli olan talepler doğrultusunda şekillenen bir süreçtir. Okullar ise çocukları hayata hazırlayan kurumlar olarak hizmet eder ve akademik olarak düşünüldüğünde onlara okuma, problem çözme, eleştirel düşünme gibi becerileri kazandırmayı amaçlar (Ergün, 2017).

Eğitimin temel amacı, toplumun ilerlemesine katkı sağlayacak başarılı, çalışkan, sorumluluk sahibi, kendine güvenen, etkili iletişim kurabilen ve neşeli bireyler yetiştirmektir. Bu hedef doğrultusunda, eğitim kurumlarında sunulan müfredat ve öğretim yöntemlerinin bu amaçlara hizmet etmesi kritik önem taşımaktadır (Nartgün & Dilekçi, 2016). Ancak, günümüz eğitim sistemleri, bireysel farklılıkları, kalabalık sınıflar, materyal eksikliği, yetersiz fiziksel koşullar ve ortak sınavların varlığı gibi çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Bu zorluklar, çocukların yalnızca standart sınıf eğitimi programı kapsamında yapılan etkinlikler yolu ile tam potansiyellerine ulaşmalarını ve eğitimden üst düzeyde faydalanmalarını engellemektedir (Köse, 2013; Ünsal & Korkmaz, 2016). Derslerde ve sınavlarda istenilen başarıyı elde edebilmek için okul süreleri dışında yapılan ek öğretim faaliyetleri (kurslar, özel dersler gibi) her geçen gün daha yaygın hale gelmektedir. Bu noktada öğrencilerin ve ailelerin amacı gelecekte daha iyi mesleğe sahip olmaktır. İyi bir mesleğe sahip olmanın ön koşullarından birisi de iyi eğitim veren okullara devam etmektir. Türkiye'de iyi eğitim veren okullara devam edebilmenin ön koşulu yapılan merkezi sınavlarda başarı göstermektir. Bu merkezi sınavlar temel eğitimden orta eğitime geçerken Liseye Geçiş Sınavı (LGS) orta öğretimden üniversiteye girişte Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) şeklinde

adlandırılmaktadır. Bu sınavlara girmeden önce pek çok öğrenci ek öğretim faaliyetlerinden yararlanmaktadır. Fakat bu durumun da ortaya çıkaracağı bir maliyet yükü veliler için kaçınılmaz bir sonuçtur. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması amacı ile yeterli mali desteğe sahip olmayan öğrenciler için ya da ekstra bir maddi ödeme yapmak istemeyen veliler için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) okullarda ekstra program kapsamında kurs faaliyetler yürütmektedir (Uğurlu & Aylar, 2017).

2014 yılında eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla dershaneler kapatılmış ve Milli Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitim Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK) Yönergesi bu kapsamda 23.09.2014 tarih ve 4145909 sayılı Kurum Oluru ile yürürlüğe girmiştir (MEB, 2014a). Türkiye'de 2014–2015 eğitim-öğretim yılı itibarıyla faaliyete geçen DYK gerek lise ve üniversiteye geçiş sınavlarına etkisi gerekse eksik kalan konuları tamamlama açısından son derece başarılı olduğunu göstermiştir (Uğurlu & Aylar, 2017). Bu dersler için birinci dönem, ikinci dönem ve yaz dönemi olmak üzere üç dönem planlanmaktadır. Dersler, ikisi güz ve bahar akademik dönemde, biri de yaz tatilinde olmak üzere üç yarıyılda verilmektedir (MEB, 2014a).

Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmen katılımını artırmak amacıyla kurslara katılan öğretmenlere aylık 0,5 hizmet puanı verilmesi uygulamasını başlatmıştır. (Resmî Gazete, 2015). Bu kurslara katılacak öğretmenlere ödenecek olan kurs ücretlerini de normal ek ders ücretinin iki katına çıkarak teşvik amacıyla iki kat ücret ödenmiştir (MEB, 2015). Bundaki amaç görev alan öğretmenleri teşvik etmektir.

Problem Durumu

Türkiye' de bugünkü adıyla Anadolu Liselerine geçiş sınavı adı altında 1950'li yıllardan itibaren sınav yapılmaya başlanmıştır. İlk olarak 1955 yılında maarif kolejlerine öğrenci seçimi için sınav yapılmıştır (Akyüz, 2014). 1998 yılına kadar 5. sınıfın sonunda yapılan bu sınavlar, 1999 yılından sonra 8. sınıfın sonunda yapılmış ve ortak sınavla liselere öğrenci alınmaya başlanmıştır. Sırasıyla Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS), Seviye Belirleme Sınavı (SBS), Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi (TEOG) ve Liseye Giriş Sınavı (LGS) adıyla yapılan bu sınavlarda öğrenciler istedikleri liselerde okuyabilmek için oldukça çaba sarf etmektedirler. Merkezi sınavlara hazırlık kapsamında birçok öğrenci, okul sonrası veya hafta sonları dershanelere ya da özel

derslere katılarak sınava hazırlanma ihtiyacı duymuştur. Bu durum, yoğun bir ders programı ve ekstra çalışma yükü anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, dershanelerin artan popülaritesi ve okullarla rekabetçi hale gelmesi, eğitimde fırsat eşitliği konusundaki tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bundan dolayı Milli Eğitim Bakanlığı, 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılından itibaren dershanelerin kapatılması ve eğitimde fırsat eşitliği sağlanması politikası sonucunda tüm ortaokul ve liselerde destekleme ve yetiştirme kursları açılacağını açıklamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı, Örgün ve Yaygın Eğitim Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi bu kapsamda 23.09.2014 tarih ve 4145909 sayılı Kurum Oluru ile yürürlüğe girmiştir (Akbaba, 2019; MEB, 2014a).

Destekleme ve yetiştirme kurslarının açılması sınavlara hazırlanan öğrenciler arasında eğitimde fırsat eşitliğini sağlamanın yanında ücretsiz olmasıyla velilere de maddi anlamda rahatlık sağlamıştır. Bu bakımdan destekleme ve yetiştirme kurslarına ilgi her geçen yıl giderek artmıştır. Bu kurslarda görev alacak okul yöneticisi ve öğretmenlerine de maddi anlamda katkı sağlamasıyla destekleme ve yetiştirme kursları, bütün paydaşlarıyla benimsenmeye başlanmıştır. Ayrıca kurslar, öğrenci ve velilerin beklentilerini karşılamada önemli bir rol oynamaktadır. Bu kursların, merkezi sınavlara hazırlık noktasında da belirli yeterliliklere sahip olması ve öğrencilere bu konuda yardımcı olması beklenmektedir. MEB tarafından yapılan çoktan seçmeli sınavların formatına ve içeriğine uygun faaliyetler sunmak, kursların temel görevlerinden biridir. Öğrenci ve veliler kursların, okulda verilen derslerin ve sınavların tamamlayıcısı olmasını da istemektedir. Kurslar, eksik kalan içeriklerin tamamlanması ve bireysel öğrenme eksikliklerinin giderilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Kalabalık sınıf ortamlarında oluşabilecek eksik öğrenmelerin giderilmesi için fırsat sunan kurslar, öğrenme-öğretme ortamındaki eksiklikleri gidermeye yardımcı olur ve tamamlayıcı bir eğitim faaliyeti olarak görülür (Türküresin, 2018).

Alan yazında destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Eğitim paydaşlarının derslerle ilgili görüşlerini incelemek için yüksek lisans tezi ve makale düzeyinde yapılmış az sayıda çalışma vardır. Bu çalışmanın DYK programlarının eğitim paydaşları tarafından değerlendirilmesine yönelik yüksek lisans tezi düzeyinde bir çalışmanın bilgi birikimine katkıda bulunacağı öngörülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, 2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm ortaokul ve liselerde uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarında yaşanan sorunları ve bunlara ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin çözüm önerilerini derinlemesine analiz etmeyi amaçlamıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi belirlenmiştir. Araştırmanın problem cümlesi, "Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursları hakkındaki görüşleri nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu amaca yönelik olarak da şu sorulara yanıt aranmıştır.

1. Destekleme ve yetiştirme kurslarının, paydaşlara yönelik etkileri nelerdir?
2. Destekleme ve yetiştirme kurslarının uygulanma sürecinde karşılaşılan sorunlar nasıl tanımlanmaktadır?
3. Yönetici ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarının uygulanması sürecine dair görüşleri nelerdir?
4. Yönetici ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alacak öğretmenlerin seçim sürecine dair görüşleri nelerdir?
5. Yönetici ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunun sağladığı katkılara (özlük, ekonomik, sosyal vb.) ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Yönetici ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunun öğrencilere katkısına (ders başarısı, sınav başarısı) ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Yönetici ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarında izlenen programlara yönelik görüşleri nelerdir?
8. Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarının dershane, özel kurs ve özel derslere olan talebi etkileme durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Türk eğitim sisteminin merkezi sınavlara dayalı olarak öğrencilerin başarıları düzeylerini ölçmeye ağırlık vermesi, özel kurs ve dershaneleri eğitim sisteminin en önemli unsurlarından birisi haline dönüştürmüştür. Bu sebeple sayıları hızla artan dershaneler

2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren çıkarılan kanunla kapatılmıştır. Bundan sonra öğrenciler MEB'in hayata geçirmiş olduğu DYK ile öğrencilerin hem derslerine katkı sağlaması hem de sınava hazırlanmalarına yardımcı olması için bu kursları kendi bünyesindeki okullarda hayata geçirmiştir. Daha yeni olan bu kursların işleyişi ve süreçte yaşanacak problemlerin ve kursun daha iyi geliştirilmesine yönelik yapılabilecek çalışmaların belirlenmesi amaçlanmıştır. Özel kurs ve özel okulların yol açtığı fırsat eşitsizliğini minimum seviyeye indirmek amacıyla kamu okullarında alınması gereken tedbirlerin neler olduğu açıklanmaktadır. Destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan okul yöneticisi ve öğretmenler görüşlerinin alınması ve kursların eğitsel olarak neler kattığını ortaya çıkarılması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma, DYK'lerin etkililiğinin artırılması, DYK programlarının daha başarılı ve verimli bir şekilde uygulanması, geliştirilmesi için yapılacak olan çalışmalara ışık tutması ve elde edilen bulguların aynı alanda yapılacak diğer çalışmalara referans olması amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmadaki amaç Türkiye'nin eğitim ve öğretim sistemi üzerinde önemli bir etkisi olan DYK'lerin mevcut durumunu değerlendirmektir. Ayrıca, bu çalışma alan yazındaki diğer çalışmalarda değinilmemiş olan kurs programlarının okul programından ayrı olmasının kurslara etkisini incelemiş olup alan yazına katkı sağlayacağı düşünüldüğünden dolayı önemli görülebilir. Ayrıca aynı anda hem okul yöneticisi hem de öğretmen bakış açısının aynı anda incelenmesi sebebi ile alandaki çalışmalara katkı sağlamaktadır.

Sayıltılar

Bu araştırmada;

1. Araştırmaya katılan tüm okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşme formundaki sorulara doğru, içten ve samimi bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır. Katılımcıların, formdaki tüm soruları cevaplayabilecek mesleki yeterliliğe sahip olduğu ve kullanılan kavramlar hakkında bilgi sahibi olduğu kabul edilmiştir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

2022-2023 eğitim öğretim yılında Aksaray ili merkez ve merkeze bağlı kasabalarda faaliyet gösteren resmi ortaokullarda açılan kurslarda görev alan okul yöneticisi ve öğretmen görüşleriyle sınırlıdır.

Tanımlar

Destekleme ve Yetiştirme Kursu: Bu programlar, hem örgün hem de yaygın resmi eğitim kurumlarında eğitimlerine devam eden öğrencilere yardımcı olmak ve onları hazırlamak için devlet okullarında ve kurumlarında açılmış programlardır (MEB, 2014a).

Kurs Merkezi: Bünyesinde destekleme ve yetiştirme kursu açılan her türlü kursu ifade eder (MEB, 2019).

BİRİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Türk Eğitim Sistemi

Osmanlı İmparatorluğu, günümüz Türk eğitim sisteminin temellerinin atıldığı önemli bir dönemdir. Modernleşme ve batılılaşma çabalarının bir parçası olarak eğitim sisteminde de reformlar yapılması gerekliliği 19. yüzyılda iyice hissedilmeye başlamıştır. Bu bağlamda, 1861 yılında Osmanlı Devleti'nde ilk girişimler yapılmış ve geçici bir eğitim şurası kurulmuştur. Bu reform girişiminin en önemli özelliği, eğitimin basamaklandırılması ve modern eğitim kurumlarının temelinin atılması olmuştur. Avrupa'nın da etkisiyle başlayan bu proje 1869 yılında kalıcı hale getirilmiştir. 1861 yılından önce yenilenme girişimi olmuştur, ancak tam anlamıyla istenilen seviyeye gelemediği için 1869 Maarif Beyannamesi'nden önce uygulamaya konulamamıştır (Başaran, 2008; Ergün, 2017).

Doğan'a (2011) göre Cumhuriyetin ilanından itibaren, eğitim sisteminde birçok değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliklerde, siyasi ve ekonomik güçlerin eğitim kurumları üzerindeki etkisinin önemli olduğu savunulmuştur. Bu değişiklikler genellikle hükümetin yönlendirmesiyle gerçekleşmekte ve sürekli olarak gelişen bilgi ve eğitim teknolojilerine uyum sağlanması hedeflenmektedir. Eğitimde geri bildirim olarak bu ve diğer yapı ve kurumlara etkisi, en az eğitim sisteminin niteliksel ve niceliksel özellikleri, aşağıdan yukarıya ilkeleri, bu iki temel parçanın düşünceleri ve yapılan yatırımlar kadar önemlidir. Diğer bir ifadeyle okul öncesinden başlayarak tüm eğitim süreçlerine yapılan yatırımların yerindeliği ve kapsamı; ülkelerin kalkınma hedeflerine ulaşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bir ülkenin yerel ve genel olarak, ulusal veya uluslararası düzeyde büyüme ve gelişme durumu, eğitime yaklaşımıyla ilişkilidir. Gelişmiş ülkeler bu ihtiyaç alanları ile ilgili gerekli çalışmaları, araştırmaları ve diğer faaliyetleri yürütmekte ve zamana uygun bilimsel esaslara dayalı planlama işlemlerini uygulamaktadır. Bu yöntem, yatırımların

getirisi görünür hale gelene kadar sürdürülür. Bilimsel araştırmalar ve paylaşımlar, bu noktada eğitim kurumlarında uygun olgunluk düzeyine ulaşmayı mümkün kılmaktadır.

Türk eğitim sistemi, son dönemde önemli değişimlere şahit olmuştur ve bu değişimler ülke çapında etkili olmuştur. Eğitim camiası bazı yenilikleri ve reformları desteklerken bazılarını sert bir şekilde eleştirmiştir. Son yıllarda yapılan en büyük değişiklik 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hayata geçirilen 4+4+4 sistemine geçilmesidir ve bu değişim de kamuoyunun büyük bir kesiminin eleştirisine maruz kalan yeniliklerden biri olmuştur. Değişimin kabul edilmesinin gerekçesi olarak kamuoyundan gelen talepler, eğitimciler, sivil toplum grupları ve eğitim kurumları tarafından dile getirilen sorunlar bu yasanın çıkarılmasında etkili olmuştur (Memişoğlu & İsmetoğlu, 2013). Bu reform ihtiyacı, 18. Milli Eğitim Şurasının karar alma yapısında yeni bir düzenlemenin hayata geçirilmesine yol açmıştır. MEB'in (2012a) 6287 sayılı Kanunla zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasıyla başlayan sürecin iki temel amacının olduğu belirtilmiştir. Birincisi, özgün bir eğitim dönemi boyunca sosyal seviyeyi yükseltmek; ikincisi ise insanların ihtiyaçları, beklentileri ve ilgileri doğrultusunda yönlendirilmelerini sağlayacak bir eğitim sistemi oluşturmaktır. Ayrıca, 4+4+4 sistemine geçişin ana sebepleri arasında insanların 21. yüzyılın hızlı değişim ve dönüşümlerine ayak uydurabilmesi için eğitimin en azından lise düzeyine kadar herkese zorunlu olması gerektiği vurgulanmıştır. Tüm bunlar, 4+4+4 sistemine geçişin temel sebepleri olarak gözlemlenmektedir. 4+4+4 sisteminin en önemli özellikleri arasında zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması, ülke genelinde okullaşma oranındaki artışı ve bölgesel düzeyde okullar arasındaki farklılıkların ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir.

Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasıyla birlikte, okullaşma oranlarının arttığı ve okullardan beklentilerin de değiştiği ifade edilebilir. Eğitim sisteminin tüm paydaşlarının, öğrenci başarısından sorumlu tutulması ve bu başarının somut göstergelerle takip edilmesi, günümüz eğitim sistemlerinin olmazsa olmazıdır. Bu bağlamda, eğitsel hesap verebilirlik, Türk eğitim sisteminin işleyişinin ve başarısının değerlendirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır (Tabak, 2019).

1.2. Eğitsel Hesap Verilebilirlik

Eğitim kurumlarının, vatandaşları müşteri olarak gören bir yaklaşıma yönelmesi, hesap verebilirlik kavramını eğitim sisteminin önemli bir bileşeni haline getirmiştir. Bu durum,

günümüzde birçok ülkedeki eğitimcilerin günlük uygulamalarında da görülmektedir. Türkiye'de ve dünya genelinde kamu yönetimi alanında gelişen hesap verebilirlik anlayışı, eğitim bağlamında da ele alınmaktadır (Türkoğlu, 2015). Örneğin, İngiltere ve Galler'de 1988 yılında yürürlüğe giren Eğitim Reformu Yasası, hesap verebilirlik kültürünün ortaya çıkmasında bir dönüm noktası olmuştur (Gündüz & Göker, 2017; Whitty vd., 1988). Eğitim sistemlerinin her seviyesinde, o seviyenin görev ve sorumluluklarına uygun iç ve dış hesap verebilirlik mekanizmaları geliştirilmesi gerekmektedir. En geniş anlamıyla iç hesap verebilirlik, yöneticilerin üst yönetime karşı sorumluluğunu ifade eder. Denetim sürecinin bir parçası olarak değerlendirilen müfettişler de denetim birimine karşı sorumludur. Dış hesap verebilirlik ise yöneticilerin, kendi performansları hakkında yasama organına, bir kamu kurumuna veya merkezi bir kuruluşa hesap verme sorumluluğunu ifade eder.

Eğitim açısından hesap verebilirlik incelendiğinde, tüm öğrenciler için öğrenmeyi en üst düzeye çıkarmak bu sistemin temel hedeflerinden biri olduğu söylenebilir. Eşitlik sorunu, tüm öğrencilerin öğrenme ortamlarını geliştirme yaklaşımı üzerine kuruludur. Eğitsel hesap verebilirlik, eğitimcilerin ve eğitim kurumlarının eğitim hedeflerine ulaşmak için yaptıkları çalışmalardan sorumlu olmaları anlamına gelir. Eğitsel hesap verebilirlik, eğitim kalitesini iyileştirmek ve öğrencilerin başarılı olmasını sağlamak için önemlidir. Eğitsel hesap verebilirlik hakkındaki görüşler, genel olarak olumludur. Eğitimcilerin ve eğitim kurumlarının yaptıkları çalışmalardan sorumlu olmalarının ve bunun öğrencilerin başarılı olması için gerekli olduğunun savunulduğu çoğu kişi tarafından ifade edilmektedir (Dangara, 2016). Her disiplindeki değişimin eğitim alanında yarattığı artan beklentiler, daha etkili bir eğitim sistemi gerekliliğini ortaya koymuştur. Eğitimde hesap verebilirlik düşüncesi, kaliteyi yükseltmeyi hedefler. Bu düşünce, öğrencilere sağlanan eğitim deneyiminden sorumlu olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin neden bu kadar önemli olduğunu açıklar (Kandemir ve Akgün, 2019). Bu nedenlerden dolayı okullar ve öğretmenler başarıya ulaşmak için devlet kaynaklarını kullandıklarından, öğrencilerinin gelişim aşamalarına göre sorumlu tutulmaları gerekmektedir. Okullarda sorumluluk algısının artmasıyla başarının da artacağı kabul edilmektedir (Himmetoğlu, vd., 2017). Sloan (2007)'a göre eğitimde hesap verebilirlik, okulları hesap verebilir tutmanın ön şartıdır. Sloan planlanan standartlaştırma ve sınavların eğitim reformu girişimi olduğunu ifade etmektedir. Ancak okulların eğitimin tamamının bir parçası olduğu dikkate alındığında, yalnızca okulları ve okullaşma sonuçlarını izleyen ve değerlendiren

standartlara dayalı bir hesap verebilirlik sisteminin değil, tüm eğitim sistemini izleyen ve değerlendiren bir hesap verebilirlik sisteminin kurulması gerektiğine inanılmaktadır (Özen, 2011).

Eğitsel hesap verebilirlik, sadece akademik başarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi ile sınırlı değildir. Bu kavram, eğitimin tüm yönlerini kapsar ve öğrenci gelişiminin bütünsel bir şekilde değerlendirilmesini savunur. Okul sonrası aktiviteler de bu bağlamda önemli bir rol oynar. Bu aktiviteler, öğrencilerin akademik başarısını desteklemenin yanı sıra, sosyal ve duygusal gelişimlerini de teşvik eder (Günal, 2014) .

1.3. Okul Sonrası Aktiviteler ve Eğitime Katkısı

Okul sonrası eğitim programı, çocukların merakını uyandırmayı ve normal okul günü dışında güvenli ve destekleyici bir öğrenme ortamı sağlamayı amaçlayan bir dizi faaliyetten oluşur. Bu faaliyetler okul öncesinden liseye kadar olan öğrencilerde uygulanabilir. Spor, sanat, yaratıcılık, oyunlar, müzik, tiyatro, çeşitli temalı etkinlikler ve ev ödevleri dâhil olmak üzere birçok ders dışı etkinlik, ders dışı saatlerde gerçekleştirilen okul temelli eğitim programlarının bir parçası olarak haftanın her günü çocuklara sunulmaktadır. Öğrenciler bu programlar sayesinde yeni yetenekler geliştirebilir, sosyalleşebilir ve sınıfta öğrendiklerini pekiştirebilirler. Okul sonrası eğitim programları, çocukların yeni beceriler geliştirmelerine ve sınıfta öğrendiklerini pekiştirmelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Bu programlara katılan öğrenciler akademik performanslarını geliştirebilir, yeni ilgi alanları keşfedebilir ve mesleki isteklerini gerçekleştirebilirler. Öğrenciler, sosyalleşmekten ve sağlıklı arkadaşlıklar kurmaktan da faydalanırlar. Okul sonrası eğitim programları, öğrencilerin akademik ve sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için tasarlanmış programlardır. Bu programlar, öğrencilerin farklı konularda bilgi ve becerilerini geliştirmelerine, tutkularını keşfetmelerine ve yeni yetenekler kazanmalarına olanak sağlar (Shernoff & Vandell, 2007). Okul sonrası aktiviteler, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyen önemli bir eğitim bileşenidir. Bu etkinlikler, öğrencilerin yeni beceriler kazanmalarına, ilgi alanlarını keşfetmelerine ve sosyalleşmelerine olanak sağlar. Miranda (2001), Amerika Birleşik Devletleri'nde okul sonrası yapılan etkinliklerin öğrencilerin okula ilişkin tutumlarını nasıl etkilediğini incelediği bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya katılan öğrencilerin okul sonrası faaliyetlere katılım düzeyleri ve okula ilişkin tutumları

araştırılmıştır. Çalışmada, öğrencilerin okul sonrası doğrudan bir öğretim faaliyetine katılmamış olmalarına rağmen ders başarılarında ve notlarında bir iyileşme gözlemlendiği belirtilmiştir.

Oakley (2008), ortaöğretim öğretmenleri ile yaptığı nitel araştırmada, okul sonrası faaliyetlerin öğrenci başarısına ve sosyal gelişimine katkısını incelemiştir. Görüşme yöntemi ile elde edilen bulgular, bu faaliyetlerin öğrenci başarısına dolaylı bir şekilde katkıda bulunduğunu göstermiştir. Oakley, bu programların iyi planlanması ve uygulamalarının takip edilmesinin önemini vurgulamıştır. Ayrıca, öğretmen görüşleri doğrultusunda okul sonrası faaliyetlerin öğrencilerin sosyal ilişkilerini ve grup çalışma becerilerini geliştirmeye de yardımcı olduğu belirlenmiştir. Bu sayede, öğrencilerin derslere ve okula karşı daha olumlu bir tutum sergilediği gözlemlenmiştir. Okul sonrası faaliyetlerin, öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemenin yanı sıra, riskli davranışları önleme ve koruma sağlamada da önemli bir rol oynayabileceği savunulmaktadır. Bu bağlamda, Massoni (2011) tarafından yapılan çalışmada, okul sonrası faaliyetlerin önleyici ve koruyucu özelliği incelenmiştir. Çalışmada, ilkokul ve ortaokul düzeyindeki öğrencilere, ders saatleri dışında gönüllülük esasına göre ve seçmeli olarak sunulan çeşitli kurslar düzenlenmiştir. Kurslar, sportif, sanatsal ve bireysel çalışmalar gibi farklı kategorilerden oluşmuştur.

Gelişmiş ülkelerdeki okul sonrası etkinliklerin temel amacının çocuklara hizmet etmek olduğu görülebilir. Çalışan ebeveynlerin çocuklarının okul sonrası saatlerini güvenli, yapılandırılmış bir ortamda, bir yetişkinin gözetimi altında sosyal, entelektüel ve sağlıkla ilgili konulara odaklanan çeşitli etkinliklerle geçirmelerini sağlamak, okul sonrası eğitim programlarının en popüler amaçlarından birisidir (Halpern, 2002). Araştırmalar, Okul Sonrası Eğitim Programlarına (OSEP) katılan çocukların, okuldan sonra anneleri, akrabaları veya komşuları tarafından bakılan çocuklara kıyasla daha yüksek akademik başarı gösterme eğiliminde olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, OSEP'in öğrenci başarısını artırmada önemli bir rol oynayabileceğini öne sürmektedir. Yine çok sayıda araştırma, okul sonrası eğitim programlarına katılan çocukların, özellikle de alt sosyoekonomik çevrelerden gelen çocukların akademik başarılarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Cosden, vd., 2001; Welsh, vd., 2002). Türkiye'de konuyla ilgili yapılan çalışmalarda (Ergül, vd., 2018; Özkan, 2020; Uzun & Bolat, 2023) ders dışı etkinlik kavramı akademik başarı, özgüven, öz yeterlik, toplum başarısı gibi birçok değişken temel

alınarak gerçekleştirilecek etkinlik türlerinin belirlenmesine yönelik görüşler toplanmıştır. Okul sonrası eğitim programı, okul saatleri dışında, çocukların ve gençlerin kişisel gelişimlerini desteklemek, ilgi ve yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olmak, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla düzenlenen eğitim programlarıdır. Okul sonrası eğitim programlarına katılan çocukların akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin çalışmalara bakıldığında bu programların öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışmalar, okul sonrası eğitim programlarına katılan öğrencilerin, katılmayan akranlarına göre daha iyi akademik sonuçlar elde ettiklerini göstermektedir. Bu faaliyetlere katılan öğrencilerin okula devam sürecinin yüksek olması üniversiteye giriş oranlarını da artırdığı görülmüştür (Acar & Vural, 2018).

Okul sonrası aktiviteler, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimine katkıları, eğitimde kademeler arası geçiş ve uygulamalara dair önemli bir bağlam oluşturmaktadır. Bu tür aktiviteler kademeler arası geçişler için uygulanan merkezi sınavlara yönelik dersleri de içerdiğinden, akademik başarı üzerinde de etkilidir (Sarı, 2012).

1.4. Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Uygulamaları

Türkiye' de MEB tarafından yürütülen eğitim faaliyetlerinin iki temel yapısı vardır. Bunlar yaygın eğitim ve örgün eğitimdir. Örgün eğitim okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olmak üzere dört kademeden oluşur. Öğrencilerin bir üst eğitim kademesine geçebilmesi için yeteneklerine ve ilgi alanlarına göre farklı programlara veya okullara yerleştirilmesi sağlanmaktadır (MEB, 2013). Farklı eğitim kademeleri arasındaki geçişler, MEB'in yürüttüğü çalışmalar ve çağın gereklilikleri doğrultusunda çeşitli uygulamaların kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de bu uygulamaların büyük kısmını, seçme ve yerleştirme amacıyla kullanılan merkezi ve çoktan seçmeli sınavlar oluşturmaktadır.

Türkiye'de ortaokuldan liseye geçişte birçok sistem denenmiştir. Bu sistemde üst kademeye geçişte oluşan eksiklikleri gidermek amacıyla çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Uygulamalar bazen kendini yenileme ve geliştirme ihtiyacından doğduğu gibi bazen de siyasi ve toplumsal gündemin etkisi ile yapılmıştır. Bu sebeple, eğitim sistemini ülkedeki bireylerin gereksinimlerini karşılayacak, aynı zamanda günümüz koşullarına uyum

gösterecek öğrenciler yetiştirmek için Türk eğitim sisteminde bazı reformlar yapılmıştır. (Dinç vd., 2014).

Günümüzde MEB, öğrencilerin kendi ilgi ve yeteneklerine göre liseye geçişlerini sağlamaktadır (MEB, 2018). Artan genç nüfusun eğitim taleplerini karşılamak için kademeler arası geçişlerde genellikle merkezi sınavlar kullanılmaktadır. Bu sınavlar, öğrencileri liselere yerleştirmek için çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Ortaokuldan liseye geçişte bugüne kadar uygulanan sınavlar şunlardır: Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) 2004-2008, Seviye Belirleme Sınavı (SBS) 2008-2013, Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş (TEOG) 2013-2017, Liselere Geçiş Sistemi (LGS). Ortaöğretime geçiş sınavları, yıllar içinde isim ve içerik değişikliklerine uğramış olsa da, öğrenciler, eğitimciler ve aileler için önemini korumaya devam etmektedir. Bu tür merkezi sınavlar, eğitim-öğretim sürecini planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında da önemli bir rol oynamaktadır (Sarıer, 2010). 2004-2008 yılları arasında OKS ile tüm sınavların tek çatı altında toplanması hedeflenmiştir. Bu sayede öğrenci başarı seviyesinin değerlendirilmesinde okul eğitiminin önemi artırılacak ve merkezi sınav sistemi tek bir sınavla sınırlı kalmayacaktır. 2009-2013 yılları arasında ise merkezi sınav olarak SBS uygulanmıştır. SBS, ortaokulların her sınıf seviyesine dağıtılmış bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Ancak uygulamaya başlandığı yıl SBS sadece 8. sınıflar için uygulanmış ve 6. ve 7. sınıf öğrencilerini sınav stresine sokmamak amacıyla bu sınıflarda yapılmamıştır. Bu nedenle, bu düzenleme kalıcı olamamıştır (Zayimoğlu Öztürk, 2014). 2017-2018 öğretim yılına kadar ortaokuldan liseye geçişte kullanılan TEOG sınavı, Türk eğitim sisteminde önemli bir dönüm noktası olarak nitelendirilmektedir. Bu sistem, öğrenci başarısını daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi ve tek bir sınavla sınırlı kalmanın dezavantajlarını ortadan kaldırmayı amaçlamıştır (Dinç vd., 2014). 2017-2018 öğretim yılında TEOG'un kaldırılmasıyla birlikte, Türk eğitim sisteminde liseye geçişte yeni bir dönem başlamıştır. Bu yeni dönemde LGS uygulamaya konulmuştur (MEB, 2018). Sınav sistemindeki bu değişimler Türkiye'de uygulanan merkezi sınav sisteminin, öğrencilerin ortaokuldan liseye ve liseden sonra hangi alanda eğitim alacağını ve hangi mesleği seçeceğini belirlemede önemli bir rol oynamaktadır. Merkezi sınavlarda daha başarılı olmak için öğrenci ve veliler okul dışı öğrenme ortamlarına (özel ders, kurs vb.) yönelmiştir (Yılmaz, 2017).

1.5. Türkiye’de Yerleştirme Sınavları ve Kursları

Türkiye'de 1950'li yıllardan beri, günümüzde Anadolu Liseleri olarak bilinen eğitim kurumlarına giriş için sınav uygulanmaktadır. Bu sınav, ilk olarak 1955 yılında "Liselere Giriş Sınavı" adıyla yapılmış ve zamanla farklı isimler almıştır. 1998 yılına kadar bu sınavlar 5. sınıfın sonunda yapılmıştır. 1999 yılından sonra bu sınavlar 8. sınıfın sonunda ortak sınav olarak uygulanmaya başlanmıştır. Örneğin 1999 yılından 2018 yılına kadar ortaöğretim öğrenci seçme sınavının beş kez değiştiği görülmektedir. 1999-2003 yılları arasında LGS; 2004-2006 yılları arasında OKS; 2007-2012 yılları arasında SBS; 2013-2017 yılları arasında TEOG ve 2018 yılından itibaren LGS ile ortaöğretim kurumlarına öğrencilerin yerleştirildiği görülmektedir. 2018 yılında MEB tarafından ortaöğretim kurumlarına merkezi yerleştirme sınav sistemi ile öğrenci alınacağı açıklanmıştır (Özdaş, 2019).

Dershane sisteminin artık okuldan daha değerli görülmesi ve sınava hazırlanmada öğrenciler arasındaki fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla dershaneler kapatılmıştır. MEB, 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılından itibaren dershanelerin kapatılması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması politikası sonucunda tüm ortaokul ve liselerde destekleme ve yetiştirme kursları açılacağını açıklamıştır. MEB Örgün ve Yaygın Eğitim DYK Yönergesi bu kapsamda 23.09.2014 tarih ve 4145909 sayılı oluru ile yürürlüğe girmiştir (Akbaba, 2019; MEB, 2014a).

Türkiye’de yükseköğretim sınavları yıllar içinde değişiklik geçirmiş olsa da, sınavların temel amacı sınava girenleri puanlarına göre sıralamak ve yerleştirmektir. Anadolu Lisesi ve Fen Liselerinin bu sınavlarda diğer liselere (ortaöğretim) göre çok iyi performans göstermiş olması diğer liselere nazaran daha çok tercih edilir hale gelmesini sağlamıştır (Öztürk, 2012).

Türkiye’de yükseköğretim sınavlarının temel amacı, sınava girenleri puanlarına göre sıralamak ve yerleştirmektir. Anadolu Lisesi ve Fen Liseleri gibi belirli okul türlerinin bu sınavlarda diğer liselere göre üstün performans göstermesi, bu liselerin daha çok tercih edilir hale gelmesine yol açmıştır. İyi bir işe sahip olabilmenin yolu iyi bir yükseköğrenim kurumundan mezun olmaktan geçmesi sanayileşmiş ülkelerde öncelik verilen insan unsurunun süregelen gelişimi için hayati öneme sahiptir. Bu kurumlar, insanların güven oluşturmasına, arkadaşlıklar kurmasına ve sürdürmesine yardımcı olurken, aynı zamanda

gelişen bir topluluğun temel ilkesi olan takım çalışmasını öğretirler. Ancak, okulların etkililiği, tüm bu hedeflerin ne ölçüde gerçekleştiğini belirleyecektir. Yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenli olarak yürütülmesi, okulların niteliğine bağlıdır. (Nartgün & Dilekçi, 2016; Kozikoğlu & Özcanlı, 2020).

Türkiye'de de nitelikli orta ve yükseköğretim kurumlarına olan ihtiyaç her geçen gün artmakta ve bu da öğrencilerin istedikleri okula kayıt olmalarını zorlaştırmaktadır (Kaya & Kaya, 2018; Kozikoğlu & Özcanlı, 2020; Metin, 2013; Özoğlu, 2011). Öğrenci sayısının çok olması ve nitelikli kurumların azlığı nedeniyle her öğrenci istediği okulda eğitimine devam edemeyebilirler. Bu durumda Türkiye'deki ortaöğretime geçiş sistemi kapsamında öğrencilerin sınavlı kurumlara yerleştirilmesine çalışılmaktadır (EARGED, 2010; Metin, 2013). 2014 yılında 6528 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikle bu konuda yeni bir dönem başlamıştır. Eğitim sektöründe bu kanun değişikliği çerçevesinde özel öğretim kurumlarının kapatılması süreci başlamıştır. Kanunun değişmesiyle birlikte bazı dershaneler okullara dönüştürülmüş, bazı sınıflar kapatılmış, bazıları ise o dönem boyunca özel kurs merkezi olarak devam etmiştir. Sınav sistemleri, dershanelerin kapatılmasının ardından değişikliklere uğramıştır. Merkezi sınavlar, özellikle ortaokullarda müfredat ve başarı ile giderek daha sıkı bir şekilde bağlantılı hale gelmiştir. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması adına 2014 yılında kapatılan dershanelerin yerine DYK'ler açılmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak devlet okulları, özel eğitim kurumlarının daha önce ücretli olarak verdikleri ek eğitim hizmetlerini ücretsiz sunmaya başlamıştır (Keskin, 2020).

2014–2015 Eğitim-Öğretim yılından itibaren tüm ortaokullar, liseler ve halk eğitim merkezleri DYK Yönergesi uyarınca dershanelerin kapatılması veya değiştirilmesi sürecine girmiştir. Bu tarihten itibaren her okul, kapatılacak veya dönüştürülecek dershaneler yerine, derslerin bakanlığın istihdam ettiği hocalar arasından seçilerek açılmasını öngörmektedir. Bu yönergede ayrıca derslerin amaçları, kapsamı, işleyişi ve yönetimi belirtilmiştir. MEB tarafından 2014 yılında yayınlanan yönergeye göre kursların açılması için resmi her türden ortaokullarda fiziki şartların ve öğrenci sayısının yeterli olması gerekmektedir. Mezun öğrencilere halk eğitim merkezi bünyesinde kurslar açılmaktadır. Kurs merkezleri ile kurslarda görev alacak öğretmenler birinci dönem Eylül ayında, ikinci dönem Şubat ayında ve yaz dönemi içinse Haziran ayı sonuna kadar belirlenir. Yıllık planlanan kurslar Ekim ayının, yazın açılacak kurslar ise Temmuz ayının

ilk haftası açılır. Olağanüstü bir durum olmadığı sürece kurslar ders yılı sonuna kadar devam eder. Kursların okul veya kurumda açılabilmesi için kurum müdürünün başvuru yapması gerekmektedir ve Milli Eğitim Müdürünün onayı ile açılır. Okullarda aynı dersten dönemlik açılacak kurs süreleri 16 ders saatinden, yıllık açılacak kurslarda 32 ders saatinden az olamaz. Açılan kurslar hafta içi ders saatleri dışında saat 22.00'ye kadar yapılabilir. Kurslar ihtiyaç olması durumunda hafta sonu ve yaz tatilinde de açılabilir. Kurslarda bir ders saati süresi 40 dakikadır. Halk eğitim merkezinde kurslar müdürlüğün belirlediği gün ve saatte yapılır. Kursların programa devam edebilmesi için öğrenci veya kursiyer sayısının 10'dan az olmaması, sınıf mevcudunun ise en fazla 20 olması gerekmektedir. Kurslara devam eden öğrenci sayısı 10'un altına düştüğü takdirde Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından kurs ya birleştirilir ya da kapatılır. Kursa kayıt yaptıran öğrencinin kursa devam etme zorunluluğu vardır. Her kurs dönemindeki devamsızlık sayısı dönemde okutulacak toplam ders saatinin 1/10 'unu geçemez. Aksi halde öğrencinin kurstan kaydı silinir ve dönem içindeki başka kursa devam edemez. Dönem başı açılacak kurslarda öğrencilerin seviyelerine göre sınıflar oluşturulabilir. Kurslara katılan öğrencilere her ay kurs merkezince seviyelerini ölçmek için değerlendirme sınavları yapılır. Sonuçlar değerlendirilerek eksik oldukları konular belirlenerek eksikler giderilir. Kurs merkezlerindeki eğitim öğretim faaliyetleri ile ilgili denetimler Milli Eğitim Müdürlüğünce yapılır. Kurs merkezinin ısınma, temizlik ve kırtasiye gibi giderleri Bakanlık tarafından karşılanır. Kurs merkezlerinde çalıştırılacak yeterli sayıda yardımcı personel olmaması durumunda ihtiyaç hizmet alımıyla giderilir. Açılan bu kurslar tamamen ücretsiz olup öğrenci veya kursiyerlerden ücret talep edilmez (MEB, 2016).

DYK'ler, öğrencilerin akademik başarılarını ve kişisel gelişimlerini desteklemek için tasarlanmış, çeşitli formatlarda sunulan eğitim programlarıdır. Bu programlar, öğrencilerin akademik becerilerini geliştirmelerine, bilişsel ve duygusal yeterliliklerini artırmalarına ve gelecekteki eğitim ve iş hayatlarına hazırlanmalarına yardımcı olmayı amaçlar (Canpolat & Köçer 2017). Yirci ve Açıkgöz (2018) DYK'lerin merkezi sınavlarda ve eksik kalan konuların bitirilmesindeki etkinliğini vurgulayarak, DYK'lerin günümüz eğitim sisteminin önemli bir bileşeni olduğunu ileri sürmektedir. Eğitim sistemimizde nispeten yeni bir uygulama olan DYK'ler alan yazında bazı araştırmalara konu olmuştur. İlgili araştırmalar incelendiğinde, öğrencilerin hafta içi ve hafta sonu ders almaktan hoşlanmadıkları, aileleri ile vakit geçirmelerini engellediğini belirtmişlerdir. Ancak derslerin, öğrencilerin akademik performansına olumlu etkileri olduğu ve fırsat eşitliği açısından avantajlar sağladığı

söylenebilir (Bozbayındır & Kara, 2017). Bu sınavlar, sınav merkezli eğitim sistemini de beraberinde getirir. Ancak, bu sistemdeki avantajlar ve dezavantajlar, eğitimdeki kalite ve eşitlik tartışmalarını da gündeme getirmiştir. Öğrencilerin başarılarını belirleme sürecinde kullanılan bu sınavlar, eğitim sisteminin genel etkinliği üzerinde derinlemesine bir etkiye sahiptir (Öztürk, 2018).

1.6. Merkezi Sınavlar ve Sınav Merkezli Sistemin Avantaj ve Dezavantajları

Türkiye'de Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen üniversiteye giriş sınavları, eğitim sisteminin önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. Sınavlar genellikle eğitime zarar verdiği düşünülmekle birlikte, yükseköğrenime olan yoğun talep nedeniyle öğrenci seçimi için gerekli bir araç olarak kabul edilmektedir. Sınavlara hazırlık süreci, adaylarda odaklanma yeteneği, uzun vadeli çalışma disiplini ve bilgi-becerilerinde artış gibi avantajlar sağlarken, grup çalışması, sözlü sunum, hitabet, proje hazırlama, deney ve gözlem gibi alanları değerlendirememesi öğrenci motivasyonunu azaltabilir ve bu alanlardaki gelişimi kısıtlayabilir (Uludağ, 2013). Ölçme ve değerlendirme, öğrenci başarısını belirleme ve geleceğe hazırlama sürecinde önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Sınavlar, her bir öğrencinin potansiyelini keşfetmeyi amaçlayan ve eğitim sürecinde kullanılan temel araçlardan birini oluşturur. Bu araç, öğrencinin gelişimine ne derecede katkı sağladığına bağlı olarak değerlendirilir (Can, 1998). Can'a göre sınavlar, ölçme ve değerlendirmenin temel amacına hizmet etmelidir. Etkililik ilkesi göz ardı edilerek, öğrenci gelişimine katkı sağlamayan sınavlara harcanan çaba bir israftan öteye gidemediğini belirtmiştir.

Merkezi sınavlarla ilişkili temel sorunlar çeşitli boyutlarda görülmektedir. Bu sorunlar arasında, uzun ve zorlu sınavlara hazırlık sürecinin gençler üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır. Potansiyel bir başarısızlık durumunda, bu etkiler daha da derinleşebilir ve uzun vadeli zararlara neden olabilir. Ayrıca, bu sorunlar öğrencilerin ailelerini de etkilemektedir. Hem maddi hem de manevi olarak tükenmiş ebeveynler, çocukları üzerinde baskı oluşturabilir ve onlarla iletişim sorunları yaşayabilirler (Gül, 2006). Öğrencilerin uzun süreli gelişim ve öğrenme süreçleri, tek bir sınavla değerlendirilmekte ve bu durum öğrencilerin her bir konuyu tam anlamıyla öğrenmelerini zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, sınav merkezli eğitim modeli, kurslara ve dershanelere yönelik bir ilgi artışına neden olmakta ve devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin etkisini ve otoritelerini

zayıflatmaktadır (Gümüş, 2018). Toplumdaki bireylerin testlerden nasıl etkilendiğine ilişkin konuların listesi genişletilebilirse de, genel olarak bireylerin sınavlardan olumsuz etkilendiklerini söyleyebiliriz. Ölçme ve değerlendirmenin temel bileşenlerinden biri olan geçerlilik, sistemin en büyük zayıflıklarından biridir. Başka bir deyişle, bir testte işlenen konu ile soru alanı örtüşmelidir. SBS, OKS ve ÖSS sınavları için test maddeleri çoğunlukla Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri ve Matematik konularını kapsar. Bununla birlikte, ÖSS, lise boyunca her hafta üç saat öğretilen bir dersten yansıtan yalnızca birkaç soru içerebilir. Bu nedenle bu konuda uzmanlaşmış özel ders veren öğretmenler sınavda çıkması muhtemel alanlara yoğunlaşarak öğrencilerini eğitmektedirler. Ancak derslerin bir kısmı veya tamamı merkezi sınavlara yansıtılamadığı için bazı ders ve konular öğrenciler tarafından gereksiz olarak algılanmaktadır. Diğer bir açıdan bakıldığında, merkezi sınavlar, eğitim sistemlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu sınavlar, öğrenci başarısını ölçmek ve yükseköğretim kurumlarına giriş için bir temel oluşturmak için kullanılmaktadır. Merkezi sınavların istikrarlı ve yüksek güvenirlik düzeyine sahip olduğu bilinmektedir ancak, bu sınavların müfredat içeriğini tam olarak yansıtıp yansıtmadığı tartışma konusudur (Aydın, 2008).

Sınav merkezli sistemin bazı dezavantajları, öğrencilerin sadece ezber becerilerini ölçmesi ve stres yaratması gibi unsurları barındırır. Bu dezavantajların üstesinden gelmek için ise DYK'ler önemli bir rol oynar. Bu kurslar, öğrencilerin eksiklerini gidermelerine, farklı öğrenme stillerine hitap eden yöntemlerle bilgilerini pekiştirmelerine ve sınav stresini yenmelerine yardımcı olur. DYK'ler, sınav odaklı sistemin dezavantajlarını dengelemek ve öğrencilerin potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmelerine yardımcı olmak için önemli bir araçtır. Kurslar, farklı öğrenme stillerine hitap eden ve ezberden öte analitik düşünme ve problem çözme becerilerini geliştiren bir eğitim anlayışıyla sunulmalıdır. Bu sayede, sınav merkezli sistemin dezavantajları en aza indirilerek, daha adil ve kapsayıcı bir eğitim sistemi oluşturulabilir (Yüzüak & Arslan, 2021).

1.7. Desteleme ve Yetiştirme Kurslarının Avantaj ve Dezavantajları

Öğrencilerin hedeflenen bilgi ve becerilere ulaşmasını ve öğrenme süreçlerini tamamlamasını desteklemek için ek eğitimlere ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye'de ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarına girişlerde yoğun bir rekabet ortamı mevcuttur.

Yapılan araştırmalar, dershane eğitimi alan öğrencilerin almayanlara kıyasla daha yüksek başarı elde ettiğini göstermektedir. Fakat dershanelerin ücretli olması, eğitimde fırsat ve imkân eşitliği açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve öğrenci başarısını artırmak amacıyla MEB tarafından 2014-2015 eğitim-öğretim yılından itibaren tüm ortaokul ve liselerde destekleme ve yetiştirme kursları uygulamaya konulmuştur (MEB, 2016). 2014 yılında MEB tarafından uygulamaya konulan DYK, merkezi sınavlara hazırlık ve akademik eksiklerin giderilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Günümüz eğitim sisteminde destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenci başarısına katkıda bulunduğu ve eğitim sürecinin tamamlayıcısı olarak görüldüğü belirtilmektedir (Canbolat & Köçer, 2017). Ders dışı etkinlikler, günümüz eğitim sisteminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu etkinlikler, formal eğitim faaliyetlerinin tamamlayıcısı olarak bireylerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimini desteklemektedir. Ders dışı etkinliklere katılımın öğrenci başarısını artırdığını, özgüven ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini ve sosyalleşmeye katkıda bulunduğunu göstermektedir (Köse, 2013). Bozbayındır ve Kara (2017) tarafından yapılan araştırmada, destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrencilere okul derslerinde destek olması, öğretmenlere maddi katkı sağlaması, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemesi ve maddi durumu iyi olmayan öğrencilere ek destek sunması gibi olumlu etkilerinin olduğu belirlenmiştir. Ünsal ve Korkmaz (2016) tarafından yapılan araştırmada, destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrencilerin ders ve sınav başarılarını önemli ölçüde artırdığı ve soru çözme becerilerini geliştirmede etkili olduğu belirlenmiştir.

Destekleme ve yetiştirme kursları uygulamasının yeni olması nedeniyle bazı eksiklikler ve sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Türküresin (2018) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, kursların yorucu olması öğrencilerin katılımını olumsuz etkileyen faktörlerden biridir. Yürütülen çalışmalarda, öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarında bazı problemlerle karşılaştığı belirtilmiştir. Bu problemler arasında materyal eksikliği, kurslarda sıkılma, kursların hafta içi olması nedeniyle aileyle vakit geçirememe ve sosyal hayatta kısıtlanma gibi sorunlar yer almaktadır (Yirci & Açıkgöz, 2018). Buna benzer uygulamalar farklı şeklerde olsalar bile başka ülkelerde de yapılmaktadır.

1.8. Yurtdışında Destekleme ve Yetiştirme Kursuna Benzer Uygulamalar

Türkiye'de yürütülen destekleme ve yetiştirme kursları, takviye eğitim olarak da bilinmektedir. Benzer uygulamalar dünyada da mevcuttur. Özellikle Uzak Doğu ülkelerinde, "Gölge eğitim" olarak adlandırılan dershane sistemi ve benzer destekleyici eğitim faaliyetleri bulunmaktadır (Saracaloğlu vd., 2014). Japonya'da on milyon çocuk "Juku" denilen kurslara devam etmekte ve destek eğitimi almaktadır. Almanya ve Portekiz gibi ülkelerde özel ders merkezleri düzenlenmemiş olsa da, destek eğitimi ofis, merkez ve büro benzeri ortamlarda sunulmaktadır. İngiltere ve Fransa gibi ülkelerde okul saatleri dışında, özellikle hafta sonları destek eğitimi de verilmektedir (Atabay, 2014). Bazı Asya ülkelerinde, devlet okullarında eğitim gören öğrenci ailelerinin, çocuklarının akademik başarısını artırmak için ek ücretler ödeyerek hafta sonu, okul sonrası veya yaz tatillerinde özel destekleyici kurslara katılım sağladıkları gözlemlenmiştir (Bray, 2013).

Mishna vd. (2013), okul sonrası etkinliklerin Kanadalı öğrencilerin akademik performansını ve sosyal gelişimini nasıl etkilediğini araştırmışlardır. Araştırmaya göre, okul sonrası etkinliklere katılan çocuklar ödevlerini tamamlama ve sınıf arkadaşlarına yardım etme konusunda daha başarılı olmuşlardır. Okul sonrası programların olumlu sonuçları arasında uyuşturucu kullanımının azalması, daha iyi sosyal beceriler, daha güçlü özgüven, daha iyi notlar, daha düşük okul terk oranları ve eğitime yönelik daha olumlu tutumlar da yer almaktadır. Bu sonuç, okul sonrası programların değerini ve önemini ortaya koymaktadır.

Little vd. (2008), ABD'deki okul sonrası faaliyetlerin amaçlarını ve faydalarını inceledikleri bir çalışma yürütmüşlerdir. Özellikle sosyoekonomik açıdan dezavantajlı çocuklar ve gençler için okul sonrası programların davranışsal, sosyal ve akademik sorunları ele alma konusunda oldukça etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmanın bulguları, okul sonrası etkinliklerin öğrencilerin öğrenmeye ve ileri eğitim hedeflerine yönelik tutumlarını geliştirdiğini, devam ve katılım oranlarını artırdığını, geç kalma ve disiplin cezalarını azalttığını, okul terk oranlarını düşürdüğünü ve akademik başarılarını yükselttiğini göstermiştir. Çalışmada, okul sonrası programların öğrencilerin ödevlerini tamamlama, davranışlarını kontrol etme, daha iyi sosyal ilişkiler kurma, sosyal ve duygusal becerilerini geliştirme, öz yeterlik ve öz güvenlerini artırma, kaygı ve depresif belirtileri

azaltma ve öğrenmeye yönelik olumlu tutum ve motivasyonlarını geliştirme gibi konularda da etkili olduğu belirtilmiştir.

Ben Rabi ve Amiel (2010), İsrail'de 2009 yılında Mayıs-Eylül ayları arasında uygulanan okul sonrası kursların etkilerini incelemişlerdir. Araştırmacılar, bu kursların temel amacının düşük sosyoekonomiğe sahip ve dezavantajlı öğrencilerin akademik potansiyellerini gerçekleştirmelerini sağlamak olduğunu belirlemişlerdir. Araştırma sonuçları, kursların öğrenci başarısını önemli ölçüde artırdığını, dinlenme imkânları sunduğunu, güvenli bir ortam yarattığını ve riskli davranışları azalttığını göstermektedir.

Türkiye'deki çalışmalar çoğunlukla, okuldaki dersleri desteklemek ve sınavlara hazırlamak amacıyla yapılmıştır. Diğer yandan, yurt dışındaki uygulamalar incelendiğinde, okul sonrası faaliyetlerin çoğunlukla spor, sanat ve sosyal etkinlikler şeklinde olduğu görülmektedir. Bazı ülkelerde ise özel eğitim kursları veya öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere yönelik destekleyici programlar bulunmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'de sunulan ve tamamen ücretsiz olan "Destekleme ve Yetiştirme Kursları" yeni bir model olarak öne çıkmaktadır. Bu uygulamanın etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, kursların etkililiğine dair yapılan çalışmalar, bu alandaki önemli bir ihtiyaca cevap verecek ve gelecekte yapılacak çalışmalara rehberlik edecektir.

1.9. İlgili Araştırmalar

Alan yazında yapılan araştırmalara bakıldığında bazı çalışmalar göze çarpmaktadır. Ergün (2017), ortaokul ve lise düzeyinde devlet okullarında açılan kurslarda görev yapan okul yöneticileri, kurs öğretmenleri ve kursa katılan öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Yönetici, Öğretmen, Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" başlıklı bir çalışma yürütmüştür. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmış ve veri çözümlemede non-parametrik test tekniklerinden Kruskal Wallis-H Testi, Mann Whitney U Testi ve Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen ve destekleme ve yetiştirme kurslarına katılan yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini alan ölçekler kullanılmıştır. Araştırma bulguları, yönetici ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin görüşlerinin amaç boyutu ile diğer boyutlar arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Yapı boyutu ile süreç, iklim ve ekonomi boyutları arasında pozitif yönlü

anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir. Süreç boyutu ile iklim boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki varken, süreç boyutu ile ekonomi boyutu ve iklim boyutu ile ekonomi boyutu arasında ters yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin görüşleri ile yaş grubu, eğitim durumu, mesleki tecrübe ve okul türü değişkenlerine ait sıralamalar ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Cinsiyet faktörü ile katılımcı görevlerine ait sıra ortalamaları arasındaki fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Dönmez vd. (2018), DYK'nin yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayanarak fırsat eşitliği açısından değerlendirilmesine odaklanan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında ortaöğretimde verilen kurslarda görev yapan farklı branşlardaki 20 öğretmenden oluşan bir çalışma grubu üzerinde yürütülmüştür. Nitel bir bakış açısıyla yapılan durum çalışmasının bulgularına göre, yöneticiler ve öğretmenler, destekleme ve yetiştirme kurslarının eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik etkili bir uygulama olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler ise, bu tür kursların olmaması durumunda özel ders veya etüt merkezi gibi alternatif olanaklardan yararlanamayacaklarını ifade etmişlerdir.

Ünsal ve Korkmaz (2016) tarafından, DYK'nin işlevlerine ilişkin öğretmen görüşleri araştırılmıştır. Çalışma grubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında ortaöğretimde verilen kurslarda farklı branşlarda görev yapan 20 öğretmen yer almıştır. Nitel araştırma deseni ve olgu bilim yaklaşımıyla yapılan çalışmanın bulguları incelendiğinde, kurslarda en sık tercih edilen öğretim yöntemlerinin anlatım ve soru-cevap yöntemleri olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler, kursların ekonomik ve özlük hakları açısından kendilerine katkı sağladığını, ayrıca özel dershane ve etüt merkezlerine olan talebi azalttığını ifade etmişlerdir. Ayrıca, öğretmenlerin soru çözme faaliyetlerinin öğrencilerin ders ve sınav başarılarını artırdığını vurgulamış, ancak buna karşılık yorgunluk ve performans düşüklüğüne sebep olduğunu da dile getirmişlerdir.

Sarıca (2018) tarafından yapılan çalışmada, DYK'ye yönelik öğretmen görüşleri üzerine yapılan araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu kurslarda görev alan 33 öğretmen oluşturmuştur. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin kurslarda en yaygın olarak kullandığı yöntemler soru-cevap, test çözme ve soru çözme yöntemleridir. Ayrıca, araştırmada EBA içerikleri,

fotokopiler ve akıllı tahta gibi materyallerin kurslarda eğitim aracı olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Öğretmenler, kursların olumlu yönlerini derslerin tekrar edilmesi, konuların pekiştirilmesi, eksikliklerin giderilmesi ve etkili zaman yönetimi olarak ifade etmişlerdir. Ancak, olumsuz yönler arasında kursların yorucu olması, zaman alması, öğrenci devamsızlığı, motivasyon eksikliği ve sıkıcılığı bulunmaktadır.

DYK ile ilgili yapılan araştırmalar, eğitimdeki önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır. Bu kurslar, özellikle öğrencilerin akademik başarılarını artırmak, öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri desteklemek ve eğitimdeki eşitsizlikleri azaltmak amacıyla uygulanmaktadır. Araştırmalar, bu tür kursların öğrencilerin akademik performansını ve öğrenme motivasyonunu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bununla birlikte, kursların etkinliğini artırmak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır. Özellikle kursların tasarımı, içeriği ve uygulanma biçimi üzerine yapılan araştırmalar, kursların etkililiğini artırma potansiyeline sahiptir. Ayrıca, öğrencilerin ve öğretmenlerin kurslardan beklentileri, katılım düzeyi ve memnuniyeti üzerine yapılan araştırmalar, kursların daha etkin bir şekilde planlanması ve uygulanması için önemli ipuçları sunmaktadır. Sonuç olarak, destekleme ve yetiştirme kurslarıyla ilgili yapılan araştırmalar, eğitimdeki dönüşüm çabalarına önemli bir katkı sağlamakta ve gelecekteki eğitim politikalarının şekillenmesinde rehberlik etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM
YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi, inandırıcılık ve aktarılabilirlikten söz edilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın amacı DYK' de görev alan okul yöneticileri ve öğretmenlerinin bu kurslara ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinden durum deseni tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarla kişilerin fikirleri ve benzersiz deneyimleri ortaya çıkarılabilir, bu da katılımcılara olay ve olguları kişisel deneyimlerinin ışığında değerlendirme fırsatı veren yararlı bir yöntemdir (Creswell, 2013). Durum çalışmalarında belirli bir olay veya duruma ilişkin kişi, çevre, olay, süreç vb. faktörler ele alınırken kapsamlı bir yaklaşım benimsendiği ve bu faktörlerin duruma etkisi incelenerek sonuçlara ulaşılmaktadır. Nitel araştırma tasarımlarından biri olan durum deseni ile öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bakış açılarına dayalı olarak destek ve yetiştirme kurslarının durumunun ortaya konulması hedeflenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Aksaray ili, il merkezi, merkeze bağlı köy ve kasabalardaki kurs merkezi olan ortaokullarda DYK' ye katılmış öğretmen ve okul yöneticilerinden oluşmaktadır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan maksimum çeşitlilik örneklem yöntemi aracılığı ile belirlenmiştir (Maxwell, 2018). Bu yöntemdeki amaç çeşitli özelliklere sahip katılımcıların ortak ve özgün bakış açılarına odaklanılmasının araştırmayı zenginleştirmesi ve çeşitliliğin maksimum düzeyde yansıtılmasıdır (Büyüköztürk, vd., 2018; Creswell, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 Eğitim – Öğretim yılında Aksaray iline bağlı il

merkezi ve merkeze bağlı köy ve kasabalardaki kurs merkezi olan ortaokullarda görev yapan 10 okul yöneticisi ve 10 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Demografik Özellikleri

Statü	**Kod**	**Cinsiyet**	**Branş**	**Kıdem**	**Fakülte Türü**
Öğretmen	Ö1	Erkek	Türkçe	20 Yıl	Eğt. Fak.
Öğretmen	Ö2	Kadın	Fen B.	7 Yıl	Eğt. Fak.
Öğretmen	Ö3	Erkek	Mat.	24 Yıl	Eğt. Fak.
Öğretmen	Ö4	Kadın	Türkçe	13 Yıl	Eğt. Fak.
Öğretmen	Ö5	Erkek	Tarih	8 Yıl	Fen Edb. Fak.
Öğretmen	Ö6	Kadın	Türkçe	11 Yıl	Eğt. Fak.
Öğretmen	Ö7	Kadın	Mat.	5 Yıl	Eğt. Fak.
Öğretmen	Ö8	Erkek	Mat.	10 Yıl	Fen Edb. Fak.
Öğretmen	Ö9	Erkek	Mat.	14 Yıl	Eğt. Fak.
Öğretmen	Ö10	Kadın	İng.	17 Yıl	Eğt. Fak.
Yönetici	Y1	Erkek	Sos. Bil.	14 (6)	Eğt. Fak.
Yönetici	Y2	Erkek	Sos. Bil.	22 (7)	Eğt. Fak.
Yönetici	Y3	Erkek	Sos. Bil.	25 (15)	Eğt. Fak.
Yönetici	Y4	Erkek	Türkçe	20 (13)	Eğt. Fak.
Yönetici	Y5	Erkek	Tek. Tas.	8 (7)	Eğt. Fak.
Yönetici	Y6	Erkek	Türkçe	14 (5)	Eğt. Fak.
Yönetici	Y7	Erkek	Din. Kül.	5 (1)	Diğer
Yönetici	Y8	Erkek	Tek. Tas.	20 (10)	Diğer
Yönetici	Y9	Erkek	Mat.	18 (2)	Eğt. Fak.
Yönetici	Y10	Erkek	Tek. Tas.	11 (6)	Diğer

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, ortaokulda görev yapan okul yöneticisi ve öğretmenlerinin DYK hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler hem sabit seçenekli yanıtlar hem de belirli bir konunun kapsamlı bir analizini sunar (Büyüköztürk vd., 2016). Nitel araştırmalarda araştırmacının alan yazın hâkimiyeti ve yapılan yüz yüze görüşmeler ile istediği bilgiye erişme fırsatı vermesi, nitel araştırmalarda geçerliliği sağlayan önemli bir husustur (Yıldırım & Şimşek, 2011). Görüşme formu hazırlama sürecinde alan yazın taranmış özellikle DYK Yönergesi ve kurs kılavuzları incelenmiş, elde edilen veriler doğrultusunda açık uçlu sorular oluşturulmuştur.

Hazırlanan görüşme formları için öncelikle iki ayrı uzmanın görüşü alınmıştır. Eğitim bilimlerinde uzman, doçentlik unvanına sahip nitel araştırma konusunda deneyimli araştırmacılardır. Ortaya çıkan görüşme formu pilot uygulama olarak önce iki öğretmene uygulanmıştır. Uygulama sonunda ilk başta toplamda on dört soru olarak hazırlanan görüşme formu, alınan görüşler doğrultusunda on bir soru olarak düzenlenmiştir. Görüşmeler sırasında sorulardan derinlemesine veri elde edebilmek ve konunun derinlemesine incelenebilmesi için sonda soruları kullanılmıştır. Doldurulan görüşme formunda araştırmaya yönelik olarak katılımcıların kişisel özelliklerine (cinsiyet, branş, mesleki kıdem, mezun olduğu okul, eğitim düzeyi) ilişkin 5 soru ve çalışmanın amacına uygun 11 soru ve 19 sonda sorusu yer almıştır.

Görüşmeler 2022-2023 eğitim öğretim döneminde daha çok okul dışında bir sohbet havasında gerçekleşmiştir. Görüşmede katılımcıların cevapları ses kaydı şeklinde alınmış ve daha sonra yazılı hale getirilmiştir. Görüşmeler 30 ile 40 dakika arasında değişen sürelerde gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde katılımcıların gizliliği için isim yerine kısa kodlar kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Veri analizi öncesinde öğretmenler için Ö1, Ö2 vb. okul yöneticileri için Y1, Y2 vb. olarak belirtilmiştir. Önceden yazıya dönüştürülen ve katılımcıların kodlandığı formlar içerik analizine tabi tutulmuştur.

Yıldırım ve Şimşek (2011), içerik analizinde aslında yapılan işlem, belirli kavram ve temalar altında bir araya getirmek ve bu verileri anlaşılır bir şekilde sunulduğunu ifade etmektedir. Bu aşamadan sonra bilgisayara aktarılan ham veriler araştırmacı tarafından dikkatli bir şekilde incelenmiş ve araştırma soruları çerçevesinde oluşturulan temalardan hareketle önemli olduğu düşünülen kavramlardan kodlar oluşturulmuştur. Kodlar görüşmeye katılan katılımcılardan toplanan veriler doğrultusunda çıkarılmıştır. Benzer kodların hangi tema altında yer alacağını belirlemiştir. Kodlar ve temalar için frekans hesaplamaları öğretmenler ve okul yöneticileri için ayrı ayrı yapılmıştır.

2.5. İnandırıcılık ve Aktarılabilirlik

Nicel araştırmalarda kullanılan geçerlilik ölçütü, nitel araştırmalarda inandırıcılık ve aktarılabilirlik kavramlarıyla özdeşleşmektedir. Bir araştırmada geçerlilik, analiz sonuçlarının kabul edilebilirlik düzeyini; güvenilirlik ise araştırma prosedürünün tutarlılığı ve bir fenomeni tekrarlanan denemelerde aynı şekilde açıklayabilme yeteneğini ifade eder. Geçerlilik kavramı, bir konuyla ilgili kullanılan ölçme veya değerlendirme aracının, araştırılan konuyu ne kadar doğru ve eksiksiz bir şekilde ölçebilme yeteneğini temsil eder. Basitçe ifade etmek gerekirse, geçerlilik; ölçülmek istenen şeyin gerçekten ölçülebilmiş olma derecesini ve ölçme aracının bu değişkeni ne kadar isabetli bir şekilde ölçebilme kapasitesini yansıtır. Bilimsel araştırmaların temelini oluşturan geçerlilik, bir araştırmanın bilimsel niteliğini ve bulgularının güvenilirliğini belirleyen en önemli ölçütlerden biridir (Creswell, 2013; Denzin & Lincoln, 1998; Maxwell, 2013; Merriam, 2009). Bir çalışmanın önemi, alan yazına kattığı bilimsel bilgiler ve insanların karşılaştığı sorunlara sunduğu çözümlerle bağlantılı olarak değerlendirilir. Bu iki temel hedefi yerine getirmenin yanı sıra, araştırmanın bilimsel açıdan değerli sayılması için açık, tutarlı ve mümkün olduğu ölçüde diğer araştırmacılar tarafından doğrulanabilir olması gerekir. Aksi takdirde araştırmanın geçerliliğine ilişkin sorular gündeme gelebilir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Çalışmada iç geçerliğin arttırılması amaçlanmış ve alan yazın taranarak görüşme formuna yönelik kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Bununla birlikte katılımcılara ayrıca isimlerinin gizli tutulacağı ve çalışma verilerinin yalnızca akademik amaçlarla kullanılacağı, kendi düşüncelerini özgürce ifade edebilecekleri güvencesi verilmiştir. Araştırma verilerinin analiz sonucu iki alan uzmanı tarafından incelenmiştir. Uzman incelemesi, nitel araştırma yöntemlerinde uzman olan ve araştırmanın konusu hakkında

bilgiye sahip olan kişilerden, çalışmayı çeşitli açılardan incelemelerini istemektir. Uzman, bu incelemede araştırma tasarımı, veri toplama, analiz ve bulguların yazılması da dahil olmak üzere sürecin her adımını eleştirel bir şekilde inceleyerek araştırmacıya girdi sağlar (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu alan uzmanları araştırmanın konusu ve süreci hakkında bilgisi olmayan fakat bu çalışmaya benzer yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Araştırma verilerini dışarıdan bir bakış açısıyla inceleyerek, kodlama ve tema önerileriyle araştırmanın güvenirliğini güçlendirdiği söylenebilir. Araştırmada elde edilen bulguların inanırlık ve aktarılabilirlik düzeyini artırmak için, kodlama işlemi iki ayrı eğitim bilimleri uzmanı tarafından bağımsız olarak gerçekleştirilmiştir. Her iki uzman da eğitim bilimleri alanında doktora derecesine sahip ve nitel araştırma yöntemleri konusunda deneyimlidir. Kodlama işleminin tamamlanmasının ardından, iki uzmanın kodlamaları karşılaştırılmış ve benzerlik oranı belirlenmiştir. Kodlayıcılar arasındaki benzerliği bulmak için nitel verilerin analizi için Miles ve Huberman (1994) güvenirlik formülü *Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanılmış, araştırmacılar arasındaki uyum %92,3 olarak tespit edilmiştir. Araştırmacı gerekli düzenlemeleri yaptıktan sonra görüş birliğine varılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR

Yöneticiler ve öğretmenler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin analizleri bu başlık altında verilmiştir.

3.1. Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular

Öğretmenler ile yapılan görüşme sonucunda tespit edilen temalara ait frekans dağılımları Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenler ile Yapılan Görüşmeler Sonucunda Tespit Edilen Temalar

Temalar	Frekans
Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri	45
Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenciler üzerindeki etkileri	10
Uygulama sürecine dair görüşler	25
Uygulama sürecinde karşılan sorunlar ve çözüm önerileri	34
Ayrı bir kurs programı geliştirilmesine yönelik öneriler	30
Kursta görev alacak öğretmenlerin seçim sürecine yönelik görüşler	10
Kursların dershane, özel kurs ve özel derslere olan etkisi	9

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler sonucunda tespit edilen temalar ve frekans dağılımları tablo 2'de verilmiştir. Tabloya göre; "Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri" teması 45, "Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenciler üzerindeki etkileri" teması 10, "Uygulama sürecine dair görüşler" teması 25, "Uygulama sürecinde karşılan sorunlar ve çözüm önerileri" teması 34 frekansa sahiptir. Ayrı bir kurs programı geliştirilmesine yönelik öneriler" teması 30 , "Öğretmenlerin seçim sürecine yönelik görüşler" teması 10 ve "Kursların dershane, özel kurs ve özel derslere olan etkisi" teması 9 frekans değerinde tespit edilmiştir.

3.1.1. "Destekleme ve Yetiştirme Kursunun Öğretmenler Üzerindeki Etkileri" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı tablo 3' te verilmiştir.

Tablo 3. Destekleme ve Yetiştirme Kursunun Öğretmenler Üzerindeki Etkileri Kodların Dağılımı

Tema	Kategori		Kod	Frekans
Destekleme ve Yetiştirme Kursunun Öğretmenler Üzerindeki Etkileri	Genel etkiler		Ekonomik	14
			Mesleki gelişim ve tatmin	5
			Sosyal hayat kısıtlaması	4
	Özlüğe etkileri		Atama ve yer değişikliği	10
	Okul İdaresinin Yaklaşımı	Olumlu	Destekleyici	8
		Olumsuz	Baskıcı	4

"Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri" temasına yönelik olarak tespit edilen kategorilerin ve kodların dağılımı tablo 3' te verilmiştir. Genel Etkiler kategorisi altında toplamda 4 kod tespit edilmiştir. Kodların dağılımı incelendiğinde; "Ekonomik " 14, "Mesleki gelişim" 5 frekans ve "Sosyal hayat kısıtlaması " 4 frekansa sahiptir.

Özlüğe Etkileri kategorisi altında toplamda 1 kod tespit edilmiştir. Kod incelendiğinde; "Atama ve yer değişikliği" kodu 10 frekansa sahiptir.

Okul İdaresinin Yaklaşımı kategorisi altında 1 olumlu ve 1 olumsuz yaklaşım olmak üzere 2 kod tespit edilmiştir. Kodların dağılımı incelendiğinde; "Destekleyici" kodu 8 frekans, "Baskı" kodu 4 frekansa sahiptir.

Genel etkiler kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara baktığımızda katılımcı öğretmenlerin tamamına yakını DYK' ya ekonomik yönden katkısı olduğu için kurslara katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bununla beraber öğretmenlerin kurslarda görev almalarından dolayı sosyal hayatlarında kısıtlamalar olduğunu düşünmektelerdir. DYK'lerde görev alan öğretmenler kendilerini mesleki yönden geliştirdiklerini ve öğrencilerinin sınavlarda göstermiş oldukları başarılardan dolayı mutluluk yaşadıklarına

dair görüş belirtmişlerdir. Kodlara ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Ekonomik" kodu için görüş bildiren Ö-6 kodlu öğretmen:

> *"Ekonomik yönden ihtiyacım olmasa veya artırımlı ek ders verilmese kurslarda görev almam. Artırımlı ek dersin görev alımları konusunda teşvik edici olduğunu düşünüyorum.",* ***Ö2,*** *"Ben dâhil çoğu öğretmenin görev almasındaki sebebin bu olduğunu düşünüyorum. Günümüz şartlarında alınan maaş yetmediği için bunun bir şekilde takviye edilmesi gerektiğini düşündüğüm için görev alıyorum.",* ***Ö-3,*** *"Devlet memurlarının özellikle öğretmenlik mesleğinin hak ettiği ücreti aldığını düşünmüyorum. Bu bağlamda DYK kurslarıyla da olsa ek gelir elde edebilecekleri bir imkan sunulduğunu düşünüyorum. Öğretmenlerin bu kurslarda görev almalarının başlıca nedenleri arasında maddi konunun olduğunu söyleyebilirim."*

Çalışmaya katılanlardan "Sosyal Hayat Kısıtlaması" kodu için görüş bildiren Ö-2 kodlu öğretmen:

> "Sosyal hayat açısından bir kısıtlama getirdiği için kurslar öğretmenler açısından olumsuzluk oluşturuyor.", *Ö-4,* "Kursların hafta sonu yapılmasından dolayı sosyal hayatı kısıtlamasından dolayı herhangi bir katkısı olmuyor.", *Ö-5,*"Sosyal anlamda bence hiçbir katkısı yok hafta içi yaptığımızda akşam eve aşırı yorgun dönüyoruz, hafta sonu yaptığımızda ailemize ayırdığımız zaman pek kalmıyor o yüzden sosyal anlamda katkısının olduğunu düşünmüyorum."

Çalışmaya katılanlardan "Mesleki Gelişim ve Tatmin" kodu için görüş bildiren Ö-5 kodlu öğretmen:

> *"Öğrencilerimin derslerde ve sınavlarda artan başarısını gördüğüm zaman mutlu oluyorum her ne kadar ücretini almış olsam da verdiğim emeğin bence en büyük karşılığı öğrencilerimde gördüğüm değişim hele bir de LGS' de başarı yakalamışsa bundan daha büyük bir mutluluk yok diye düşünüyorum.", (Ö-7) "Bir köy öğretmeni olarak başka bir yerde bu isteğe bağlı öğretime ulaşma imkanı olmayan öğrencilerin okulda ulaşmasına imkan sağlamak mesleki olarak doyuma yaklaşmış hissettiriyor.", (Ö-1) "Kursta öğrencileri sınava hazırlama konuları ağırlıkta olduğundan kendimizi geliştirmemize olanak sağlıyor. Kurslarda farklı soru tipleri ile karşılaştığımız için kursa gitmeden önce iyi bir hazırlık yapmamız gerekiyor bundan dolayı bizleri branşımız konusunda sürekli hazır tutuyor."*

Özlüğe etkileri kategorisine yönelik olarak tespit edilen koda bakıldığında öğretmenlerin kurslara katılımda öğretmenlere verilen ek hizmet puanının atama ve yer değiştirmeye katkısı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Atama ve yer değişikliği koduna bakıldığında DYK'nin öğretmenlere olumlu yönde katkı sağladığına ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Atama ve Yer Değişikliği" " kodu için görüş bildiren Ö-6 kodlu öğretmen:

> *"Destekleme ve yetiştirme kursları öğretmenlere hizmet puanı vermesi, bu puanların yer değiştirme işlemlerinde ayrıcalık sağlaması yönünden katkı sağlamaktadır. ",* Ö-8,

"Özlük olarak da ek puan getirmesi tayinlerde veya okulda norm fazlası durumuna düşmemek için olumlu anlamda katkı sağlamaktadır.", Ö-9, *"(...) kırsalda çalışan öğretmenler için çok büyük bir teşvik edici olduğunu düşünüyorum. Çünkü merkeze gelmek isteyen bir öğretmen için yılda 4 puan azımsanamayacak kadar değerlidir."*

Okul İdaresinin Olumlu Yaklaşımı kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodları incelediğimizde görüşmeye katılan öğretmenlerimizin, okul idaresinin kurslarda görev alan öğretmenlere karşı destekleyici bir tavır sergiledikleri, kurslarda görev alan öğretmenlere daha olumlu yaklaştıklarına yönelik görüş bildirmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Destekleyici" kodu için görüş bildiren Ö-7 kodlu öğretmen:

"Kurslarda görev alan öğretmenlere okul idaresi tarafından kolaylıklar sağlanıyor. Normal zamandaki ders programları yapılırken öncelik kurs alan öğretmenlere soruluyor bu da kursta görev alan öğretmenler açısından bir avantaj sağlıyor. Bu uygulamayı doğru buluyorum öğretmen olarak okul idaresini zor durumda bırakmıyorsam okul idaresi de beni zor durumda bırakmamalı diye düşünüyorum.", Ö-3, "Okul idarecilerinin öğretmenlere yaklaşımının okuldan okula değiştiğini kurslarda görev almak isteyen öğretmenlere daha olumlu yaklaştıklarını düşünüyorum.", Ö-10, "Okul idaresi kurslarda görev alan öğretmenlere yaklaşımı biraz daha farklı oluyor. Örneğin sene başı ders programı yapılırken kurslarda görev alan öğretmenlere öncelik tanıyor ve farklı bir görev olduğunda kursta görev almayan diğer öğretmenlere veriliyor."

Okul İdaresinin Olumsuz Yaklaşımı kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren öğretmenlere baktığımızda öğretmenlerin idare tarafından kurs açmaya zorlandığına yönelik görüşler sunmuşlardır. Bu kategoriye ait yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Baskı" kodu için görüş bildiren Ö-2 kodlu öğretmen:

"Okul idaresi öğretmeni 7/24 çalışması gereken bir personeliymiş gibi görüyor. Hiçbir sosyal hayatı, ailesi, çocuğu yokmuş gibi davranıyor. Kurslarda görev almayan öğretmene karşı farklı tavırlar içerisine giriyorlar.", Ö-4, "Bu yaklaşımlar okul idaresine göre değişmekte. Bazı yerlerde öğretmenler kurs açmak isterken idare açmıyor bazı yerlerde de bunun tam tersi uygulamalara şahit oluyoruz, idareciler zorla öğretmenlere kurs açmaları konusunda baskı oluşturuyorlar.", Ö-10, "(...) hiç kimsenin kurs açmak istememesi durumunda idarenin bu konuda baskı yaptığına şahit oldum."

3.1.2. "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenciler üzerindeki etkileri" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar tablo 4' te gösterilmiştir.

Tablo 4. Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Öğrenciler Üzerindeki Etkileri	Olumlu	Sınava hazırlık	8
	Olumsuz	Aile baskısı	2

"Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenciler üzerindeki etkileri" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı tablo 4'te verilmiştir. 2 kod tespit edilmiştir. Tespit edilen kodlar incelendiğinde; "Sınava hazırlık " kodu 10 ve "Aile baskısı" kodu 2 frekansa sahiptir.

Olumlu kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin tamamına yakını, kursların öğrenciler üzerindeki etkilerinin olumlu olduğunu, kurslarda sınava yönelik çalışmaların öğrencilerin hem okuldaki sınavlara hem de 8.Sınıf sonunda girecekleri LGS sınavına katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin öğretmen yanıtları ise aşağıda verilmiştir. Çalışmaya katılanlardan "Sınava Hazırlık" kodu için görüş bildiren Ö-3 kodlu öğretmen:

> *"DYK kursunda özellikle verimli ders yapılan (farklı tipte soruların çözümlerinin incelenmesi açısından) bir model olduğunda çok büyük bir faydasını gözlemledim." , Ö-1, "Devamsızlık yapmayan öğrenciler açısından kurslar gayet kaliteli geçmekte. Kursa gelen ve devamsızlık yapmayan öğrencilerin normal okul derslerinde de oldukça iyi durumda olduklarını görüyoruz. Derslerindeki bu başarı doğal olarak sınavlarına da yansıyor. 8. Sınıfın sonunda girdikleri LGS sınavlarında netlerinin iyi olduklarına şahit olmaktayız.", Ö-10, "Özellikle sınava hazırlanan öğrenciler için sistematik bir ortam yarattığı kanısındayım. Başarılı olan ve olmak isteyen öğrenciler için bir fırsattır.", Ö-7, "Destekleme ve yetiştirme kursları genellikle soru çözüm odaklı ilerlediği için düzenli olarak devam eden öğrenciler diğer öğrencilerden çok daha fazla soru tipi görmekte ve pratiklik kazanmaktadır. Bu pratiklik ders başarısını ve özellikle merkezi sınavlara yönelik başarısını artırmaktadır."*

Olumsuz kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren öğretmenler, kurslara katılan öğrencilerin ailelerinin baskıları ile kurslara katıldıklarını ve öğrencilerin evdeki sorumluluklardan kaçmak amacıyla kurslara geldiklerini söylemiştir. Çalışmaya katılanlardan "Aile baskısı" kodu için görüş bildiren Ö-6 kodlu öğretmen:

(….) Akademik başarısı düşük öğrenciler için ise kurs etkisizdir. Bu öğrenciler ev hayatından ve sorumluluklardan kaçmak, arkadaşlarıyla bir arada olmak veya oyun oynamak için kursa gelmektedir. Dolayısıyla akademik başarısı düşük öğrencilere kursun herhangi bir olumlu etkisi yoktur.", Ö-9, "(….) Çoğu velinin zoru ile geliyorsa hiçbir faydasını görmüyor. Eğer ki önün de TYT AYT gibi sınav yoksa öğrenci kendini çalışmak zorunda hissetmediği için kursun faydasını görmüyor."

3.1.3. "Uygulama Sürecine Dair Görüşler" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Uygulama sürecine dair görüşler" temasına yönelik olarak tespit edilen kategorilerin ve kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Uygulama Sürecine Dair Görüşler Teması Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Uygulama Sürecine Dair Görüşler	Seviye Sınıfları	Sınıf Oluşturma	9
		Sınıf içi uygulamalar	8
	Derslerin çeşitliliği	Tüm Dersler	5
		Temel Dersler	3

"Uygulama sürecine dair görüşler" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı tablo 5'te verilmiştir.

Seviye Sınıfları kategorinin altında tespit edilen kodlar incelendiğinde " Sınıf oluşturma" kodu 9, "Sınıf içi uygulamalar" kodu 8 frekansa sahiptir. Derslerin çeşitliliği kategorisi altında tespit edilen kodlar incelendiğinde " Tüm dersler" kodu 5, "Ana dersler" 3 frekansa sahiptir.

Seviye Sınıfları kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin yanıtlarına baktığımızda görüşmeye katılan öğretmenlerin seviye sınıflarının oluşturulmasının öğrencilerin yararına olacağını belirtmektedir. Aynı seviyedeki öğrencilerle ders işlendiği zaman hem öğretmenler hem öğrencilerin sıkılmağı ifade edilmiştir. Sınıf içi uygulamalarda genellikle aynı tarz yöntemlerin kullanıldığını ve kursta sınava yönelik çalışmalardan dolayı farklı teknikleri kullanamadıklarını belirtmişlerdir. Bu kodlara ait öğretmen görüşleri ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Sınıf Oluşturma" kodu için görüş bildiren Ö-2 kodlu öğretmen:

"Seviye sınıfının olması gerektiğini düşünüyorum. Aynı seviyede olan öğrencilerin ilerlemesi daha kolay oluyor. Her soruyu her öğrenciyle çözemiyorsun, eğer seviye sınıfı olursa seviyesi düşük olan öğrencilere farklı sorular diğer öğrencilere farklı sorular çözülürse kimse bu durumdan sıkılmaz.", Ö-3, "Kendi branşım için söylemek gerekirse seviye sınıfı olmalı diye düşünüyorum. Öğretmen sınıf seviyesine göre materyal hazırlamalı, bu sayede her öğrenci öğrenme düzeyine göre istifade etmeli.",Ö-4,"Kurslarda seviye sınıfı olması gerektiğini düşünüyorum. Çalışkan ve ders başarısı yüksek öğrencilerle konuları daha detaylı işlerken ve zor sorular çözerken, ders başarısı düşük öğrencilerle daha yüzeysel ve kolay sorular üzerinden gitmek öğrenciler açısından daha uygun olacağını düşünüyorum."

Çalışmaya katılanlardan "Sınıf içi uygulamalar" kodu için görüş bildiren Ö-5 kodlu öğretmen:

"Öğrencilerin eksik olduğu konuları tamamlamasına ve öğrencilerin kazanım testlerini çözerek eksik oldukları test çözme becerileri bu kurslarda kazanılmış oluyor. Öğrenciler hem konu eksiklerini tamamlıyor hem de birden çok soru çözerek test çözme tekniklerini geliştiriyorlar.", Ö-8, "Açıkçası hep alışılagelmiş olan yöntemleri kullanıyoruz. Soru-cevap, düz anlatım yöntemlerini kullanarak hafta içi derste işlediğimiz konuları tekrar amaçlı anlatıyoruz. Daha sonra da öğrencilerle kursta sürekli soru çözüyoruz." , Ö-7, "Kurslarda daha çok okul zamanında yapamadığımız bol soru çözümünü yaptığımız için farklı yöntem ve tekniklere yönelme durumu olmuyor. Daha çok test çözme teknikleri üzerinde duruyoruz.", Ö-1, "Okul imkanı ve kursta öğrencilerin ulaşabileceği materyaller artırılırsa farklı yöntem ve tekniklerle dersler işlenebilir. Ancak kursların asıl açılma sebebi öğrencileri sınava hazırlamak olduğundan kurslarda daha çok öğretmenin konuyu anlattığı ve bol soru çözümü yapılan klasik yöntemlerden yararlanılmaktadır.

Derslerin çeşitliliği kategorisine yönelik olarak tespit edilen koda ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin birçoğu kurslarda açılan derslerin sadece sınava yönelik derslerden olmaması, farklı yetenekteki öğrenciler içinde diğer derslerden de kurs açılması gerektiğini belirtirken diğer öğretmenler kursların sınava yönelik olduğunu ve açılan derslerinde bu temel derslerden açılmasının daha uygun olduğunu söylemiştir. Bu kodlara ait öğretmen görüşleri ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Tüm dersler" kodu için görüş bildiren Ö-3 kodlu öğretmen:

"Kurs için açılan dersler genellikle sınava yönelik dersler üzerinden yapılmaktadır. İnsanların ihtiyaçları baz alındığında bu durum oldukça mantıklı olduğunu düşünüyorum. Ancak bazı öğrencilerin özel yeteneğinin bulunduğu alanlarla ilgili de talep havuzu oluşturulmalı. Öğrencinin resim, müzik gibi alanlarda yeteneği varsa bu derslerden de kurs alabilmelidir.", Ö-10, "Öğrencilerin talep ettiği her derste kurs açılmalıdır. Evet sınava hazırlanmak önemli ve gereklidir ama ilgi ve istekleri doğrultusunda diğer derslere de ihtiyaçları vardır.", Ö-7, "Temel derslerin yanında beceri derslerinde de kurs açılması gerektiğini öğrencilerin bütünsel gelişiminin desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Böylece öğrencilerin sanat ve spor yatkınlıkları desteklenmiş olur."

Çalışmaya katılanlardan "Temel dersler" kodu için görüş bildiren Ö-5 kodlu öğretmen:

"Kursların açılmasının amacı dershanelerin yeri almak olduğu için sadece sınava yönelik derslerden açılmasının doğru olduğunu düşünüyorum. Ne zamanki kursların amacı değişir sınav odaklı değil de öğrenciyi her anlamda geliştirmek olur o zaman bütün derslerden kursun açılması daha doğru olur.", Ö-4, "Kursun sınava yönelik olduğunu düşünüyorum o yüzden altı ana dersten açılmasını destekliyorum. Eğer kursların amacı öğrenci geliştirmek olsaydı bütün derslerden açılmasını isterdim çünkü diğer branş hocaların gözüne çarpan yetenekli öğrencilerle bu kurslarda onlarla ilgilenmesi öğrencilerin gelişimi açısından iyi olurdu.", Ö-1, "Kurslar sınavlara hazırlık olarak açıldığı için ana derslerden kurslar açılmakta. Her ne kadar uygun görmesem de eğitim sistemimiz sınav odaklı olduğu için belli başlı derslerden kurs açılmaktadır. Bir de okul idaresi ile arası iyi olan diğer branş öğretmenleri sırf para almak için kursun açılmasını istemekte amaç öğrenci gelişimi olmamakta."

3.1.4. " Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri" Temasına Ait Kodların Dağılımı

" Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri" temasına yönelik olarak tespit edilen kategorilerin ve kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Sorunlar ve Çözüm Önerileri	Sorunlar	Devamsızlık	10
		Materyal ve Ders süresi	5
		Denetim eksikliği	3
	Çözüm Önerileri	Denetim ve Yaptırım	7
		Materyal Desteği ve Zaman	5
		Ücret	4

"Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı tablo 6'da verilmiştir.

Sorunlar kategorisinin altında tespit edilen kodlar incelendiğinde; "Devamsızlık" kodu 10, " Materyal ve Ders süresi " 5, "Denetim eksikliği" kodu 3 frekansa sahiptir. Çözüm Önerileri kategorisinde " Denetim ve yaptırım" kodu 7, "Materyal desteği ve Ders süresi" 5, "Ücret" kodu 4 frekansa sahiptir.

Sorunlar kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin neredeyse tamamı kurslardaki öğrenci devamsızlıklarından sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. İkinci en çok karşılan sorunda kurslardaki materyal ve kurs

süresinin kısalığıdır. Kurslardaki devamsızlık sorununun zamanla öğrenci azlığına neden olmakta bunun sonucunda da kurslar erken kapanmaktadır. Devamsızlık bulgusundaki öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Devamsızlık" kodu için görüş bildiren Ö-10 kodlu öğretmen:

> *"Uygulama sürecinde ciddi bir problem olduğunu düşünmüyorum. Ama bir süre sonra devam etmeyen öğrencilerden dolayı mevcut azalması sebebiyle kapatılan kursun diğer öğrencilere haksızlık olduğunu düşünüyorum. Bu sebeple devamsızlık konusunda çalışmalar yapılabilir." , Ö-5, "Kurslarda en büyük sorunumuz devamsızlık. İlk başlarda gelen öğrenciler bir zaman sonra gelmemeye başlıyor ve bir zaman sonra kursta kapanıyor. Burada veliye ve bizlere çok iş düşüyor diyebilirim. Kendimi eleştirmek gerekirse dersi öğrencilere daha cezbedici hale getiremiyorum."*

Bunun yanında kurslarda kullanılacak materyallerin eksikliği ve ders süresinin azlığının kurslarda sorun oluşturduğunu belirtmiştir. Kursta kullanılacak materyallerin az olmasından dolayı ve okuldaki ders saatine bakarak kurslardaki ders sürelerinin az olmasından dolayı öğretmenler konuları yetiştiremediklerin bahsetmişlerdir. Bu kategoriye ait kodların yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Materyal ve Ders süresi" kodu için görüş bildiren Ö-5 kodlu öğretmen :

> *"Okul programından ziyade kullanılan materyallerin zenginleştirilmesi daha güzel olur. Sadece akıllı tahta üzerinden işlenen konular veya çözülen sorular açıkçası çok yetersiz kalıyor. Okulların materyal anlamında desteklenmesi gerekmektedir.", Ö-9, kodlu öğretmen "Kurs süresi ders saatine göre çok azdır. Mesela matematik dersi 6 saat ise dyk da 2 veya 4 saattir. Bunun için öğretmenin çok iyi hazırlıklı donanımlı olması gerekir. Dersi kısa ve öz özetleyecek şekilde ders notları hazırlayıp kursa öyle gidilmelidir. Ama maalesef bizim ülkemizde testi dağıtıp hadi bunu çözün dedikler için bir faydası olmuyor kursun", Ö-4, "Kurs zamanı ve dersler yetersiz olduğu için kursa özel programın hazırlanması gerekmektedir."*

Çalışmaya katılan öğretmenler okullarda denetim eksik olduğunu, kursların okul yöneticilerinin inisiyatifine bırakıldığını, okuldan okula değişen tutum ve davranışların olduğundan bahsetmişlerdir. Öğretmenler kursların sıkı bir denetime tutulmasından bahsetmişlerdir. Bu koda ait öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Denetim eksikliği" kodu için görüş bildiren Ö-4 kodlu öğretmen:

"Kurs uygulama sürecinde okul idareleri tarafından istenilen belgeler okuldan okula değişmekte. Kimi idareler kursun sonunda ders kesim raporu, kurs raporları isterken kimi idarecilerde hiçbir evrak istememekte. Bence bir standart olmalı ve bu kurslar sıkı denetim altında olmalı.", Ö-3, "Kursların açılması ve yürütülmesi kesinlikle sıkı denetim ile gerçekleşmeli", Ö-7, "Uygulama sürecinin veriminin artması için denetimlerin sıklaşması gerektiğini düşünüyorum."

Çözüm önerileri kategorisine yönelik olarak tespit edilen koda ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin yanıtlarına baktığımızda çoğunluğun kurslarda denetimin olması ve devamsızlık yapan öğrencilere bir yaptırımın olması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Bununla beraber kursların ücretsiz olmasından ziyade az da bir ücretin alınması gerektiği, kursların hafta içinden ziyade hafta sonu olması gerektiği ve öğrencilerin materyal yönünden desteklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ait kodlar ve öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Denetim ve Yaptırım" kodu için görüş bildiren Ö-1 kodlu öğretmen:

"(...)Kursa devam etmeyen öğrenciler yüzünden sayısı az olan diğer öğrenciler kursun kapanması ile mağdur duruma düşmektedir. Devamsızlık yapan öğrenci ve velilerine bir yaptırımın olması gerekmektedir.", Ö-3, "DYK kurslarının uygulama sürecine yönelik gözlemlediğim en büyük eksiklik denetim mekanizmasının olmaması. Kırsalda iki üç öğrenciyle devam eden kurslar, dönem içinde ölçülmeyen performans göstergeleri, kâğıt üstünde yapılan faaliyet raporları DYK'nin zayıf uygulama alanıdır diye düşünüyorum."

Çalışmaya katılanlardan "Ücret" kodu için görüş bildiren Ö-9 kodlu öğretmen:

"Kurslar her zaman ilk başta çok güzel başlar. Katılım çok fazladır. Öğrenci şevklidir. Ama bir süre sonra öğrenci kursa bir ücret de ödemediği için kıymeti olmaz. Öğrenci kendini kursa gitmek zorunda hissetmez ve 3 ayın sonunda idare işini iyi yapıyor, vicdan sahibi ise kursu kapatır. Eğer hatır gönül ilişkisi ile gidiyorsa 3, 4 öğrenci ile sene sonuna kadar devam eder.", Ö-3, "Velilerden bir miktar para alınmalı. Çünkü maalesef ülkemizde ücretsiz verilen hizmetlerde kıymet bilinmiyor.", Ö-5, "Kurslara katılım düşük düzeyde kalabiliyor. Kısa sürede kapandığı için öğrenciler genelde DYK'yi tercih etmiyorlar. Köy, kasaba ya da kenar mahallede oturan öğrenciler için bu kurslar ne kadar iyi olsa da onlarda kurslara devam etmiyor bunda kursların ücretsiz olmasının büyük etkisinin olduğunu düşünüyorum. Öğrenciler özel derse ya da kursa devamsızlık pek yapamıyor çünkü veli para veriyorum diye çocuğunun takibini yapıyor. Her ne kadar okullarda DYK açılsa da özel ders alan ya da kursa giden öğrenci sayısı hiç de azımsanmayacak derece çok olduğunu görüyorum." Ö-8, "En büyük sorun devamsızlık bunun çözülmesi için ya kursların az da olsa paralı olması ya da devamsızlık hakkını dolduran öğrencilerin sonraki senelerde kaydının yapılmaması."

Çalışmaya katılanlardan "Materyal desteği ve Zaman" kodu için görüş bildiren Ö-5 kodlu öğretmen:

"Diğer bir sorunda ders materyallerimiz çok kısıtlı evet akıllı tahtamız var görsel ve işitsel anlamda destekleniyoruz ama basılı materyalimiz oldukça kısıtlı doğru düzgün test çözdürümü yaptıramıyoruz ve deneme sayılarımız oldukça az.", Ö-1, "Okul imkanı ve kursta öğrencilerin ulaşabileceği materyaller artırılırsa farklı yöntem ve tekniklerle dersler işlenebilir. Ancak kursların asıl açılma sebebi öğrencileri sınava hazırlamak olduğundan kurslarda daha çok öğretmenin konuyu anlattığı ve bol soru çözümü yapılan klasik yöntemlerden yararlanılmaktadır.", Ö-2, "Kursların hafta içi olmasındansa hafta sonu daha dinç yapılması gerektiğini düşünüyorum." , Ö-8, "Hafta sonu olmasının hem öğrenci hem de öğretmen açısından uygun olduğunu düşünüyorum. Günlük 7-8 saat derse giren öğretmen veya öğrenci kursa kaldığı zaman enerjisi baya düşük oluyor. Eğer okuldaki ortam iyiyse kurstan sonra farklı aktiviteler yapmakta mümkün oluyor. Yeri geldiğinde vaktimiz olursa kursun süresi bitmiş olsa bile öğrencilerle soru çözmeye devam ediyoruz."

3.1.5. "Ayrı Bir Kurs Programı Geliştirilmesine Yönelik Öneriler" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Ayrı bir kurs programı geliştirilmesine yönelik öneriler" temasına yönelik olarak tespit edilen kategorilerin ve kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Ayrı Bir Kurs Programı Geliştirilmesine Yönelik Öneriler Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Ayrı Bir Kurs Programı Geliştirilmesine Yönelik Öneriler	Öneriler	Ayrı program	9
	Avantajlar	Sınavlara hazırlık	9
	Dezavantajlar	Konu bütünlüğü ve Eksik konular	6
	Okul programının zenginleştirilmesi	Ders materyali	6

"Ayrı Bir Kurs Programı Geliştirilmesine Yönelik Öneriler" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı tablo 7'de verilmiştir.

Öneriler kategorisinin altında tespit edilen kod incelendiğinde; "Ayrı program" kodu 9, Avantajlar kategorisinin altında tespit edilen kod incelendiğinde " Sınavlara hazırlık" 9, Dezavantajlar kategorisinin altında tespit edilen kod incelendiğinde " Konu bütünlüğü Eksik konular" 6, Okul programının zenginleştirilmesi kategorisinin altında tespit edilen kod incelendiğinde; " Ders materyalleri artırılması" kodu 6 frekansa sahiptir.

Önerileri kategorisine yönelik olarak tespit edilen koda ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin genellikle kurs programının okul programından ayrı bir program olmasının kurs için daha uygun olacağını belirtmiştir. Kursların amacının sınava hazırlık olduğu için kurs programının okul programına göre daha kısa ve öz olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu koda ait öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan “Ayrı program” kodu için görüş bildiren Ö-2 kodlu öğretmen:

> *“Kursların ayrı bir programı olması gerekir. Okulla aynı program yerine zamanı daha kısa ve öz bir programın olması gerekiyor. Kursların amacı sınava hazırlamak olduğu için buna uygun bir programın olması bizler için iyi olur.”, Ö-6, “Ayrı bir kurs programı geliştirilmelidir ancak program okul zamanındaki ders kazanımları ile uyumlu olmalıdır.”, Ö-7, “Aynı kazanımlardan oluşan ancak sınıf seviyesine göre belirlenmiş öğrenme düzeylerine yönelik kazanımlardan oluşan yeni bir ders programı uygulanması her öğrencinin kendi düzeyinde öğrenmesine de destek olur.”*

Avantajlar kategorisine yönelik olarak tespit edilen koda ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin hazırlanacak ayrı bir programın öğrencileri sınava hazırlama konusunda avantaj sağlayacağını ve ayrı bir programın kursun belli bir amaç için açıldığının göstergesi olduğundan bahsetmiştir. Bu koda ilişkin öğretmen yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan “Sınavlara hazırlık” kodu için görüş bildiren (Ö-1) kodlu öğretmen:

> *“Ayrı bir kurs programının avantajı öğrencileri sınava hazırlamada süreyi kısaltmak olarak görebiliriz.”, Ö-4, “Ayrı kurs programının avantajı kurslardaki ders saatlerinin azlığı ve kursların kapanması hazırlanacak programın bunu göz önüne alarak hazırlandığında öğrencileri sınava daha iyi hazırlayacağımızı düşünüyorum.”, Ö-2, “Sınava en çabuk şekilde öğrencileri hazırlamamız ve kalan zamanlarda bol soru çözümü yapmamız gerektiği için yapılacak olan kısa bir kurs programı öğrenciler açısından avantaj sağlayacaktır.”, iyi hazırlayacağımızı düşünüyorum.”, Ö-3, “Ayrı bir kurs programının olması demek bu kursun bir amaç için açıldığını gösterir. Bu kurslar okul derslerinin devamı olarak mı açılıyorsa gerek yok ama dershanelerin yerini alsın öğrenciler sınavlara daha iyi hazırlansın düşüncesi varsa buna uygun bir program hazırlanması daha uygun olur görüşündeyim. Bundan dolayı ayrı bir kurs programının olmasını avantaj olarak görüyorum.”*

Dezavantajlar kategorisine yönelik olarak tespit edilen koda ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin ayrı bir programın hazırlanması okul ile kurs arasındaki bağı koparacağı, okulda derslerinden eksik kalan konuları kurslarda tamamlanmamasından dolayı konuların eksik kalacağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu koda ilişkin öğretmenlerin yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan “Konu bütünlüğü ve Eksik konular” kodu için görüş bildiren Ö-3 kodlu öğretmen:

"Bununla birlikte konuların birbirinden kopuk olması beklenen etkinin görülmemesi şeklinde karşımıza çıkacaktır.", Ö-1, "Dezavantaj olarak düşündüğümüzde okulda uygulanan programdan ayrı olması derslerde eksik kalan konuların kurslarda tamamlanamaması olarak söyleyebilirim.", Ö-6, "Ancak okul zamanındaki ders kazanımları ile paralel olmayan bir kurs programı her öğretmen hem de öğrenci açısından dezavantajdır. Öğretmen hem okul zamanı dersini hem kursu planlamada ve etkinlik vb. materyal üretmede zorlanır, öğrenci kazanım yeterince pekişmediği için tam öğrenemez.", Ö-1, kodlu öğretmen "Dezavantaj olarak düşündüğümüzde okulda uygulanan programdan ayrı olması derslerde eksik kalan konuların kurslarda tamamlanamaması olarak söyleyebilirim."

Okul Programının Zenginleştirilmesi kategorisine yönelik olarak tespit edilen "Ders materyali" koduna ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin programı zenginleştirme adına yapılacak en iyi şeyin ders materyallerini artırılması gerektiğidir. Okulda öğrencilere uygulayacakları test, deneme sınavları ve diğer araç gereçlerin olması dersleri daha verimli işlenmesine ve öğrencilerin konuyu daha iyi kavramalarına yardımcı olacağını belirtmişlerdir. Bu koda ait öğretmen yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Ders materyali" kodu için görüş bildiren (Ö-6) kodlu öğretmen:

"Zenginleştirmenin etkinlik, test, sınav, deneme vb materyaller üzerinden yapılmasını isterim. Önceki dönemlerde olduğu gibi kazanım kavrama testi benzeri uygulamalar hem öğretmen hem öğrenci için olumlu sonuçlar verir." , Ö-5, "Okul programından ziyade kullanılan materyallerin zenginleştirilmesi daha güzel olur. Sadece akıllı tahta üzerinden işlenen konular veya çözülen sorular açıkçası çok yetersiz kalıyor. Okulların materyal anlamında desteklenmesi gerekmektedir.", Ö-10,"Materyaller artırılarak bir zenginleştirme yapılabilir, böylece daha olumlu sonuçlar alınabilir."

3.1.6. "Öğretmenlerin Seçim Sürecine Yönelik Görüşler" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Öğretmenlerin seçim sürecine yönelik görüşler" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Seçim Sürecine Yönelik Görüşler Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar	Frekans
Öğretmenlerin Seçim Sürecine Yönelik Görüşler	Görevlendirme	Tarafsızlık eksikliği / Ayrımcılık	7
		Gönüllülük	3

"Öğretmenlerin seçim sürecine yönelik görüşler" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı tablo 8'de verilmiştir. Toplamda 4 kod tespit edilmiştir. Tespit edilen kodların dağılımı incelendiğinde; "Tarafsızlık eksikliği / Ayrımcılık" kodu 7, "Gönüllülük" kodu 3 frekansa sahiptir.

Görevlendirme kategorisine yönelik olarak tespit edilen koda ilişkin görüş bildiren öğretmen görüşlerine baktığımızda iki farklı kod çıkmıştır. Görüşmeye katılan öğretmenlerimizin büyük çoğunluğu öğretmen seçiminde ayrımcılık olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan diğer öğretmenler kurslarda öğretmen seçiminde gönüllülüğün esas alındığını ve herhangi bir baskıya maruz kalmadıkları yönünde görüş bildirmişledir. Bu kodlara ait öğretmen görüşleri se aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Tarafsızlık eksikliği / Ayrımcılık" kodu için görüş bildiren Ö-1 kodlu öğretmen:

> *"Kursta görev almak isteyen öğretmenler başvurusunu yapıyor. Aynı branştan birden fazla öğretmenin olması durumunda normalde öğrencilerin seçmesi gerekirken bunu genelde idare yapıyor. Burada da bazen haksızlıklarda oluyor idareye yakın öğretmenler daha çok tercih ediliyor ve diğer öğretmenler mağdur ediliyor.", Ö-2, "Normal seçimlerin isteyen öğretmeni öğrencinin seçmesi deniliyor ama iş uygulamaya gelince ya idareye yakın öğretmen seçiliyor ……", Ö-5, "Aynı branştan birden fazla öğretmen varsa genelde aralarında anlaşıyorlar veya okul idaresi kendine yakın olan ve açmak isten öğretmeni seçiyor. Asıl olan isteyen herkesin başvuru yapması ve öğrencilerin seçmesiydi ama ne yazık ki okullarımızda işler böyle yürümemekte."*

Çalışmaya katılanlardan "Gönüllülük" kodu için görüş bildiren Ö-8 kodlu öğretmen

> *"Okullarda kurs öğretmeni seçiminde bizlerden fikir alınıyor. Aynı dersten birden fazla branş öğretmeni varsa öncelik açmayana veya son sınıf okutan öğretmene verilmekte.",*
>
> *Ö-6, "Bu süreçle ilgili herhangi bir sorun yaşamadım, zümre öğretmenleri olarak uyum ve anlaşma ile bu süreci çözdük, okul idaresine yansıyan bir durum olmadı ."*

3.1.7. "Kursların Dershane, Özel Kurs ve Özel Derslere Olan Etkisi" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Kursların dershane, özel kurs ve özel derslere olan etkisi" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Kursların Dershane, Özel Kurs ve Özel Derslere Olan Etkisi Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar	Frekans
Kursların Özel Kurs ve Özel Derslere Olan Etkisi	Özel kurs veya ders tercihi	Tercih eder	7
		Tercih etmez	2

"Kursların dershane, özel kurs ve özel derslere olan etkisi" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı tablo 9'da verilmiştir. Toplamda 2 kod tespit edilmiştir. Tespit edilen kodların dağılımı incelendiğinde; "Tercih ders" kodu 7, "Tercih etmez" kodu 2 frekansa sahiptir.

Özel kurs veya ders tercihi kategorisine yönelik olarak tespit edilen koda ilişkin görüş bildiren öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencilerin genelde ücretsiz DYK kurslarının yerine ücretli kursları tercih ettiklerini belirtmiştir. Çünkü okuldaki kurslardaki materyal eksiklikleri ve kursun zamanla kapanması velileri çocukları için devamlılığı olan özel ders veya kurslara gönderdikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerden birkaçı ise kursların düzenli yapılması ve kapanmaması durumunda velilerin özel ders veya kurslar yerine okullardaki DYK kurslarını tercih edecekleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu kodlara ait öğretmen yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Tercih eder" kodu için görüş bildiren Ö-8 kodlu öğretmen:

> *"(.....) Öğrencinin maddi durumu varsa daha çok bire bir olan özel dersi ya da özel kursları tercih etmekte.", Ö-3, "Durumun farkında olan öğrenci ve veliler eksiklikleri tamamlama ve gelişim amacıyla okuldaki kursları bırakıp özel kurslara ve derslere yönelmektedir.", Ö-2, "(.....)Maddi durumu iyi olan öğrencilerimiz genelde eksik oldukları derslerden özel ders alıyor veya etüt merkezi adı altında açılan özel kurslara rağbet ediyorlar. Çünkü DYK kurslarında kaynak sıkıntısı çok olduğu için durumu olan veliler çocuklarını özel kurslara gönderiyor.", Ö-4, "(....)Şehir merkezlerinde ise bu kursları yetersiz bulan veliler çocuklarına özel ders aldırmakta ya da özel kurslara göndermektedir."*

Çalışmaya katılanlardan "Tercih etmez" kodu için görüş bildiren Ö-9 kodlu öğretmen:

> *"(....) hakkıyla yapılsa tabiki dershane ve kurslara talebi azaltacağını düşünüyorum.", Ö-7, "Dönem başından başlayıp sonuna kadar öğretmen ve sınıf değişikliği olmadan uygulanması şartıyla destekleme ve yetiştirme kurslarının dershane gibi ilerlediği için bu talebi azalttığını düşünüyorum."*

3.2. Yöneticilerden Elde Edilen Bulgular

Yöneticiler ile yapılan görüşme sonucunda tespit edilen temalara ait frekans dağılımları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Yöneticiler ile Yapılan Görüşmeler Sonucunda Tespit Edilen Temalar

Temalar	Frekans
Destekleme ve yetiştirme kurslarının paydaşlara etkileri	18
Uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar	36
Uygulama sürecine yönelik görüşler	25
Kurslarda görevlendirilecek öğretmenlerin seçimi	7

Yöneticiler ile yapılan görüşmeler sonucunda tespit edilen temalar ve frekans dağılımları tablo 10'daverilmiştir. Tabloya göre; "Destekleme ve yetiştirme kurslarının paydaşlara etkileri" teması 18 frekans, "Uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar" teması 36 frekans, "Uygulama sürecine yönelik görüşler" teması 25 ve "Kurslarda görevlendirilecek öğretmenlerin seçimi" 7 frekans değerinde tespit edilmiştir.

3.2.1. "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Paydaşlara Etkileri" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Destekleme ve yetiştirme kurslarının paydaşlara etkileri" temasına yönelik olarak tespit edilen kategorilerin ve kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar ve kategoriler tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Paydaşlara Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Paydaşlara Etkileri	İdarecilere etkileri	Mesleki tatmin	5
		Ekonomik etki	4
	Velilere etkileri	Fırsat eşitliği	5
		Psikolojik etki	4

"Destekleme ve yetiştirme kurslarının paydaşlara etkileri" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı tablo 11'de verilmiştir. Toplamda 18 kod ve 2 kategori tespit edilmiştir. Tespit edilen kategoriler ve kodların frekans dağılımları incelendiğinde; "İdarecilere etkileri" kategorisinin altında "Mesleki tatmin" kodu 5, "Ekonomik etki" kodu 4 frekansa sahiptir. "Velilere katkıları" kategorisinin altında "Fırsat eşitliği" 5, "psikolojik etki" kodu 4 frekansa sahiptir.

İdarecilere Etkileri kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren yöneticilerin kurslarda gelişim gösteren öğrencilerin sınavlarda almış oldukları

başarılardan dolayı mutlu oldukları ve bunun yanında ek ders getirisi olduğundan dolayı kursların yöneticilere olumlu katkılarının oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu kodlara ait yönetici görüşleri aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Mesleki tatmin" kodu için görüş bildiren (Y-6) kodlu yönetici:

> *"Destekleme ve yetiştirme kurslarının okul yöneticilerine çok fazla bir maddi katkısı bulunmamaktadır. Kursların okulun akademik başarısını artırması idarecilere en büyük katkısıdır.", Y-5, "Dyk kurslarının verimli geçmesi ve öğrencilerin sınavlar yüksek puan almalı idarecileri mutlu etmekte ve idareciliğini yaptığı okulun adının duyulmasına katkı sağlamakta.", Y-10, "(...) Öğrencilerimiz kurslarda kendini sınava ne kadar iyi hazırla ve iyi bir başarı elde ederse en büyük katkısı bizim için odur."*

Çalışmaya katılanlardan "Ekonomik etki" kodu için görüş bildiren Y-3 kodlu yönetici:

> *"Destekleme ve yetiştirme kursları idareciler açısından katkısı az da olsa maddi katkı sağlamaktadır.", Y-9, "Destekleme ve yetiştirme kurslarının idarecilere katkısı maddi olarak az da olsa katkısı vardır.", Y-10, " (...) İdarecilik görevi olarak az da olsa ek ders katkısı var lakin üstlendiğimiz sorumluluğa bakılarak hiç hükmündedir. Öğrencilerimiz kurslarda kendini sınava ne kadar iyi hazırla ve iyi bir başarı elde ederse en büyük katkısı bizim için odur."*

Velilere Etkileri kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren yöneticiler, kursun velilere çocukları için hem fırsat eşitliğinin sağlanması anlamında hem de manevi anlamda katkısının olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Maddi durumları yetersiz olan veliler için kursların ücretsiz ve ulaşılabilir olması velileri maddi olarak ve çocuklarının da diğer çocuklarla aynı fırsata sahip olmaları ve öğrencilerin kendi okullarında kurs görmeleri velilerin çocuklarının güvende olmalarını düşünmeleri sebebiyle manevi olarak rahatladığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu kodlara ait yönetici yanıtları aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Fırsat eşitliği" kodu için görüş bildiren Y-7 kodlu yönetici:

> *"Maddi durumu yetersiz olan veliler açısından büyük bir fırsat çocuğunun ders durumu iyi ama takviye alması durumunda veliler çocuklarını bu kurslara rahatlıkla göndermektedir." Y-4, "Günümüz şartlarını düşündüğümüz zaman köyde veya ilçede oturanlar için bu kurslar bulunmaz bir fırsat, bir de bu kurslar ücretsiz olunca veli tarafından memnuniyetle karşılanmakta (...)." , Y-8, ""Öğrencilerin derslerinde eksik kaldığı konuları tamamlamasını ve sınavlara hazırlık sürecinde maddi durumu iyi olmayan öğrencilere sağladığı katkı hem veliler adına hem öğrenciler adına iyi olduğunu düşünüyorum (...)."*

Çalışmaya katılanlardan "Psikolojik etki" kodu için görüş bildiren Y-10 kodlu yönetici:

"Hem kursların ücretsiz oluşu ve kursların okulda yapılması velileri psikolojik olarak da rahatlatmakta. Çünkü veliler çocuklarının kursa okula gittiğini bildiği için onların güvende olmasıyla psikolojik olarak rahatlıyorlar.", Y-2, "(...) Kursun okulda olması velilerin çocuklarının güvende oldukları bilmesi onları rahatlatmaktadır.", Y-4, "Günümüz şartlarını düşündüğümüz zaman köyde veya ilçede oturanlar için bu kurslar bulunmaz bir fırsat, bir de bu kurslar ücretsiz olunca veli tarafından memnuniyetle karşılanmakta. Çocukları hem onlardan uzakta olmuyor hem de kursa göndermiş oluyorlar. Kurslarda okuldaki öğretmenler görev aldığı için velilerin aklında çok fazla soru işareti olmuyor. Yani özel kurslara göndermiş olsa oranın başarı veya öğretmen durumunu bilmediği için aklında sorular olabiliyor."

3.2.2. "Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	Sorunlar	Devamsızlık	15
		Materyal	9
		Motivasyon	6
		Ulaşım/Erişim	4
		Program	2

"Uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar" temasına yönelik olarak tespit edilen kategoriye ait kodların dağılımı tablo 12'de verilmiştir. Toplamda 1 kategori ve 36 kod tespit edilmiştir. Tespit edilen kodların frekans dağılımları incelendiğinde;

Sorunlar kategorisi altında "Devamsızlık" kodu 15, "Materyal" kodu 9, "Motivasyon" kodu 6, "Ulaşım/Erişim" kodu 4, "Program" kodu 2 frekansa sahiptir.

Sorunlar kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren yöneticilerin büyük çoğunluğu öğrencilerin kurslarda devamsızlık yaptıklarını bu durumunda kursların devamı açısından sorun teşkil ettiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra kurslarda kullanılmak üzere materyal eksikliğinin kursun verimliliği açısından olumsuz durum teşkil ettiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Okul yöneticileri kursların okuldan sonra yapılmasının öğrencilerin ve öğretmenlerin motivasyonunu düşürdüğünü belirtmişlerdir. Bir diğer sorun olan ulaşım/ erişim koduna yönelik okul yöneticileri, taşımalı eğitim kapsamındaki okullarda açılan kurslara taşımalı öğrencilerin katılamadığını ayrıca taşımalı olmayıp evi okula uzak olan öğrencilerin özellikle kış aylarında havaların erken kararmasıyla birlikte sıkıntı yaşadıklarından dolayı kurslara katılamadıklarını

belirtmişlerdir. Kategorideki son sorun olarak program kodu için okul yöneticileri kurslar için ayrı bir programın olması yönünde fikir belirtmişlerdir. Çünkü kursların amacının sınavlara hazırlık olduğu için bu kurslarında programlarının okul programından ayrı olmasını vurgulamışlardır. Bu kodlara ait yönetici görüşleri aşağıda verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Devamsızlık" kodu için görüş bildiren Y-1 kodlu yönetici:

> *"En çok karşılaştığımız sorun öğrenci devamsızlıkları olmaktadır. Birkaç hafta geçtikten sonra öğrencilerde devamsızlıklar artmakta bu da kursun devamını etkilemektedir.", Y-2, "En önemli sorunlardan bir tanesi öğrencinin kurs devamsızlığıdır. DYK kurslarında herhangi bir (ücret) ödenmemesi öğrenci ve velilerde devamsızlık konusunda gereken önemi vermemektedir.", Y-4, "Kurslarda karşılaştığımız en büyük sorun öğrenci devamsızlıkları ve sorumsuz veliler. Öğrencilerimizin bazılarında hala sınav bilinci, meslek düşüncesi tam oluşmamış. Bundan dolayı öğrenciler kursa devam yerine dışarıda vakit geçirmekte.", Y-5, "Kursların uygulanmasında karşılaştığımız en büyük sorun devamsızlık. Öğrencilerin yapmış olduğu devamsızlıklar kursun devam etmesi açısından tehlike oluşturuyor."*

Çalışmaya katılanlardan "Materyal" kodu için görüş bildiren Y-1 kodlu yönetici:

> *"Kursların verimli geçmesi için yeterli kaynak olmayışı ve eğitim malzemelerinin temin edilmesinde yaşanan zorluklar kursun uygulama sürecindeki sorunlardan bazıları.", Y-2, " (...)Deneme yapmak istediğimizde denemeleri genellikle öğretmenlerimizle birlikte idare olarak karşılamaktayız. Bakanlığın yaptığı sınavlar yeterli olmuyor. Öğrenciler farklı soru tiplerini görmeleri için farklı yayınevlerinin denemelerini yapıyoruz bu da doğal olarak maddi külfet yüklüyor.", Y-3, "Bakanlık soru bankası olarak sitesinden yayınlıyor ama bunun basılı hale getirmek maddi anlamda hem bizi hem öğretmenleri sıkıntıya sokmakta. Bakanlık tarafından yapılan ölçme değerlendirme yeterli olmamakta, idare olarak ek denemeler yapıyoruz ama bu da masraflı oluyor.", Y-5, "Kurslarda materyal temininde sıkıntılar yaşanıyor yetersiz kaynak kitaplar, öğrencilerin evlerin internetin olmayışı, bakanlık tarafından EBA' da yayınlanan testler hem az hem de kalite anlamında düşük kalmaktadır."*

Çalışmaya katılanlardan "Motivasyon" kodu için görüş bildiren Y-1 kodlu yönetici:

"Kursların okuldan sonra olması derslerin yorgunluğu üstüne gelmesi ile birlikte motivasyonu düşürmektedir.", Y-2, "Tek sıkıntımız öğrencilerin zamanla düşen motivasyonlarından dolayı kursa gelmek istememeleri, özellikle havalar ısındıktan sonra öğrencilerde gevşeme oluyor ve devamda ciddi mana da sorun oluyor.", Y-6, "Hafta içi ders saatlerinden sonra yapılan kurslar öğretmen ve öğrencinin zihinsel yükünü ciddi bir şekilde artırmaktadır. Pek çok hizmetin devlet tarafından ücretsiz sunulması öğrencinin sorumluluk duymasını ve sınav sürecini ciddiye alma seviyesini düşürmektedir."

Çalışmaya katılanlardan "Ulaşım/Erişim" kodu için görüş bildiren Y-1 kodlu yönetici:

"Taşımalı eğitim kapsamında olan okullarda öğrencilerin okul çıkışı gitme mecburiyetlerinin oluşu veya hafta sonu onları kursa getirecek bir araçlarının olmayışı kursa katılımı oldukça etkilemektedir.", (Y-6) "Taşıma merkezli okullarda veya evi okula mesafeli olan öğrenciler hafta içi kursa kalmak istememekte. Özellikle kışın kursun bitiş saatinde havanın erken kararması ve ulaşımda sıkıntı çekmeleri öğrencilerin kursa olan yaklaşımını olumsuz yönde etkilemektedir.", Y-8, "Kurslara erişim de sıkıntıyı sadece taşımalı öğrenciler yaşamakta. Ailesinin durumu yoksa ailesi kursa getirememekte. Taşımalı öğrenciler için bakanlık buna göre bir planlama yapmalı ve servislere bu öğrenciler için ayrıca bir ücret ödemelidir."

Çalışmaya katılanlardan "Program" kodu için görüş bildiren Y-10 kodlu yönetici:

"Bir diğer sorun olarak destekleme ve yetiştirme kurslarının ayrı bir programı olmalı diye düşünüyorum. Kurs programı diye uyguladığımız aslına bakarsanız okuldaki programa çok benzemekte. Kursta bizim amacımız öğrencileri sınava ne kadar hızlı ve iyi hazırlarsak onlar için iyi olmakta yalnız programın DYK'ye özgü olması şart.", Y-4, "Kurslarda LGS'ye yönelik program olmalı. Önceden dershanelerde program direkt olarak sınava yönelikti. Konular basite indirgenmiş çoğunlukla test çözme üzerinden gidilmekteydi. Kurslardaki amaç öğrenciyi sınava en iyi şekilde hazırlamaksa programda değişikliğe gidilmesi gerekir."

3.2.3. "Uygulama Sürecine Yönelik Görüşler" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Uygulama sürecine yönelik görüşler" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13. Uygulama Sürecine Yönelik Görüşler Teması Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Uygulama Sürecine Yönelik Görüşler	Öneriler	Kurs ücreti	5
		Kontenjan	5
		Kurs programı	4
		Finansman desteği	4
		Ders sayısı	3
		Devamsızlık	2
		Ölçme ve değerlendirme	2

“Uygulama sürecine yönelik görüşler” temasına yönelik olarak tespit edilen kategorinin ve kodların dağılımı tablo 13’te verilmiştir. 1 kategori ve 35 kod tespit edilmiştir. Tespit edilen kodların frekans dağılımları incelendiğinde;

Öneriler kategorisi altında “Kurs ücreti” kodu 5, “Kurs programı” kodu 4, “Kontenjan” kodu 4, “finansman desteği ” kodu 4, “Ders sayısı” kodu 3, “Devamsızlık” kodu 2, “Ölçme ve değerlendirme ” kodu 2 frekansa sahiptir.

Öneriler kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren yöneticiler, kursların ücretli olması, kontenjan sayılarının artırılması ve kurs programının sınava yönelik hazırlanması yönünde görüşlerini sunmuşlardır. Okul yöneticileri kurslarda açılan ders sayılarının artırılması yönünde görüş bildirmişlerdir. Okul yöneticileri kurslarda yaşanan devamsızlıkların önüne geçilmesi için bir yaptırımın olması gerektiği ve devamsızlık için öğrenci velisinin izninin olması durumunda bunun devamsızlıktan sayılmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Yöneticiler kurslarda her hafta deneme sınavının yapılmasını ayrıca her ay sonunda genel değerlendirme sınavları yapılarak derslerin verimliliğinin ölçülmesini istemişlerdir. Bu kodlara ait yönetici yanıtları ise aşağı verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan “Kurs ücreti” kodu için görüş bildiren Y-1 kodlu yönetici:

> *“Öncelikle kurslardan az da olsa ücret alınmalı bedava olunca ne öğrencinin umrunda oluyor ne de veli öğrencinin devamını sağlayabiliyor. Kurslardan ücret alınsa aile çocuğunun kursa gitmesi için zorlayabiliyor.” , Y-5, “Velilerinden ücret alınmamasından dolayı velilerde öğrenci takibinde gevşeklik oluyor veya öğrenci ücretsiz olduğu için umursamaz oluyor.”, Y-8, “Kurslardan ücret alınmaması ve bütün giderlerin okullara yıkılması bir zaman sonra biz okul yöneticilerini sıkıntıya sokmaktadır.”*

Çalışmaya katılanlardan “Kontenjan” kodu için görüş bildiren Y-1 kodlu yönetici:

"Başka bir hususta kursun açılması için gerekli sayının düşürülmesi ve kursa gerçekten ihtiyacı olan ve bu kursu gerçekten isteyen öğrencilerin alınması, sayı az olduğunda sınıf birleşmesi oluyor ders saati sayısı azaldığı için kurs kapanıyor.", Y-2, "Mevzuatta kursun açılabilmesi için belli bir sayı şartı aranması bence uygun değil çünkü okulumuz kenar mahalle olduğu için ilerisini düşünen öğrenci sayımız düşük kalmaktadır. Kurslara isteyen öğrenciler gelmeli ve veli izni ile gelmeyen öğrenci yok sayılmamalıdır.", Y-5, "Öğrenci sayılarında kotanın esnetilmesi gerekmekte gerekmektedir. Kursun amacı eşitsizliği ortadan kaldırmaksa okumak isteyen 1 öğrenci ise bile o kurs açılmalı. Maliyet olarak belki israf olarak gözükebilir ama o öğrencinin kurtulmasına vesile olabilir.", Y-8, "Mevzuat gereği sınıftaki öğrenci sayısı 10 öğrencinin altında oldu mu sınıf açılmıyor, bunun revize edilmesi gerekmektedir. madem kursların amacı fırsat eşitliğini sağlamak kaç öğrenci geliyorsa o kursun açılması gerekmektedir. kurslar ücretsiz diye kayıt yaptırıp gelmeyen öğrencilere yaptırımın olması gerekiyor yoksa kurslar bir zaman sonra sadece öğretmenlerin para kazanması ya da bakanlığın kendini biz işimizi yaptık ama öğrenciler ilgi göstermediye gelmektedir."

Çalışmaya katılanlardan "Kurs programı" kodu için görüş bildiren Y-4 kodlu yönetici:

"Kurslarda LGS'ye yönelik program olmalı. Önceden dershanelerde program direkt olarak sınava yönelikti. Konular basite indirgenmiş çoğunlukla test çözme üzerinden gidilmekteydi. Kurslardaki amaç öğrenciyi sınava en iyi şekilde hazırlamaksa programda değişikliğe gidilmesi gerekir.", Y-8, "Kurs programının öğrencilerin gireceği sınava yönelik olduğunu düşünmüyorum. Bu kurslar dershanelerin kapanmasıyla birlikte açıldı. Dershanelerin işleyiş mantığı ve programı sınava yönelik olduğu için sınavda başarı yapan öğrenci sayısı fazla oluyordu. DYK'lerinde artık sadece sınavı düşünülerek bir programa sahip olması gerekmektedir.", Y-9, "Kurs programı bence sınava yönelik değil daha çok okuldaki derslerin devamı olarak görülmekte ve buna göre program uygulanmaktadır. Bence bu kursların amacı sınava hazırlık olduğu için programların sınava yönelik hazırlanmalıdır."

Çalışmaya katılanlardan "Finansman desteği" kodu için görüş bildiren Y-2 kodlu yönetici:

"Kursların daha verimli hale getirilmesi için okullara maddi desteğin verilmesi gerekmektedir ya da kursa katılım için öğrencilerden az da olsa para alınması ve bunun okula verilmesi daha iyi olur kanaatindeyim." , Y-4, "Kursun uygulanması noktasında öğretmen ve öğrenci imkanlarının daha da artırılması ve özel kurslardan daha kaliteli hale getirilmesi gerekiyor. Kaynak temininin sağlanması gerekiyor.", Y-8, "Bakanlığın yapmış olduğu deneme sınavları yeterli değil kendimiz yapmaya kalktığımızda okulun maddi durumundan dolayı yeterli olamıyoruz.", Y-10, "Kurslar için ek kaynak desteği sağlanmalı bakanlığın sistem üzerinden yayınlamış olduğu soru bankaları yeterli olmamakta ve bunların fotokopilerini aldığımızda okullara büyük bir yük getirmektedir."

Çalışmaya katılanlardan "Ders sayısı" kodu için görüş bildiren Y-2 kodlu yönetici:

"Kurs programında ders sayılarını az buluyorum. Belli başlı derslerden kurs açılmakta öğrencinin diğer derslere olan ilgisi göz ardı edilmektedir. Bir öğrencinin resim yeteneği varsa bu da kursta bence geliştirilebilmelidir. Ders saati sayısını branş bazında az buluyorum ve artırılması görüşündeyim.", Y-3, "Bir diğer sıkıntı ise sadece belirli derslerden açılıyor olması hem öğretmenler arasında hem de diğer derslerden yeteneği olan öğrencilerin yeterli desteği görmüyor olması sıkıntı oluşturmaktadır.", Y-7, "Mevzuatla ilgili en büyük sıkıntımız kurslardaki ders çeşitliliğinin azlığı."

Çalışmaya katılanlardan "Devamsızlık" kodu için görüş bildiren Y-4 kodlu yönetici:

"Ülkemizde eğitim öğretim ücretsiz ama öğrencisi devamsızlık yapan veliye ceza verilmekte. Kurslarda da aynısı geçerli olmalı kursa devam etmeyen veli ve öğrenci yaptırıma maruz kalmalı, kursu kapatmak çalışkan ve istekli öğrenciye ceza olmaktadır.", Y-5, "Devamsızlık yapan öğrencinin velisinin sözlü olarak izin alması öğrencinin gelmemesi için mazeret oluşturmalı sonuçta velisinin bilgisi dahilin de, yoksa devamsız öğrenciler yüzünden sınıflar birleşmekte ders sayısı azaldığı içinde kurslar kapanmakta."

Çalışmaya katılanlardan "Ölçme değerlendirme" kodu için görüş bildiren Y-2 kodlu yönetici:

"Kurslarda derslerin verimliliğini ölçmek için bakanlığın daha sık ölçme değerlendirme sınavı yapması, sisteme kaynak yüklemekten ziyade bunu okullara ulaştırması daha sağlıklı olur.", Y-5, "Bakanlık haftalık deneme ay sonunda ise genel tarama sınavı yapmalı.

3.2.4. "Kurslarda Görevlendirilecek Öğretmenlerin Seçimi" Temasına Ait Kodların Dağılımı

"Kurslarda görevlendirilecek öğretmenlerin seçimi" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı bu başlık altında verilmiştir. Temaya ait kodlar tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Kurslarda Görevlendirilecek Öğretmenlerin Seçimi Teması Kodların Dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar	Frekans
Kurslarda Görevlendirilecek Öğretmenlerin Seçimi	Görevlendirme	Talep/İstek	7

"Kurslarda görevlendirilecek öğretmenlerin seçimi" temasına yönelik olarak tespit edilen kodların dağılımı tablo 14'te verilmiştir. 1 kod tespit edilmiştir. Tespit edilen kodun frekans dağılımı incelendiğinde; "Talep/İstek" kodu 7 frekansa sahiptir.

Kurslarda Görevlendirilecek Öğretmenlerin Seçimi temasına yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren yöneticilerin yanıtları ise aşağıda verilmiştir.

Görevlendirme kategorisine yönelik olarak tespit edilen kodlara ilişkin görüş bildiren yöneticiler, kurslarda öğretmen görevlendirmesini başvuru sayısına göre yaptıklarını belirtmişlerdir. Kursun maddi getirisinden dolayı oluşan yoğunlukta öğretmen seçimi için öğrencilere form dağıtıldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu kodlara ait yönetici yanıtları ise aşağı verilmiştir.

Çalışmaya katılanlardan "Talep/İstek" kodu için görüş bildiren Y-1 kodlu yönetici:

"Öncelikle öğretmenlerimin taleplerine bakıyoruz kurs açmak isteyen öğretmenlerimiz varsa onların talebine göre açıyoruz. Eğer aynı branştan birden fazla öğretmen varsa öğrencilere form dağıtıyoruz ya da bir önceki sene kurs açmayan öğretmenimize öncelik tanıyoruz. Eğer kimse kurs açmak istemezse dışardan isteyen öğretmenlere vermekteyiz.", Y-2, "Branş öğretmenlerimiz her ders için birer tane olduğundan dolayı bir sıkıntı yaşamıyoruz. Öğretmenlerimize hem parasal hem de puan anlamında katkı sağladığından dolayı öğretmenlerimiz kurs açmak için başvuru yapıyorlar.", Y-3, "Okulda öğretmenlerin seçimini aynı branştan birden fazla öğretmen olması durumunda öğrencilere yaptırıyoruz hangi öğretmen daha fazla seçilmişse ona öncelik tanıyoruz. Ama genelde öğretmenlerimiz kendi aralarında buna karar verdikleri için bir sıkıntıyla şu ana kadar karşılaşmadık.", Y-4, "Son zamanlarda öğretmenlerimiz norm fazlası olmamak adına başvurular artmak. Kurslarda önceliğimiz kursu açmak isteyen öğretmende. Birden fazla öğretmen varsa onları girmiş oldukları sınıflara göre görevlendiriyoruz. Sınıf az öğretmen fazla ise bu kez önceki senelerde görev almamış öğretmenlerimize öncelik tanıyoruz.", Y-5, "Okul bünyesinde açılması planlanan derslerin, öğretmenlerin talebi doğrultusunda açılmakta. Okul zamanı derslere giren öğretmenler kurs açmak istediklerinde dersine girdikleri sınıflarda kursa devam etmekte. Eğer ki ders öğretmeni kurs açmak istemezse milli eğitim yoluyla okula dışardan öğretmen görevlendirmesi talep etmekteyiz."

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, Aksaray ilinde bulunan ortaokullarda Destekleme ve Yetiştirme Kursu'nda görev alan öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin kurslarla ilgili görüş ve düşüncelerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak tespit edilen sonuçlar tartışılmış ve önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde, ilgili çalışmanın bulguları ile alan yazında yer alan çalışmaların sonuçlarının karşılaştırılmasına dayanılarak, araştırma problemlerine ilişkin bulguların bir özeti ve karşılaştırılmalı tartışması sunulmaktadır.

4. 1. 1. Öğretmenlerle İlgili Görüşmelerin Sonuçları

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda; destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri temasında; genel katkılar, özlüğe katkıları ve okul idaresinin yaklaşımı olmak üzere üç kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategorilerden ilki olan destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri temasına ilişkin genel katkılar kategorisinde bulunan "Ekonomik" kodu incelendiğinde, destekleme ve yetiştirme kurslarının öğretmenler üzerindeki etkisinin en çok maddi anlamda olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin maaşlarının az olmasından dolayı kurslarda görev almak zorunda kaldıkları sonucuna ulaşılabilir. Sonuçlar, ilgili çalışmalarla karşılaştırıldığında, Keskin (2020), Ünsal ve Korkmaz'ın (2016) ekonomik katkı sağlayan ek ders ücretinin etkili olduğu, ek ders avantajı sağlaması sonuçları ile benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Elde edilen sonuçlar ve incelenen çalışmalar neticesinde DYK'nin öğretmenlere ekonomik anlamda katkı sağladığı ve kurslarda görev almayı cazip hale getirdiği görülmektedir.

Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri temasına ilişkin genel katkılar kategorisinde bulunan "Sosyal Hayat Kısıtlaması" kodu incelendiğinde, kurslarda görev alan öğretmenlerin hafta içi kurslarda çok yorulmaları sebebiyle kurslarda ilgi ve motivasyon eksikliği sonucunu ortaya çıkardığı görülmüştür. Öğretmenlerin hafta sonu kurslarda görev alması sosyal hayatı kısıtlama noktasında güçlüklere sebep olduğu ifade edilebilir. Bu güçlükler kendisine, ailesine ve arkadaşlarına zaman ayıramama şeklinde sıralanmıştır. Bundan dolayı da öğretmenler hafta içi ve hafta sonu sürekli okulda oldukları için yeterince dinlenemediklerini yönünde görüş belirtmişlerdir. Hafta sonu DYK'nin sosyal anlamda öğretmenlerin aileleriyle yeterince vakit geçirememesi, hafta sonu etkinliklerini yapmaya zamanlarının kalmaması gibi sorunlara yol açtığı görülmektedir. Alan yazında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Aküzüm & Saraçoğlu, 2018; Sarıca, 2018; Uğurlu, 2017). Araştırma sonuçlarına göre hafta içi ve hafta sonu DYK'de öğretmenlerde, sosyal anlamda yaşanan olumsuzluklar ile ilgi ve motivasyonun sağlanması konusunda aksaklıklara sebep olduğu ve bu durumun kursların verim ve etkisini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri temasına ilişkin genel katkılar kategorisinde bulunan "Mesleki Gelişim ve Tatmin" kodu incelendiğinde, bu kurslarda görev alan öğretmenler, öğrencilerin merkezi sınavlarda başarı göstermesinden mutluluk duymaktadır. Bu bakımdan bu kursların mesleki tatmini destekleme noktasında öğretmenler için olumlu olduğu söylenebilir. Öğretmenler kurslarda öğrencilere daha faydalı olmak için kendilerini geliştirdiklerini, farklı türde sorularla karşılaştıklarında bunlara hazırlıklı olmak için çalıştıklarını belirtmişlerdir. İlgili çalışmalar incelendiğinde kurslarda görev alan öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkısı Ünsal ve Korkmaz'ın (2016) kurslarda görev alan öğretmenlere mesleki gelişime katkı sağladığı ve Sarıca'nın (2018) kişisel ve mesleki gelişim sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri temasına ilişkin özlüğe katkısı kategorisinde bulunan "Atama ve Yer değişikliği" kodu incelendiğinde, öğretmenlerin kurslarda görev almasının başlıca sebeplerinden biri de aylık 0,5 hizmet puanıdır (MEB, 2016b:18). Çünkü öğretmenler, atama ve yer değiştirme durumlarında puan üstünlüğüne göre yer değiştirdiklerinden, kurslara katılım konusunda teşvik edilmektedirler. Bu durum, öğretmenlerin aldıkları puanların, kurslara katılımı artırmada önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde Keskin

(2020) kurslarda aylık 0,5 hizmet puanı verilmesinin sosyolojik ve psikolojik anlamda sağladığı ve Kuzucu'nun (2019) kurslarda verilen hizmet puanı teşvikinin atama ve yer değiştirmede kolaylık sağlaması öğretmenler tarafından yeterli bulunmuştur sonucu bu çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri temasına ilişkin okul idaresinin olumlu yaklaşımı kategorisinde bulunan "Destekleyici" kodu incelendiğinde, idarecilerin kurslarda görev almak isteyen öğretmenlere destek olduğu, onlara karşı olumlu davranışlar sergilediği görülmüştür. Kurslarda görev alan ya da alacak olan öğretmenlerin ders programları öğretmenin isteği doğrultusunda düzenlenmekte ve öğretmenlerin kurslarda görev almaları konusunda yardımcı olunmaktadır. Bu sonuç alan yazındaki çalışmalarda ortaya çıkmayan ancak mevcut çalışmada dikkat çeken bir sonuç olmuştur.

Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenler üzerindeki etkileri temasına ilişkin okul idaresinin olumsuz yaklaşımı kategorisinde bulunan " Baskı" kodu incelendiğinde, öğretmenler kurslarda görev almak istemedikleri zaman okul idaresi tarafından baskı gördükleri ve kurs açmaya zorlandıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Kurslarda görev almayan öğretmenler, okul idaresinin okuldaki ders programlarında zorluk çıkardığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde Keskin'in (2020) elde ettiği DYK'de yaşanan okul yönetimi sorunları koduna benzer sonuçlar ile Canpolat'ın (2017) "Kurs Merkezi Yöneticilerinin Kursların İyileştirilmesine Yönelik Önerileri" bulgularına bakıldığında öğretmenlerin kurslarda görev almaları için okul yöneticileri tarafından baskı oluşturulması, bu çalışmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir. Bu durum ayrıca kurslarda görev almak istemeyen öğretmenlerin kanuni olarak ceza şeklinde adlandırılamasa bile örtük veya dolaylı olarak cezalandırılması olarak kabul edilebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda; Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri temasında " Olumlu" ve "Olumsuz" olmak üzere iki kategori oluşmuştur. Bu kategorilerden " Olumlu" kategorisindeki "Sınava hazırlık" koduna bakıldığında, DYK'nin öğrencileri sınavlara hazırlamada etkili olduğu, kurslara katılan öğrencilerin hem okul derslerindeki sınavlarda hem de merkezi sınavlardaki başarısında olumlu yönde etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kurslar, sınavlara hazırlanan öğrencilerin derslerde eksik olduğu konuları tamamlaması ve çok fazla sayıda soru çözümü sayesinde öğrenci başarılarını artırmaya katkı sağladığı söylenebilir.

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda kursların öğrencilerin sınava hazırlama konusunda olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer sonuçlar Akkaya (2017) ve Kuzucu'nun (2019) yapmış oldukları çalışmalarda DYK'nin öğrencilerin akademik başarılarına katkıları olduğu sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Bu kategorilerden " Olumsuz" kategorisindeki "Aile baskısı" koduna bakıldığında öğretmenler, akademik başarısı düşük öğrencilere kursun katkı sağlamadığı yönünde görüş belirtmiştir. Öğrenciler kurslara ailesinin baskısı ile kayıt yaptırmakta ve zamanla kurslara devam etmemektedir. Öğrenciler kurslara evdeki sorumluluklarından kaçmak ya da arkadaşları ile buluşmak için gelmektedir. Canpolat (2017) tarafından yapılan çalışmada veli tutumları bulgusunda, öğrencilerin veli baskısı ile kurslara geldiği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda; destekleme ve yetiştirme kursunun uygulama sürecine dair görüşler temasında, seviye sınıfları ve derslerin çeşitliliği şeklinde olmak üzere iki kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategorilerden ilki olan seviye sınıfları kategorisinde bulunan "Sınıf Oluşturma" kodu incelendiğinde; çalışmaya katılan öğretmenlerin kurslarda seviye sınıflarının oluşturulması gerektiğini, aynı düzeydeki öğrencilerle daha verimli ders işlendiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Seviye düzeyi farklılıklarından dolayı öğrencilerin sorun yaşadıkları ve derslerde sıkıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Alan yazın çalışmaları incelendiğinde (Canpolat, 2017; Ergün, 2017)' ün yapmış oldukları çalışmalarda öğretmenlerin kursların iyileştirilmesine yönelik sunmuş oldukları önerilerde seviye sınıfları oluşturmanın faydalı olacağı görüşünü sunmuşlardır. Bu çalışmanın alan yazın çalışmaları ile benzer sonuç gösterdiği söylenebilir.

Seviye sınıfları kategorisinde bulunan "Sınıf içi uygulamalar" kodu incelendiğinde; öğretmenler derslerde çoğunlukla soru-cevap tekniğini kullandıkları, farklı öğrenme yöntem ve teknik kullanmadıkları ve sınıf içi uygulamalarda eksik kaldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Kurslarda öğrencileri sınava hazırlanmak için genelde test çözdüklerini ama materyal çeşitliliğin çok olması durumunda farklı yöntem ve teknikleri kullanabileceklerinden bahsetmişlerdir. Alan yazında bu çalışmayı destekleyen çalışmalardan Akkaya'nın (2017) ve Canpolat'ın (2017) çalışmalarını incelediğimizde kurslarda genelde benzer yöntem tekniklerin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın sonucu alan yazındaki çalışmalarla örtüştüğü söylenebilir.

Derslerin çeşitliliği kategorisinde bulunan "Tüm dersler" kodu incelendiğinde; çalışmaya katılan öğretmenlerin yarından fazlası DYK'de açılan derslerin sadece sınav odaklı derslerden açılmaması ve bunun yanında farklı becerilere sahip öğrencilerin de diğer derslerden faydalanması için kurslardaki ders çeşitliliğinin artırılması yönünde görüş bildirmişlerdir. Akbaba'nın (2019) yapmış olduğu çalışmada, öğrenciler ve veliler kurslarda açılan ders sayısının artmasını istemeleri bu çalışma ile benzer sonuç verdiği söylenebilir. Diğer yandan "Derslerin çeşitliliği" kategorisinde bulunan "Temel dersler" kodu incelendiğinde; öğretmenlerin yarıya yakını, kursların açılma sebebi sınava hazırlık olduğundan kurslarda açılacak derslerin temel derslerden olması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuç İnan Baş'ın (2022) yapmış olduğu çalışmada, DYK'nin etkinliğini artırmak için öneriler kısmında kursların temel derslerden açılması sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda; uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri teması altında sorunlar ve çözüm önerileri olmak üzere iki kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategorilerden birincisi olan "sorunlar" kategorisinde bulunan "Devamsızlık" kodu incelendiğinde; öğrenciler kurslarda devamsızlık yapmakta ve devamsızlık sonucunda da kurslarda öğrenci sayısının azalmaktadır. Kurslarda öğrenci sayısının azalmasının sonucu olarak kurslar kapanmakta ve kurslara devam eden öğrenciler için olumsuz bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu kursların açılış amacının fırsat eşitliğini sağlamak olduğu düşünülürse, öğrencilerin kurslarda devamsızlık yapmaları ve ailelerin bu durumu önemsememeleri sonucunda kurslar kapanmakta ve diğer öğrenciler olumsuz yönde etkilenmektedir. Alan yazında da benzer sonuçlar olduğu görülmüştür. Canpolat ve Köçer'in (2017) kurslardaki sorunlardan birinin de devamsızlık olduğu ve kursların ücretsiz olmasından dolayı kurslarda devam sorununun yaşandığı sonucuna ulaştığı görülmüştür.

Sorunlar kategorisinde bulunan "Denetim Eksikliği" kodu incelendiğinde; kurslarda denetimlerin yetersiz olduğu, okullarda okul yöneticilerinin öğretmenleri denetlemediği, okulların milli eğitim tarafından tam anlamıyla denetlemedikleri ve bunun sonucunda kurslarda verimin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazındaki benzer sonuçlarda Uğurlu (2017) kurslardaki denetimin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bozbayındır ve Kara (2020) kurslarda denetimin yetersiz olduğu ve kursların fayda sağlaması için denetimin etkili ve verimli olması gerektiğinden bahsetmiştir.

Sorunlar kategorisinde bulunan bir diğer kod olan “Materyal ve Ders süresi” kodu incelendiğinde; çalışmaya katılan öğretmenler, okullardaki materyal eksikliğinden dolayı kursun öğrencilere etkisinin düşük olduğu, derslerde materyal eksikliğinden dolayı kursun öğrencileri sınava hazırlamada yetersiz kaldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenler kurstaki ders saati sürelerinin okuldaki ders saati sürelerine oranla az olduğunu belirtmiştir. Okulda 6 saat olan bir dersin kursta 2 veya 4 saat olduğu için kurs sürenin yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Alan yazındaki ders süreleri ile ilgili çalışmalarda Akkaya’nın (20217) yapmış olduğu benzer çalışma ders sürelerinin yetersiz oluşu ve kursların geç başlaması ve bundan dolayı da konuların yetişmemesi olarak belirtmiştir. Dursun (2020) yapmış olduğu çalışmada ders sürelerinin yetersiz kaldığı ve ders saatlerinin artırılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde bu çalışma ile benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, Bozbayındır ve Kara'nın (2017) benzer çalışmasında da öğretmenler kurslardaki materyalin eksik olduğunu ve kurslardaki materyal eksikliğini karşılayacak desteğin sağlanması gerektiğinden bahsetmektedir. Ünsal ve Korkmaz (2016) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler, kurslarda materyal kullanımının az ve yetersiz olduğunu ve bu durumu öğrencileri sınava hazırlamada önemli bir sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Nartgün ve Dilekçi (2016) tarafından yapılan benzer çalışmada testlerin ve sınavların azlığı sebebiyle öğrencilerin soru çözmede yetersiz kalmasının öğrenciler açışından olumsuzluğundan bahsetmiştir.

Çözüm önerileri kategorisinde bulunan “Denetim ve Yaptırım” kodu incelendiğinde; çalışmaya katılan öğretmenler, kurslardaki denetimin az oluşu, özellikle kırsal kesimde açılan okullarda kursların birkaç öğrenci ile devam ettiği ve kurslara gerekli hassasiyetin gösterilmediğini belirtmişlerdir. Denetimin artırılması ve devamsızlık yapan öğrenciye ve velisine gerekli yaptırımın uygulanması yönünde görüş bildirmişlerdir. Dursun (2020) ve Ergün’ün (2017) yapmış oldukları çalışmada ders ve kurs denetimlerinin yapılması gerektiğini, denetimlerin yetersiz olmasından dolayı okuldaki görevlilerin görevini ihmal ettiğini belirtmişlerdir. Yapılan çalışmaların sonuçları da bu sonucu destekler niteliktedir. Bir diğer kod olan “Ücret” kodu incelendiğinde; çalışmaya katılan öğretmenler, kurslara gelen öğrencilerden az miktarda da olsa ücret alınmasını belirtmişlerdir. Çünkü kursların ücretsiz olması sebebiyle velilerin ve öğrencilerin kursta devamsızlığı çok önemsemedikleri, devamsızlık sorunundan dolayı da kursların kapandığı yönünde görüş

belirtmişlerdir. Alan yazındaki benzer çalışmalar incelendiğinde Ergün (2017), Ünsal ve Korkmaz'ın (2016) yapmış oldukları çalışmalarda kursların ücretsiz oluşunun öğrencilerde ciddiyetsizliğe yol açtığını, cüzi miktarda ücret alınması ve bunun da materyal desteği sağlamada kullanılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Çözüm önerileri teması altında yer alan "Materyal desteği ve Zaman" kodu incelendiğinde; öğretmenler kursların daha verimli olması için materyal desteğin sağlanması gerektiğini ve kurslarda öğrenciler çok soru çeşidi ile karşılaşırsa sınava hazırlanmalarının daha kolay olduğundan bahsetmişlerdir. Ayrıca kursların zaman olarak hafta sonu yapılmasının daha iyi olacağını çünkü hafta içi yapılan kursların okuldan sonra yapıldığı için öğrencilerin yorulduğunu ve derse olan ilgilerinin ve motivasyonlarının düştüğü yönünde görüş bildirmişlerdir. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde İnan Baş (2022) ve Kuzucu'nun (2019) yaptığı çalışmalar sonucunda katılımcılar kursların hafta sonu olmasının kursların verimliliğini artırdığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca diğer benzer çalışmalarda Bozbayındır ve Kara (2017) ve Kuzucu'nun (2022) yaptığı çalışmalarda kursların daha verimli olabilmesi için kurslara materyal desteği sağlanması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmanın beşinci alt problemi doğrultusunda; ayrı bir kurs programı geliştirilmesine yönelik öneriler teması altında öneriler, avantajlar, dezavantajlar ve okul programının zenginleştirilmesi olmak üzere 4 tane kategori oluşturulmuştur. Bu kategorilerden ilki olan öneriler kategorisinde bulunan "Ayrı program" kodunu incelendiğinde, öğretmenlerin tamamına yakını kurs programının okul programından ayrı olması yönünde görüş bildirmişlerdir. Kurs süresinin az olmasından dolayı kurs programının kısa, öz ve sınava yönelik olarak hazırlanması gerektiği görüşünü belirtmiştir. Alan yazın çalışmaları incelendiğinde bu çalışmadaki sonuçlardan farklı olarak ayrı bir kurs programı düşünülmediği görülmektedir.

Avantajlar kategorisinde bulunan " Sınava hazırlık" kodu incelendiğinde; ayrı bir kurs programının olmasının öğrencilerin sınava hazırlanmasında avantaj sağlayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Kurs programının ayrı olması ve kurs programın dershanelerdeki programa göre hazırlanması yönünde görüş bildirmişlerdir. Kurs programının sınava yönelik hazırlanmasının öğrencilerin daha çok soru çeşidiyle karşılaşmasına ve daha çok soru çözmelerine olanak sağlayacağını belirtmişlerdir. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde ayrı bir kurs programının uygulanması ile öğrencilerin sınava hazırlamasına

yönelik çalışmalara rastlanmamıştır. Bu çalışma sınavlara hazırlanma konusunda alan yazına yeni katkılar sunmaktadır.

Dezavantajlar kategorisinde bulunan "Konu bütünlüğü ve Eksik konular" kodu incelendiğinde; ayrı bir kurs programının olması, okuldaki derslerde yetişmeyen konuları kurslarda bitirememek olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Derslerde yetişmeyen konuları kurslarda tamamlayarak öğrencileri sınava daha iyi hazırladıklarını düşünmekte ve farklı programın konu bütünlüğünü sağlamada sorun çıkaracağını düşünmektedirler. Bu çalışmanın bundan sonraki alan yazın çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Okul programının zenginleştirilmesi kategorisinde bulunan " Ders materyali" kodu incelendiğinde; öğretmenler kurslar için ayrı bir programın olmasının yanında öğrencilerin konuları daha çok tekrar etmesine olanak sağlayacak ve daha çok soru tipleriyle karşılaşacakları ders materyallerine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Alan yazında benzer çalışmaların olmaması, bu çalışmanın sonraki çalışmalara kaynak olması bakımından diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

Araştırmanın altıncı alt problemi doğrultusunda; öğretmenlerin seçim sürecine yönelik görüşler temasında, görevlendirme kategorisine ait en yüksek frekansına sahip olan "Tarafsızlık eksikliği / Ayrımcılık" kodu incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu okul yöneticilerinin kurslara öğretmen görevlendirirken öğretmenler arasında ayrımcılık yaptıkları, kendilerine yakın veya sürekli onların dediklerini yapan öğretmenleri kurslara görevlendirdikleri ya da kurslarda öğretmen seçimini öğrencilerin yapması gerekirken bu seçimi okul idaresinin yaptığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Alan yazındaki çalışmaları incelediğimizde Keskin (2020) yapmış oldukları çalışmada, kurslarda öğretmen seçiminde öğrencilerin istedikleri öğretmenleri seçememesi, gönüllülük esasının olmaması ve okul yönetimince keyfi görevlendirmelerin olması bu çalışmaya benzer sonuç göstermiştir.

Görevlendirme kategorisine ait bir diğer bulgu olan "Gönüllülük" kodu incelendiğinde, öğretmenlerin okullarında kurslara öğretmen seçiminde herhangi bir sorun yaşamadıkları ve idarecileri tarafından fikirlerinin alındığından bahsetmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları zümre öğretmenleri ile birlikte hareket ettiklerini ve uyum içinde bu süreci hallettiklerini söylemişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu kodun aksine gönüllükten ziyade adaletsiz bir uygulama söz konusu olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışma alan yazın çalışmalarından sonuç itibariyle farklılık göstermektedir.

Araştırmanın yedinci alt problemi doğrultusunda; kursların dershane, özel kurs ve özel derslere olan etkisi temasında, özel kurs veya ders tercihi kategorisine ait en yüksek frekansına sahip olan "Tercih eder" kodu incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu kursların kapanması, materyal eksikliği, özel derslerin ya da kursların sınava odaklı olmasından dolayı velilerin çocukları için özel kurs veya dersleri tercih ettikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Şehir merkezinde yaşayan veliler genelde kursları yetersiz görmekte ve çocukları için özel dersi ya da özel kursları tercih ettikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Alan yazındaki benzer çalışmalardan, Akbaba (2019) yaptığı çalışmada DYK'lerin sınava hazırlama da kursların yetersiz kaldığını ve öğrencilerin dershaneleri tercih ettiği sonucuna varmıştır.

Özel kurs veya ders tercihi kategorisindeki "Tercih etmez" kodunu incelendiğinde, öğretmenler kursların hakkıyla yapıldığında ya da kursların kapanmaması durumunda öğrencilerin okulda açılan kursları tercih ettikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Akkaya'nın (2017) yapmış olduğu çalışmada, kurslarda öğrenci sayısının az olmasından dolayı kursların verimli olduğu ve öğrencilerin özel kurslar yerine bu kursları tercih ettikleri sonucu bu çalışma ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

4. 1. 2. Okul Yöneticileri İle İlgili Görüşmelerin Sonuçları

Araştırmanın okul yöneticilerinin görüşleriyle ilgili birinci alt problemi doğrultusunda; destekleme ve yetiştirme kursunun paydaşlara etkileri temasında, okul yöneticilerine etkileri ve velilere etkileri olmak üzere iki kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategorilerden ilki olan destekleme ve yetiştirme kursunun paydaşlara etkileri temasına ilişkin idarecilere etkileri kategorisinde bulunan "Mesleki tatmin" kodu incelendiğinde öğretmenler ve okul yöneticileri, öğrencilerin merkezi sınavlarda elde ettikleri başarıdan büyük gurur duymaktadırlar. Öğretmenler, öğrencilerin sınavlarda göstermiş oldukları başarılardan dolayı mutlu olduklarını ve bu başarının kendileri için en önemli teşviklerden biri olduğunu ifade etmişlerdir. Okul yöneticileri de bu görüşe katılarak, öğrencilerin başarısının kendileri için en önemli öncelik olduğunu ve bu başarı ile anılmasının kendilerini mesleki anlamda tatmin ettiğini belirtmişlerdir. Bozbayındır ve Kara (2017) destekleme ve yetiştirme kurslarının mesleki doyum noktasında katkı sağladığını belirtmesi bu çalışma ile benzer sonuç göstermektedir.

İdarecilere etkileri kategorisinde bulunan “ekonomik etki” kodu incelendiğinde, okul yöneticileri kursların kendilerine ekonomik çok fazla katkısının olmadığını, kursun öğretmenlere sağladığı maddi katkının yanında yetersiz kaldığını belirtmişler ve bunun iyileştirilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir. Benzer çalışmalar incelendiğinde Canlı (2019) ile Kara ve Bozbayındır’ın (2020) çalışmalarında DYK’nin okul yöneticilerine maddi katkı sağladığı ve motivasyonlarını artırdığı sonucuna varmışlardır.

Velilere Etkileri kategorisinde bulunan “Fırsat eşitliği” kodu incelendiğinde, okul yöneticileri, okullarda açılan kursların fırsat eşitliği sağladığını belirtmişlerdir. Köylerde ve kırsal kesimde yaşayan veliler çocuklarını maddi durumları yeterli olsa bile özel kurslara göndermekte sıkıntı yaşadıklarını, okullarda açılan kurslarla birlikte veliler çocuklarını rahatlıkla kurslara gönderdiklerini belirtmişlerdir. Akkaya (2017) ve Canpolat’ın (2017) yapmış oldukları çalışmalarda okullarda açılan kursların köy ve kırsal kesimde yaşayan öğrenciler için fırsat eşitliğinin sağladığı yönünde sonuçlara ulaşmaları bu çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Velilere Etkileri kategorisinde bulunan “Psikolojik etki” kodu incelendiğinde, okul yöneticileri velilerin çocuklarının kendi okullarında kursa katılmasının onları psikolojik olarak rahatlattıkları, çocuklarının güvende olduklarını bildikleri için sıkıntı yaşamadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Veliler kurslarda okulun öğretmenleri görev aldığı için hem onlara güvenmekte hem de özel kursların çocuklarına ne kadar katkı sağlayacağını bilmedikleri için şüphe duyduklarını belirtmişlerdir. Canpolat’ın (2017) yapmış olduğu çalışmada, veliler öğrencilerinin kendi okulunda kursa katılmasını daha güvende bulduklarını bu çalışma ile benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda; uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar temasında, sorunlar kategorisi ortaya çıkmıştır. Bu kategoriden en yüksek frekansa sahip olan “Devamsızlık” kodu incelendiğinde, okul yöneticilerinin kurslardaki en büyük sorunun devamsızlık olduğunu, öğrenci devamsızlıklarından dolayı kursların zamanla kapandığını belirtmişlerdir. Bu noktada öğretmenler ve yöneticiler arasında benzer bir görüş hakimdir. Öğretmenler de öğrencilerin kursları genelde evdeki sorumluluklarından kaçmak için kullandıkları ve velilerinde çocuklarının takibini yapamadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin kursları evdeki sorumluluklarını yerine getirmemek için kullandıkları ve velilerin de çocuklarının takibini yapamadıklarını belirtmişlerdir. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde Keskin ve Kazak (2021) ve Uğurlu’nun (2017)

yapmış oldukları çalışmalarda da DYK'lerde karşılaşılan en büyük sorunun öğrenci devamsızlığı olduğu sonucu bu çalışma ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Sorunlar kategorisinde bulunan "Materyal" kodu incelendiğinde, Öğretmenler, kursların daha etkili olması için materyal desteğinin sağlanmasının gerekliliğine işaret etmişlerdir. Aynı şekilde, okul yöneticileri de okullardaki materyallerin yetersizliğine dikkat çekmişlerdir, ellerinde yeterli miktarda kaynak bulunmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin sınavlara hazırlanırken farklı soru çeşitlerini görmesinin faydalı olduğu konusunda hem öğretmenler hem de okul yöneticileri görüş birliği içindedir. Ancak, maddi sıkıntılar nedeniyle öğrencilere yeterli materyal desteğinin sağlanamadığı ifade edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın sitesine yüklediği soru bankalarını çıktı almanın maliyetli olmasından dolayı ve birçok öğrencinin evinde internet olmamasının bakanlığın yayınladığı kaynaklara erişimi kısıtladığından bahsetmişlerdir. Bu çalışmaya benzer çalışmalarda Canpolat (2017) yaptığı çalışmada okullarda internet alt yapısının yetersiz kalması, okullardaki maddi imkansızlık nedeniyle materyal temin edilememesi olarak belirtmiştir. Ergün (2017) yaptığı çalışmada MEB'in DYK için materyal desteği oluşturması gerektiği, öğrencilerin kurslarda daha motive olmaları için kaynak kitap yollamaları gerektiğini belirtmiştir.

Sorunlar kategorisinde bulunan "Motivasyon" kodu incelendiğinde, Öğretmenlerin görüşlerine göre, kursların hafta sonu yapılması, öğrencilerin hafta içi yapılan kurslardan sonra yaşadıkları yorgunluğu ve ders sonrası motivasyon düşüşünü engellemek adına daha uygun olacağı belirtmişlerdir. Benzer şekilde, okul yöneticileri de kurslardaki bir diğer sorunun öğrencilerdeki motivasyon düşüklüğü olduğunu vurgulamışlardır. Havaların ısınmasıyla birlikte öğrencilerde bir rahatlama olduğundan, öğrencilerde motivasyonun önemli ölçüde azaldığı belirtilmiştir. Bu durum, öğrencilerin kurslara olan ilgisini ve katılımını etkileyebilir. Literatürde benzer sonuçlara rastlamak mümkündür. Ergün'ün (2017) yapmış olduğu çalışma da hafta içi açılan kurslarda yorgunluğa bağlı olarak motivasyon düşüklüğü olduğunu belirtmiştir. Bu çalışma ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Keskin ve Kazak (2021) DYK'lerin fizyolojik olumsuzlukları bulgusunda, okulda yeterince yorulan öğrencilerin zamanla kurslardan bıktıkları ve motivasyonlarının düştüğünü belirtmişlerdir.

Sorunlar kategorisinde bulunan frekansı düşük olan "ulaşım/erişim ve program" kodları incelendiğinde, okul yöneticilerinin taşımalı olan öğrencilerin ya da evi okula uzak olan

öğrencilerin kursun geç bitmesinden dolayı okuldan sonra kursa katılamadıklarını, özellikle kışın havanın erken kararmasından dolayı öğrencilerin evlerine gitmek istemelerini kursta karşılaştıkları sorun olarak belirtmişlerdir. Benzer şekilde Nartgün ve Dilekçi (2016) DYK' de ulaşım problemi olduğunu belirtmişlerdir. Kurslar isteğe bağlı olduğu için taşımalı olan öğrenciler DYK'ye katılamamaktadır. Ayrıca "program" koduna baktığımızda ayrı bir kurs programının olmayışı kurslardaki bir diğer sorun olarak belirtmişlerdir. Kursların devamsızlıklardan dolayı erken kapanması ve öğretmenler gibi okul yöneticileri de öğrencileri sınavlara daha iyi hazırlayabilmek adına okul yöneticileri kurs programının ayrı olmasını yönünde görüş belirtmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda; uygulama sürecinde karşılaşılan öneriler temasında kurs ücreti, sınavlar, kontenjan, finansman desteği, ders sayısı, devamsızlık, ölçme ve değerlendirme, kurs zamanı ve temizlik olmak üzere 9 koddan oluştuğu görülmüştür. Bu kodlardan en yüksek frekansa sahip dört kod kurs ücreti, sınavlar, kontenjan, finansman desteğinden oluşmaktadır. Öneriler temasında bulunan "kurs ücreti" kodu incelendiğinde, yöneticiler de öğretmenlerin görüşlerine benzer olarak, velilerden az miktarda da olsa belli bir kurs ücretinin alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Çünkü kurslar ücretsiz olduğu için veliler çocuklarının kurslara devam takibini yapmadıklarını belirtmişlerdir. Okul yöneticileri okullardaki kaynakların yetersiz olmasından dolayı alınacak kurs ücretleri ile okullara ders materyalleri alınarak kursların veriminin artırılacağı görüşünü belirtmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçlarına benzer olarak Ergün (2017) ile Ünsal ve Korkmaz'ın (2016) araştırmalarında öğretmenler, kursların ücretsiz olmasından dolayı ilgilinin azaldığı görüşündedirler.

Öneriler kategorisinde bulunan "kontenjan" kodu incelendiğinde okul yöneticileri kursun açılması için gerekli olan öğrenci kontenjan sayısının azaltılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Özellikle köy ve kırsal kesimdeki okulların öğrenci sayılarının merkezdeki okullara göre az olması sebebiyle kurs açmakta zorlandıklarını ya da devamsızlık nedeniyle hemen kursların kapandığını belirtmişlerdir. Kursların açılması ya da kapanmasında gerekli sayı şartının aranmaması gerektiğini çünkü kursların açılış amacının fırsat eşitliği sağlamak olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca başvuru sayısının az olması ya da kursların devamsızlıklardan dolayı öğrenci sayının azalması ve kapanması kursa gelecek olan öğrencileri olumsuz etkilediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Alan yazındaki benzer çalışmalar incelendiğinde Akkaya (2017), Kara ve Bozbayındır'ın (2020) yapmış oldukları

çalışmaların kursların öğrenci sayısı azlığı nedeniyle kapanması sonucuna vardıkları görülmüştür. Ayrıca Dönmez, Gürbüz ve Tekçe'nin (2018) yapmış olduğu çalışmada öğrenci sayının 10'dan aşağı düştüğünde kursun kapanmaması için sayının düşürülmesi yönünde görüş bildirmişlerdir.

Yine bu kategoride yer alan "kurs programı" kodu incelendiğinde, okul yöneticileri kurs programının sınava yönelik olması gerektiğini, dershanelerdeki mantığın bu şekilde olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerinde belirtmiş olduğu gibi dershanelerde amacın öğrenciyi en kısa zamanda sınava hazırlamak ve çok soru çözerek öğrencinin tekrar yapmasını sağlamak olduğunu belirtmişlerdir. DYK'nin de dershanelerin yerini alması ve aynı etkiyi gösterebilmesi için kurs programlarının merkezi sınavlara yönelik hazırlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Alan yazında bu çalışmaya benzer çalışmaya rastlanmamıştır.

"Finansman desteği" kodu incelendiğinde, okul yöneticileri kursların uygulanması sürecinde okul imkânlarının artırılması ve kursların daha etkili olabilmesi için okullara finansman desteğinin sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Okulların imkânının sınırlı olmasından dolayı öğrencilere yeterli sayıda deneme sınavı yapamadıklarını ve öğrencilere fotokopi dağıtmakta sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Benzer çalışmalara baktığımızda, Dönmez, Gürbüz ve Tekçe (2018) kursların yürütülmesindeki olumsuzluklara örnek olarak okullara ek bütçe tahsis edilmemesini göstermiştir. Canpolat (2017) kurslara maddi destek sağlanmasını, okullarda fotokopi sorununun çözülmesi için kurslara basılı materyal desteğinin sağlanmasının yanında toner ve kâğıt desteği sağlanmasının okulların finansal açıdan desteklemesi gerektiğini belirtmiştir.

"Ders sayısı" kodu incelendiğinde, öğretmenler, DYK'de sadece sınav odaklı derslerin değil, aynı zamanda farklı becerilere sahip öğrencilerin de diğer derslerden faydalanması için ders çeşitliliğinin artırılması gerektiği konusunda görüş bildirmişlerdir. Bu doğrultuda, okul yöneticileri de belli derslerden açılan kursların diğer derslere ilgisi olan öğrencileri göz ardı ettiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerle benzer görüş bildiren yöneticiler, kursun bütün derslerden açılmadığında, sadece sınav odaklı derslerin bulunmasının öğretmenler arasında da sorunlara neden olduğunu ve farklı alanlarda yetenekli öğrencilerin bu konuda destek alamadığından şikayet ettiklerini ifade etmişlerdir. Okul yöneticileri, kursların belirli derslerden açılması okul yönetiminin hesap verilebilirlik açısından sorumluluğunu azaltmakta olduğunu ancak okul yöneticileri okullarında açılacak daha fazla ders ile sorumluluklarının artmasını göze alarak diğer derslerden de kurs açılmasını istemekte ve

daha fazla öğrencinin farklı derslerde kendilerini geliştirmelerini istedikleri yönde görüş belirtmişlerdir. Akbaba (2019) kursların geliştirilmesine yönelik önerilerde öğrenciler ve veliler kursların tüm derslerden açılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Öneriler kategorisindeki "Devamsızlık" kodu incelediğinde, okul yöneticileri kurslardaki devamsızlıklar yüzünden kursların kapandığını ve sürekli devam eden öğrenciler için bunun bir ceza olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerle birlikte okul yöneticileri de devamsızlık yapan öğrenciye ve velisine bir yaptırımın olması gerektiğini belirtmişlerdir. Eğer devamsızlık velisinin bilgisi dâhilinde ise okul idaresinin devamsızlığa işlememesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Alan yazın çalışmalarına bakıldığında Canpolat ve Köçer (2017), Topçu ve Ersoy'un (2019) kurslardaki sorunlardan birinin de devamsızlık olduğu ve kursların ücretsiz olmasından dolayı kurslarda devam sorununun yaşandığı sonucuna ulaşması bu çalışma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

"Ölçme-değerlendirme" kodu incelendiğinde, okul yöneticileri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ölçme değerlendirme sınavlarının daha sık yapılması ve kaynakları sisteme yüklemekten ziyade okullara sınavları basılı olarak ulaştırmasının daha faydalı olacağı belirtmişlerdir. Çünkü dijital ortama yüklenen dokümanları çıktı alacak malzemenin olmamasından dolayı kurslarda yeterli sayıda ölçme değerlendirme sınavı yapılamadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Benzer çalışma olarak Kozikoğlu ve Özcanlı'nın (2020) yapmış olduğu çalışmada öğretmenler kurslara materyal desteğinin sağlanmasının yanında belirli aralıklarla ölçme/değerlendirme sınavı yapılmasını istemektedirler.

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda; kurslarda görevlendirilecek öğretmenlerin seçimi temasında görevlendirme kategorisi oluşturulmuştur. Bu tema altında öne çıkan görevlendirme kategorisindeki "talep/istek" kodu incelendiğinde, okul yöneticilerinin okullarında öncelikle öğretmenlerden gelen talepleri değerlendirdiklerini, birden fazla aynı branştan öğretmen olmadığı durumlarda talepte bulunan öğretmenlerin kursu açtığını belirtmişlerdir. Okullarında birden fazla aynı branştan öğretmen olduğu durumlarda öğrencilere form dağıtıldığını ve öğretmen seçimini ona göre yaptıklarını belirtmişlerdir. Okullarında kurs açmak istemeyen öğretmen olursa bu kez de Milli Eğitim Müdürlüğünden öğretmen talebinde bulunduklarını söylemişlerdir bu görüşün aksine birçok öğretmenin görevlendirme konusunda adaletsizlik yapıldığı ve okul yöneticilerinin öğretmen görevlendirmesi yaparken kendilerine yakın kişilere kurslarda görev verdiği yönünde görüş bildirmiştir. Göksu ve Gülcü'ye (2016) göre kurs öğretmenini öğrencinin

seçmesi durumunda öğrencilerin daha başarılı olacağını; öğrencilerin kurslara devamının daha yüksek olacağını, öğrencilerin derslerde motivasyonunun yüksek olacağı sonucuna ulaşmıştır.

Özetle, öğretmenler ve okul yöneticileri arasında ekonomik katkı, öğrenci başarısı, devamsızlık nedeniyle kursun kapanması, materyal eksikliği, ücretlendirme politikası, ders çeşitliliğinin artması ve kurs programının niteliği gibi konularda genel bir uzlaşı sağlanmıştır. Ancak, öğretmen seçimi konusunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Okul yöneticileri öğretmen seçiminde adil davrandıklarını savunurken, öğretmenler ise bazı öğretmenlere baskı yapıldığı veya okul yönetiminin kendilerine yakın öğretmenlere görev verdiği konusunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır.

4.2. Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak hem Destek ve Yetiştirme Kurslarının uygulanmasından sorumlu Milli Eğitim Bakanlığına hem okuldaki uygulayıcılara hem de araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Uygulayıcılara Öneriler;

1. Kursların öğrencilerin eğitimi açısından önemini anlatmak amacıyla reklam çalışmaları yapılabilir. Rehber öğretmenler ile kurslar öğrenci öğretmen ve velilere daha iyi tanıtılabilir.
2. Kursa katılan öğrencilerin devam-devamsızlık durumları devamlı olarak ailelerle paylaşılabilir.
3. Kursların etkililiğini artırmak için seviye sınıfları oluşturulabilir.
4. Kursların öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı düşünüldüğünde, kurs içerikleri ve öğretim süreçleri, okul müfredatını destekleyici şekilde tasarlanabilir.

Araştırmacılara Öneriler;

1. Öğrencilerin ve öğrenci velilerinin destekleme ve yetiştirme kursları hakkında görüşleri alınabilir.
2. Branşlar arası karşılaştırmalar yapılabilir.
3. Benzer bir çalışma Türkiye geneli uygulanarak bütün eğitim paydaşları ile yapılabilir.

Politika Yapıcılara Öneriler;

1. Devamsızlıkların önlenmesi için öğrencilere ve velilere yaptırım uygulanabilir.
2. Kursların önemsenmesi için velilerden belli miktar ücret alınabilir. Alınan ücretlerin okul tarafından kullanılması sağlanabilir.
3. Kursların açılması için veya hemen kapanmaması için gerekli sayılar özellikle taşra ve dezavantajlı bölgeler için esnetilebilir veya sayı sınırı kaldırılabilir.
4. Kurslarda öğrencilerin sosyal becerileri geliştirmeleri ve resim, müzik gibi alanlarda becerileri olan öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri için ders sayısı artırılabilir.
5. Kursların daha verimli geçmesi için okullara basılı materyaller ve kırtasiye malzemesi desteği sağlanabilir.
6. Taşımalı öğrencilerin kurslara katılabilmeleri için hafta içi ya da hafta sonu servis imkanı sağlanabilir.
7. Hafta içi açılan kurslarda öğretmenlerin ve öğrencilerin çok yorulmasından dolayı verimleri ve motivasyonları düşmektedir. Kursların daha verimli geçmesi açısından kurslar sadece hafta sonu açılabilir.
8. Sınavlara hazırlanma konusunda kurs programı sınava uygun hale getirilebilir.
9. Kurslarda uygulanan kazanım testleri ve deneme sınavı sayıları artırılabilir ve her hafta yapılabilir.
10. Kurslarda öğrencilerin seviyelerine uygun seviye sınıfları açılmasına izin verilebilir.

KAYNAKÇA

Acar, E., & Akar Vural, R. (2018). İlkokul öğrencilerinin devam ettiği okul sonrası eğitim programlarının okul yöneticileri ve velilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İlköğretim Online,17 (1)*,293-313.https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.413773

Akbaba, A. (2019). *Destekleme ve yetiştirme kurslarının eğitim paydaşlarının görüşlerine göre değerlendirilmesi.* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Ankara Üniversitesi.

Akyüz, Y. (2014). *Türk eğitim tarihi m.ö.1000-m.s.2014*. Pegem Akademi.

Alkan, C. (2011). *Eğitim teknolojisi.* Anı.

Aslan, M. (2004). Eğitim sisteminin kapanmayan yarası yükseköğretime geçiş. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *16(1)*, 37–51. https://dergipark.org.tr/tr/pub/erusosbilder/issue/23749/253025

Aydın, S. (2008). Orta ve yükseköğretim kurumlarına öğrenci seçme sistemi: Bir öneri. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, *8*(2), 1-5. https://www.researchgate.net/publication/237129428_Orta_ve_Yuksekogretim_Kurumlarina_Ogrenci_Secme_Sistemi_Bir_Oneri

Başaran, E. İ. (2008). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ekinoks.

Başaran, B. P. (2016). *4+4+4 Eğitim sisteminde yöneticilerin ve öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Gazi Üniversitesi.

Baştürk, S., & Doğan, S. (2023, 18 Ekim). Lise öğretmenlerinin özel dershaneler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 136-157. http://www.insanbilimleri.com

Bedir, P. (2022). *Türk eğitim sisteminin kademelendirilmesinin 4+4+4 bağlamında incelenmesi.* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Mardin Artuklu Üniversitesi.

Bozbayındır, F., & Kara, M. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarında (dyk) karşılaşılan sorunlar ve öğretmen görüşleri temelinde çözüm önerileri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi, 7*(2), 324-349. https://doi.org/10.19126/suje.335982

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Pegem Akademi. https://doi.org/10.14527/9789944919289

Bray, M. (2013). Shadow Education: Comparative perspectives on the expansions and ımplications of private supplemantary tutoring. *Procedia-Social and Behavioral Science, 77*, 412-420. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.03.096

Can, N. (1998). Öğretmen ve yöneticinin etkililiğinin öğretimdeki rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 13*(13), 55-69. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10335/126654

Canlı, S. (2019). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik görüşleri. *Cumhuriyet International Journal of Education, 8*(2), 479-501. http://cije.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/46486/583620

Canöz, T. (2014). *Türkiye'de 2003-2013 yılları arasında uygulanan eğitim politikalarının eğitimde fırsat eşitliği bakımından analizi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Fatih Üniversitesi.

Canpolat, U., & Köçer, M. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarının teog bağlamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International, 7(1),* 123-154. https://doi.org/10.18039/ajesi.292597

Cosden M., Morrison, G. , Albanese, A. L., & Marcias, S. (2001). When Homework İs Not Home Work: afterschool programs for homework assistance. *Educational Psychologist, 36*(3), 211-221. https://doi.org/10.1207/s15326985ep36036

Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni, nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (S. B.Demir, Çev.). Eğiten Kitap.

Çakıoğlu, V., & Ergen, H. (2022). Ortaöğretime geçiş sistemine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi* (13), 51-69. https://doi.org/10.21733/ibad.1099537

Dangara, U. (2016). Accountability in education: an ımperative for service delivery in nigerian school systems. *Akwanga Journal of Education and Research (AJER), 1* (1). 264-272.

Dere, İ. Dinç, E., & Koluman, S. (2014). Kademeler arası geçiş uygulamalarına yönelik görüşler ve deneyimler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 397-423. https://doi.org/10.14520/adyusbd.761

Doğan, İ. (2011). *Eğitim sosyolojisi*. Nobel.

EARGED (2010). *Seviye belirleme sınavlarının değerlendirilmesi*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı.

Ergün, M. (2017). *Destekleme ve yetiştirme kurslarının yönetici, öğretmen, öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Fırat Üniversitesi.

Etsey, Y. K. (1997). Teachers' and administrators perspective sanduse of standardized achievementtests: a review of published research. Paper presented at the *Annual meeting of American Educational Research Center*. USA: Chicago, IL.

Gezer, M., & İlhan, M. (2018). Akademisyenlerin perspektifinden Türkiye'de eğitimde fırsat eşitsizliğine neden olan faktörlerin sıralama yargılarıyla incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, *8*(3), 301-312. https://doi.org/10.2399/yod.18.016

Göker, S. D., & Gündüz, Y. (2017*).* Eğitim denetimi sürecinde hesap verebilirlik ve şeffaflık uygulamaları. *Ondokuz Mayis University Journal of Education Faculty* ,*36*(1), 83-93. https://doi.org/10.7822/omuefd.327390

Göksu, İ., & Gülcü, A. (2016). Ortaokul ve liselerde uygulanan destekleme kurslarıyla ilgili öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(1),* 153-171. https://dergipark.org.tr/tr/pub/befdergi/issue/23129/247058#article_cite

Gül, H. (2006). Çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişine etkileri (Kocaeli-İzmit Örneği). *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (11)* ,71-84.

Gümüş, A. (2018). *Türk eğitim sisteminin sınavlarla imtihanı* (Politika Notu No. 2018/05). İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği.

Günal, Y. (2014). *Etkili okul değişkenlerinin öğrenci başarısı ile ilişkisi ve okul hesap verebilirliği.* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Ankara Üniversitesi.

Halpern, R. (2002). A different kind of child development institution: the history of afterschool programs for low-income children. *Teachers College Record, 104*(2), 178–211. https://doi.org/10.1177/016146810210400203

Hess, F. M. (2002). *Reform, resistance, ... retreat? The predictable politics of accountability in Virginia. In D. Ravitch (Ed.),* Brookings papers on education policy (pp. 69-122). Brookings Institution Press https://doi.org/10.1353/pep.2002.0007

Himmetoğlu, B., Ayduğ, D., & Bayrak, C. (2017). Eğitim örgütlerinde hesap verebilirliğe ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. *Turkish Online Journal of QualitativeInquiry*, *8*(1), 39-68. https://doi.org/10.17569/tojqi.288852

Johnson, P. B. (2007). *High-stakes testing and no child left behind: Conceptual and empirical considerations.* In S. Johnson (Ed.) *Authentic Educational Reform,* Taylor-Francis.

Kandemir, A., & Akgün, N. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin hesap verebilirlik algıları ile yöneticilerinin hizmetkâr liderlik davranış düzeyleri arasındaki ilişki. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19*(4), 1637-1653. https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019..-541661

Kardeş-Birinci, D. (2014). Merkezi sistem ortak sınavlarında ilk deneyim: Matematik dersi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3*(2), 8-16. http://jret.org/FileUpload/ks281142/File/02.kardes_birinci.pdf

Kaya, V. H., & Kaya, E. (2018). Fen başarısını artırmak için ödevler ve kurslar gerekli midir? *Anadolu Öğretmen Dergisi, 2*(1), 48-62. https://dergipark.org.tr/tr/pub/aod/issue/37865/426961

Keskin, A. (2020). *Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğretmen görüşleri*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Düzce Üniversitesi.

Keskin, A., & Kazak, E. (2021). Destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi ve hafta sonu uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 42*, 98-121. https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.816431

Kozikoğlu, İ., & Özcanlı, N. (2020). Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri: Bir karma yöntem çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(30), 280-305. https://doi.org/10.35675/befdergi.663839

Köse, E. (2013). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik bir öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, *2*(2), 336-353. https://doi.org/10.7884/teke.151

Küpeli, B. (2022). *Türk eğitim sistemi politikaları ve uygulamalarına ilişkin emekli eğitim yöneticilerinin görüşleri: Bir öznel yaşantı araştırması (Fenomonoloji)*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Akdeniz Üniversitesi.

Little, P., Wimer, C., & Weiss, H. B. (2008). After school programs in the 21st century: Their potential and what it takes to achieve it. *Issues and Opportunities in Out-of-School Time Evaluation*, *10*(1-12). 1-12.

Massoni, E. (2011). Positive effects of extra curricular activities on students. C*ollege of dupage (ESSAI), 9*(1), 84-87.

Maxwell, J. A. (2012). *Qualitative research design: An interactive approach*. SAGE.

MEB. (2024, 7 Ocak). Lise ve ortaokullar yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik. Resmi Gazete (Sayı: 26665). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/10/20071006-4.htm adresinden

MEB. (2024, 7 Ocak). Seviye belirleme sınavı e-başvuru kılavuzu. https://www.memurlar.net/common/news/documents/133080/2009-sbs-kilavuz.pdf.

MEB.(2024, 7 Ocak). "12 Yıl zorunlu eğitim sorular-cevaplar" adresinden 7 Ocak 2024 tarihinde edinilmiştir. Http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12yil_soru_cevaplar.pdf.

MEB. (2024, 7 Ocak). 2013-2014 Eğitim-öğretim yılı ortaöğretime geçiş ortak sınavları e-kılavuzu. http://www.meb.gov.tr/sinavlar/dokumanlar/2013/kilavuz/2013_OGES_Klvz.pdf

MEB. (2024, 7 Ocak). Millî eğitim bakanlığı ortaöğretim kurumlarına geçiş yönergesi. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ortaogryonerge%5Cortogryon_1.html

MEB. (2024, 7 Ocak). Millî eğitim bakanlığı örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursları yönergesi. https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/01060217

MEB (2024, 7 Ocak). Milli eğitim bakanlığı örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursları yönergesi, 4145909, 23 Eylül 2014. http://mevzuat.meb.gov.tr/

MEB.(2023, 31 Aralık). Öğretmenlerin atama ve yer değiştirme yönetmeliği http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150417-4.htm

MEB. (2023, 31 Aralık). Örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursları tanıtım kitapçığı.http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/21032712_tanitimktapiidyk1.pdf.

MEB.(2023, 31 Aralık). Millî eğitim bakanlığı ortaöğretime geçiş yönergesi. http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_03/26191912_yonerge.

MEB. (2023, 31 Aralık). Destekleme ve yetiştirme kursları e-kılavuzu. https://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/06171653_2019_2020_DYK_KILAVUZU.

Memişoğlu, S. P. & İsmetoğlu, M. (2013). Zorunlu eğitimde 4+ 4+ 4 uygulamasına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2*(2), 14-25.

Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation.* Jossey-Bass.

Mishna, F., Root, J., Abboud, R., Daciuk, J., MacDonald, K., Kasianik, I., Teske, C. & Tufford, L. (2013). *The RBC Foundation After-School Programs Evaluation.* University of Toronto.

Miranda, J. Y. (2001). *A study of the effect of school-sponsored, extra-curricular activities on high school students' cumulative grade point average, SAT score, ACT score, and core curriculum subject grade point average*. [Unpublished doctoral dissertation].University of North Texas.

Nartgün, S. Ş., & Dilekçi Ü. (2016). Eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 4,* 537-564. https://doi.org/10.14527/kuey.2016.021

Oakley, F. R. (2024,30 Ocak) Beliefs of georgia educators regarding after-school programs. http://digitalcommons.georgiasouthern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1199&context=etd

Okutan, S., & Daşdemir, İ. (2018). Ortaokul öğrencilerinin teog sınavındaki fen bilimleri başarılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *19*(1), 66-81. https://doi.org/10.17679/inuefd.342542

Özdaş, F. (2019). Merkezi yerleştirme sınav sistemine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mukaddime*, *10*(2), 688-707. https://doi.org/10.19059/mukaddime.509244

Özen, F. (2011). *İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin görüşlerine göre okul geliştirme aracı olarak hesap verebilirlik.* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Ankara Üniversitesi.

Özkan, U. B. (2020). PISA-2015 verilerine göre öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımlarının akademik başarılarına etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *21*(1), 254-269. https://doi.org/10.17679/inuefd.504780.

Özoğlu, M. (2024, 10 Ocak). Özel dershaneler: Gölge eğitim sistemiyle yüzleşmek. *SETA Analiz Dergisi*, *36*, 4-26. http://file.setav.org/Files/Pdf/20131120161240_ozeldershanelergolgeegitimsistemiyleyuzlesmek_pdf.

Öztürk, O. (2018). *Destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan öğretmenler ile görev almayan öğretmenlerin mesleki doyum düzeyleri*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Sağlam Tosun, N. (2016). *8. Sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji ders başarısını etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Saracaloğlu, A. Gündoğdu, K. Başara Baydilek, N., & Uça, S. (2014). Türkiye, Güney Kore ve Japonya'da dershanecilik sisteminin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, *0*(51), 417-433. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunitaed/issue/2890/40104

Sarıer, Y. (2010). Ortaöğretime giriş sınavları (oks-sbs) ve pısa sonuçları ışığında eğitimde fırsat eşitliğinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *11*(3), 107-129.https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59502/855336

Shernoff, D. J., & Vandell, D. L. (2007). Engagement in after-school program activities: Quality of experience from the perspective ofparticipants. *Journal of Youth and Adolescence 36*(7), 891-903. https://doi.org/10.1007/s10964-007-9183-5

Sloan, K. (2007). *Holding schools accountable a handbook for educators and parents.* Greenwood Publishing Group.

Stevenson, D. L., & Baker, D. P. (1992). Shadow education and allocation in formal schooling: Transition to university in Japan. *American Journal of Sociology, 97*(6), 1639-1657. https://doi.org/10.1086/229942

Tabak, H. (2019). Türk eğitim sisteminde eğitimde fırsat eşitliğine kuramsal bakış: roller ve sorumluluklar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *17*(2), 370-393. https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/50950/632475

Tansel, A. (2023, 15 Kasım). *Türkiye'de özel dershaneler: yeni gelişmeler ve dershanelerin geleceği. Çalışma raporu.* Koç Üniversitesi-TÜSİAD Ekonomik Araştırma Forumu Çalışma Raporu Serisi https://eaf.ku.edu.tr/sites/eaf.ku.edu.tr/files/erf_wp_1319_tr.pdf

T.C. Sağlık Bakanlığı, Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması. (23 Aralık 2023). *Beslenme durumu ve alışkanlıklarının değerlendirilmesi sonuç raporu*. Ankara, Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü.

TÖDER. (2023, 19 Ekim). *Dershaneler sadece Türkiye'de değil dünyanın dört bir yanında eğitim ve öğretim hizmeti veriyor*.

http://www.toder.org/haber/dershaneler_sadece_turkiye_de_degil_dunyanin_dort_bir_yaninda_egitim_ve_ogretim_hizmeti_veriyor.

Türkoğlu, M. E. (2015). *Öğretmen hesap verebilirliği: Özel bir okulda durum çalışması*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Osmangazi Üniversitesi.

Türküresin, H. (2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi; Kütahya ili örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 9*(2), 73-85. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/614715

Uludağ, A. M. (2023, 15 Aralık). ÖSS'nin lise ve üniversite eğitimine verdiği hasarı gidermek ve üniversite giriş sistemini geleceğe taşımak için bir plan http://math.gsu.edu.tr/uludag/uludagOSS.pdf

Uğurlu, F., & Aylar, F. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik öğretmen öz algı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi (GEBD), 3*(1), 28-43. https://dergipark.org.tr/tr/pub/gebd/issue/35207/390666

Uzun, F., & Bolat, Y. (2023). Program dışı etkinliklerin öğrenci gelişimine etkisi. *Harran Maarif Dergisi, 8*(1), 14-35. https://doi.org/10.22596/hej.1244118

Ünsal, S., & Korkmaz, F. (2016). Destekleme ve yetiştirme kurslarının işlevlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Sosyal Bilimler Dergisi, 13*(2), 87-118. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksusbd/issue/24103/255836

Whitty, G., Power, S., & Halpin D. (1998). *Devolution and choice in education: the School, the state and the marke*t. Open University Press.

Yalçın U., & Balcı V. (2013). 7-14 Yaş arası çocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *11*(1) 27-33. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000235

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Şeçkin.

Yılmaz, S. (2017). *Merkezi sınavların okul kültürüne yansımalarının değerlendirilmesi.* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Trakya Üniversitesi.

Yirci, R., & Açıkgöz, M. Y. (2018). *Destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi*. V. Uluslararası Eğitim Bilimleri Sempozyumu Tam Metin Kitabı (s. 169-186). İstanbul: Asos.

Yüzüak, A. V., & Arslan, T. (2021). Liselere geçiş sınavına ilişkin fen bilimleri öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *21*(3), 805-819. https://doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-847653

Zayimoğlu Öztürk, F. (2014). Ortaöğretime geçişte merkezi sınav yapmayan ülke örnekleri ve Türkiye modeli. A. Akdoğanbulut-İnsan ve A. Yavuz-Akengin (Ed.), *Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze eğitimde kademeler arası geçiş ve yeni modeller uluslararası kongresi bildirileri* (ss. 217-234).

EKLER

EK 1: Etik Kurul İzni

Aksaray Üniversitesi Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Tarih: 03/03/2023 12:31

E0000811264

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-34183927-000-00000811264
Konu : Başvurunuz Hk.

Sayın: Emre DÖNGEL

"Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Okul Yöneticisi ve Öğretmen Bakış Açısından Eğitsel Değerinin İncelenmesi" başlıklı 2023/01-18 protokol numaralı başvuru 28.02.2023 tarihli toplantıda kurulumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere **uygun olduğuna** toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Necmettin AYGÜN
Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

Ek: İnsan Araştırmaları Etik Kurul Kararı

Evrakın elektronik imzalı suretine https://e-belge.aksaray.edu.tr adresinden 302df3ba-7afe-4f03-9be8-c34f3a3575cf kodu ile erişebilirsiniz.
Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 302DF3BA-7AFE-4F03-9BE8-C34F3A3575CF Doğrulama Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/aksaray-universitesi-ebys

Adres: tarih Bölümü
Telefon No: 2882194 Faks No: 2882125
e-Posta: naygun@aksaray.edu.tr İnternet Adresi: https://www.aksaray.edu.tr/
KEP Adresi:

Ayrıntılı bilgi için: Necmettin AYGÜN
Profesör
Telefon No: 2882194

1 / 1

EK 2: Araştırma İzni

T.C.
AKSARAY VAL L
l Millî E itim Müdürlü ü

Sayı : E-76490249-605.01-72805280 22/03/2023
Konu : Veri Toplama ve Anket zni

VAL L K MAKAMINA

lgi: a) Millî E itim Bakanlı ı Yenilik ve E itim Teknolojileri Genel Müdürlü ünün 21.01.2020 tarih ve 2020/2 nolu genelgesi.
b)Aksaray Üniversitesi Rektörlü ü Ö renci leri Daire Ba kanlı ının bila tarihli ve E-45333631-302.08-00000813878 sayılı yazı ve ekleri.

lgi (b) yazı ile; Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü E itim Bilimleri Anabilim Dalı e itim programları ve ö retim tezli yüksek lisans programı 182234404 numaralı ö rencisi Emre DÖNGEL'in **"Destekleme ve Yeti tirme Kurslarının Okul Yöneticisi ve Ö retmen Bakı Açısından E itsel De erinin ncelenmesi"** konulu veri toplama ve anket çalı masını limiz Resmi/Özel Ortaokul yönetici ve ö retmenlerine ölçek uygulamak istemektedir.

Konu ile ilgili belgelerin ve anket sorularının incelenmesi neticesinde; Ba vurunun Ara tırma, Yarı ma ve Sosyal Etkinlik zinleri konulu ilgi (a) da kayıtlı Genelgede belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapıldı ı anla ılmı olup;

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e itim bilimleri anabilim dalı e itim programları ve ö retim tezli yüksek lisans programı 182234404 numaralı ö rencisi Emre DÖNGEL'in **"Destekleme ve Yeti tirme Kurslarının Okul Yöneticisi ve Ö retmen Bakı Açısından E itsel De erinin ncelenmesi"** konulu veri toplama ve anket çalı masını limiz Resmi/Özel Ortaokul yönetici ve ö retmenleri üzerinde yapma iste i; çalı manın gönüllülük esasına dayandı ı gözönünde bulundurularak: ilgi (a) Genelge esasları dahilinde; e itim-ö retim faaliyetlerini aksatmamak, sorumluluk okul/kurum idarecilerinde olmak, çalı malarda mühürlü ve imzalı materyalları kullanmak, rapor sonuçlarını çalı manın bitiminden sonra 30 gün içinde l Millî E itim Müdürlü ümüze vermek ve uygulamanın 2022-2023 e itim-ö retim yılı içerisinde tamamlanması ko uluyla, Müdürlü ümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldü ü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Hacı Ömer KARTAL
l Millî E itim Müdürü

EK : lgi Dilekçe ve Ekleri (44 Sayfa)

OLUR
22/03/2023

eyma POLAT BALAK
Vali V.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmı tır.
Adres : l Milli E itim Müdürlü ü Yeni Sanayi Mah. E-90 Bulv. No:47 Belge Do rulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Valilik Ek Nolu Hizmet Binası Bilgi için: Nurdan ANDAÇ
Telefon No : 0 (382) 213 68 40 Unvan : Programcı
E-Posta: arge68@meb.gov.tr nternet Adresi: http://aksaray.meb.gov.tr/ Faks:3822136814
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmı tır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 6a14-848a-35ed-85f2-e1b6 kodu ile teyit edilebilir.

EK 3: Katılım Kabul Formu

Sayın Katılımcımız

Katılacağınız bu çalışma, "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitsel Değerinin Okul Yöneticisi ve Öğretmen Bakış Açısından İncelenmesi" adıyla Emre DÖNGEL tarafından 15.03.2023-15.06.2023 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Aksaray ili ortaokullarında destekleme ve yetiştirme kurslarının okul yöneticisi ve öğretmen bakış açısından eğitsel değerinin incelenmesi yapılarak destekleme ve yetiştirme kurslarının incelenmesi hedeflenmektedir.

Araştırmanın Nedeni: O Bilimsel araştırma O Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler):

…….....

Araştırma Uygulaması: O Anket X Görüşme

O Gözlem O……..

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleşmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Emre DÖNGEL

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

…./…../……

İsim-Soyisim

İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı :

EK 4: Öğretmen Görüşme Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU SORULARI

1-Destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenlere sağladığı katkılara (özlük, ekonomik, sosyal vb.) ilişkin görüşleriniz nelerdir.

Sonda-1) Kurslarda görev alanlara artı hizmet puanı verilmesi hakkında görüşleriniz nedir?

Sonda-2) Kurslarda görev almanızda maddi konuların etkisi nedir?

Sonda-3) Kurslarda görev alan öğretmene okul idaresinin yaklaşımı hakkında görüşleriniz nedir?

Sonda-4) Bunlar dışında size katkıları hakkında görüşleriniz nelerdir?

2-Destekleme ve yetiştirme kursunun öğrencilere katkısına(ders başarısı, sınav başarısı)ilişkin görüşleriniz nelerdir?

3-Destekleme ve yetiştirme kurslarının uygulama sürecine dair görüşleriniz nelerdir?

Sonda-1) Kurslarda seviye sınıfları oluşturulma mı? Bu konu hakkında düşünceniz nedir?

Sonda-2) Kursta derslerin daha iyi anlaşılması için kullanılan yöntem ve teknikler hakkında düşünceleriniz nedir?

4-Destekleme ve yetiştirme kurslarının uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

Sonda-1) Kurs için açılan derslerin çeşitliliği hakkında düşünceleriniz nelerdir?

5- Destekleme ve yetiştirme kurslarında kullanılmak üzere ayrı bir kurs programı geliştirilmesine yönelik görüşleriniz nelerdir?

Sonda-1) Ayrı bir kurs programının kurs açısından avantaj ve dezavantajı nedir?

Sonda2) Okul programını uyguluyorsanız bir zenginleştirme yapılmasına dair görüşleriniz nelerdir?

6- Destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alacak öğretmenlerin seçimi sürecine dair görüşleriniz nelerdir?

7- Destekleme ve yetiştirme kurslarının dershane, özel kurs ve özel derslere olan talebi nasıl etkilediğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

EK 5: Okul Yöneticisi Görüşme Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU SORULARI

1-Destekleme ve yetiştirme kurslarının, paydaşlara yönelik katkıları nelerdir?

Sonda-1) İdarecilere yönelik katkıları nelerdir?

Sonda-2) Velilere katkıları nelerdir?

2-Destekleme ve yetiştirme kurslarının uygulanma sürecinde karşılaşılan sorunları nasıl tanımlarsınız?

Sonda-1) Kursların uygulama sürecinde öğrenci sorunları nelerdir?

Sonda-2) Kursların uygulanma sürecinde programa ilişkin sorunlar nelerdir?

Sonda-3) Kursların uygulanma sürecinde mevzuata ilişkin sorunlar nelerdir?

Sonda-4) Kursların uygulanma sürecinde yer ve zamana ilişkin sorunlar nelerdir?

Sonda-5) Kursların uygulanma sürecinde öğrencilerin kursa erişiminde karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Sonda-6) Kursların uygulanma sürecinde materyal temininde karşılaşılan sorunlar nelerdir?

3-Destekleme ve yetiştirme kurslarının uygulanması sürecine dair görüşleriniz nelerdir?

4-Destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alacak öğretmenlerin seçimi nasıl yapılmaktadır?

EK 6: Aksaray Üniversitesi Tez Değerlendirme Formu

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU		
Öğrencinin Adı Soyadı:		**EVET**
	Kapak	
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
	İçindekiler	
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
	Giriş	
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
	Özet/Abstract	
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
	Kaynakça	
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı Kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
	Atıf Yöntemi **APA 7** ☐ **CMS** ☐ **İSNAD** ☐	
	Genel Değerlendirme	
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşluklar ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Bu tezin tarafımdan "Tez yazım kuralları" okunarak dikkatlice hazırlanmış olduğunu ve doğabilecek her türlü olumsuzluktan sorumlu olacağımı kabul ederim.

Danışman imzası